

Ediția în limba română

Comunicări și informări

Anul 60

28 iulie 2017

Cuprins

I Rezoluții, recomandări și avize

AVIZE

Comitetul Economic și Social European

A 525-a sesiune plenară a CESE, din 26 și 27 aprilie 2017

2017/C 246/01	Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Femeile și transporturile – O platformă pentru schimbare” (aviz exploratoriu la solicitarea Comisiei)	1
2017/C 246/02	Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Digitizarea și modelele de afaceri inovatoare în sectorul financiar european, impactul asupra ocupării forței de muncă și a clienților” (aviz din proprie inițiativă)	8

III Acte pregătitoare

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

A 525-a sesiune plenară a CESE, din 26 și 27 aprilie 2017

2017/C 246/03	Avizul Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de regulament al Consiliului de modificare a Regulamentului (UE) nr. 560/2014 al Consiliului din 6 mai 2014 privind înființarea întreprinderii comune pentru bioindustrii” [COM(2017) 68 final – 2017/0024 (NLE)]	18
2017/C 246/04	Avizul Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind controlul numerarului care intră sau iese din Uniune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1889/2005” [COM(2016) 825 final – 2016/0413 (COD)]	22
2017/C 246/05	Avizul Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a Sistemului european de informații și de autorizare privind călătoriile (ETIAS) și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 515/2014, (UE) 2016/399, (UE) 2016/794 și (UE) 2016/1624” [COM(2016) 731 final – 2016/0357 (COD)]	28

2017/C 246/06	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind guvernarea uniunii energetice, de modificare a Directivei 94/22/CE, a Directivei 98/70/CE, a Directivei 2009/31/CE, a Regulamentului (CE) nr. 663/2009, a Regulamentului (CE) nr. 715/2009, a Directivei 2009/73/CE, a Directivei 2009/119/CE a Consiliului, a Directivei 2010/31/UE, a Directivei 2012/27/UE, a Directivei 2013/30/UE și a Directivei (UE) 2015/652 a Consiliului și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 525/2013 [COM(2016) 759 final – 2016/0375(COD)]	34
2017/C 246/07	Avizul Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 2012/27/UE privind eficiența energetică” [COM(2016) 761 final – 2016/0376 (COD)]	42
2017/C 246/08	Avizul Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 2010/31/UE privind performanța energetică a clădirilor” [COM(2016) 765 final – 2016/0170 (COD)]	48
2017/C 246/09	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile (reformare) [COM(2016) 767 final – 2016/0382/(COD)]	55
2017/C 246/10	Avizul Comitetului Economic și Social European privind „Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European, Comitetul Regiunilor și Banca Europeană de Investiții – Energie curată pentru toți europenii” [COM(2016) 860 final]	64
2017/C 246/11	Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Propunere pentru un nou Consens european privind dezvoltarea – Lumea noastră, demnitatea noastră, viitorul nostru” [COM(2016) 740 final] . . .	71

I

(Rezoluții, recomandări și avize)

AVIZE

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

A 525-A SESIUNE PLENARĂ A CESE, DIN 26 ȘI 27 APRILIE 2017

Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Femeile și transporturile – O platformă pentru schimbare”

(aviz exploratoriu la solicitarea Comisiei)

(2017/C 246/01)

Raportor: **doamna Madi SHARMA**

Sesizare	Comisia Europeană, 13.10.2016
Temei juridic	Articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională
Data adoptării în secțiune	11.4.2017
Data adoptării în sesiunea plenară	26.4.2017
Sesiunea plenară nr.	525
Rezultatul votului	148/0/2
(voturi pentru/voturi împotriva/abțineri)	

1. Concluzii și recomandări

1.1. Comitetul Economic și Social European (CESE) are o vastă experiență în activitățile privind politicile din sectorul transporturilor și, recent, a luat în considerare dimensiunea de gen în acest sector care, în mod tradițional, este dominat de bărbați (a se vedea avizul TEN/573 „Femeile și transporturile”) ⁽¹⁾. În calitate de instituție europeană de reprezentare a societății civile, CESE are experiență în ceea ce privește dialogul cu părțile interesate și consultarea acestora în contextul unor acțiuni legislative.

1.2. CESE recunoaște că Platformele părților interesate sunt forumuri eficiente de promovare a schimbării, cu condiția:

- să permită schimbul de bune practici între diferite instituții, întreprinderi și asociații care se confruntă cu provocări similare;
- să încurajeze părțile interesate să își asume responsabilitatea și să facă față provocărilor;
- să abordeze cauzele profunde ale acestor provocări;

⁽¹⁾ JO C 383, 17.11.2015, p. 1

- să urmărească obiective specifice, măsurabile, realizabile, realiste și cu termene precise (obiectivele SMART);
- să elaboreze activități bazate pe date concrete, cu scopul de a fi diseminate;
- să elaboreze instrumente și resurse care să poată fi adoptate de alte părți;
- să reproducă platformele europene la nivel național și chiar regional, cu scopul de a aborda provocări similare în statele membre;
- să primească informații cu privire la inițiative din alte sectoare care se confruntă cu probleme similare.

1.3. CESE propune crearea unei Platforme UE pentru schimbare („Platforma”), pentru a aborda **egalitatea de gen în sectorul transporturilor**, care să acorde, inițial, prioritate creșterii **capacității de inserție profesională a femeilor în acest sector**. Acest obiectiv inițial ar putea fi extins ulterior pentru a include „femeile ca utilizatori”. Sectorul transporturilor include transportul aerian, maritim, rutier, feroviar, navigația interioară și logistica. Printre membrii acestei platforme s-ar putea număra organisme de reprezentare la nivel european și național a factorilor de decizie, industriilor din sectorul transporturilor, sindicatelor acestora, mass-mediei, organizațiilor de pasageri și ONG-urilor care doresc să întreprindă acțiuni concrete de combatere a disparității de gen din acest sector.

1.4. CESE ar urma să promoveze obiectivele de punere în aplicare a politicilor care iau în considerare dimensiunea de gen, prin stabilirea de ținte clare: termeni de referință și un domeniu de aplicare definit, inclusiv indicatori, elemente definite de membri la înființarea platformei. Astfel, se va oferi un model de colaborare în parteneriat și de acțiune coordonată a părților interesate din sector, în vederea transunerii noilor inițiative în întreaga Europă.

1.5. CESE recomandă ca platforma să își mențină capacitatea de a fi flexibilă și de a se adapta la toate dimensiunile sectorului și la politici. Platforma ar trebui să pună accentul pe transparența și responsabilitatea membrilor săi, inclusiv în ceea ce privește funcționarea sa. Monitorizarea, evaluarea și revizuirile anuale sunt instrumente esențiale pentru credibilitatea și succesul platformei.

1.6. Platforma nu se poate bucura de succes decât dacă membrii săi își asumă pe deplin responsabilitatea și, prin urmare, CESE propune ca pe pagina web a platformei să fie menționați membrii acesteia și activitățile lor și ca pagina să găzduiască o bază de date care să cuprindă acțiunile, recomandările și procesele de monitorizare și evaluare, cu scopul de a oferi posibilitatea reproducerii sau identificării informațiilor.

2. Context

2.1. Ponderea locurilor de muncă ocupate de femei în sectorul transporturilor este deosebit de redusă. În anul 2013, pe teritoriul UE, 78 % dintre lucrătorii din domeniu erau bărbați. Este esențială integrarea unui număr mai mare de femei, în vederea obținerii unui echilibru de gen în sectorul transporturilor, astfel încât acesta să devină mai convivial, compensând, totodată, lipsa de forță de muncă și provocările specifice (în total, o treime dintre lucrătorii din transporturi au vârsta peste 50 de ani).

2.2. La 1 iulie 2015, CESE a adoptat un aviz exploratoriu pe tema „Femeile și transporturile”, iar în luna aprilie 2016, a participat la un eveniment de monitorizare, organizat de comisarul Bulc și Jourova. Ulterior, DG MOVE a organizat diverse consultări ale unor grupuri de experți, în cadrul cărora au fost dezbătute actualele provocări și recomandări. Reprezentantul CESE a avansat ideea de a pune în aplicare o „Platformă pentru schimbare”, iar aceasta a fost sprijinită de Comisia Europeană ca măsură adecvată de promovare a unor acțiuni concrete și vizibile în favoarea egalității de gen în sectorul transporturilor. În scrisoarea sa din 13 octombrie 2016, vicepreședintele Comisiei Europene, domnul Frans Timmermans, a declarat că „o astfel de platformă ar putea fi lansată în a doua jumătate a anului 2017, în cadrul unui eveniment comun al CESE și al Comisiei”.

3. O platformă pentru schimbare

3.1. Comisia Europeană dispune de numeroase instrumente și activități pentru consultarea părților interesate. Platforma pentru schimbare s-ar putea axa în jurul unor măsuri voluntare, concrete și măsurabile care determină îndeplinirea obiectivelor stabilite la înființare. O astfel de platformă de referință este Platforma privind alimentația, activitatea fizică și sănătatea a DG SANTE.

3.2. Prin urmare, CESE ar dori să propună DG MOVE o platformă a părților interesate la nivelul UE, capabilă să pună în aplicare angajamente bazate pe acțiune, menite să **sporească oportunitățile de angajare pentru femei și egalitatea de gen în sectorul transporturilor**, să obțină o mai bună incluziune a femeilor și să genereze o mai mare creștere economică, socială și durabilă. În cadrul acestei platforme:

- membrii respectă criteriile predefinite în ceea ce privește numirea și comportamentul lor;
- acțiunile sunt definite în conformitate cu obiectivele și domeniul de intervenție stabilite de membrii platformei la înființarea acesteia;
- angajamentele luate sunt monitorizate, evaluate și puse la dispoziția publicului, amplificându-se astfel schimbul de informații.

3.3. La crearea unei astfel de platforme, CESE sugerează ca DG MOVE să aibă în vedere, într-o primă fază, următoarele etape și elemente (care sunt descrise în detaliu în cele ce urmează):

- I. etapa I – pregătire – identificarea părților interesate relevante care să se implice în platformă și inițierea dialogului în vederea identificării interesului, a principalelor obiective, a mandatului și a domeniului de acțiune;
- II. etapa II – dezvoltare – definirea, împreună cu părțile interesate, a următoarelor proiecte de documente: carta privind angajamentele platformei, mandatul, domeniul de acțiune și obiectivele, în vederea aprobării lor. Stabilirea, totodată, a unui calendar, a potențialelor surse de finanțare, a secretariatului și a instrumentelor de sprijin informatic;
- III. etapa III – punere în aplicare – organizarea unui eveniment inaugural, cu participarea comisarului responsabil pentru platformă; cu această ocazie, stabilirea de către membri a definițiilor, mandatului și domeniului de acțiune și formularea de recomandări concrete cu privire la acțiunile ce urmează a fi realizate. Discutarea obiectivelor specifice, măsurabile, realizabile, realiste și cu termene precise, a indicatorilor, a comunicării care ia în considerare dimensiunea de gen, a monitorizării, evaluării, publicării și diseminării;
- IV. etapa IV – sustenabilitate – definirea indicatorilor, obiectivelor și resurselor curente și a mecanismelor de raportare anuală și de feedback. Identificarea modalităților de a pereniza angajamentele și de a mobiliza noi parteneri.

4. Rolul instituțiilor UE

4.1. Președintele Juncker dorește să impulsioneze creșterea economică și ocuparea forței de muncă; în același timp, Președinția malteză include egalitatea de gen printre prioritățile sale. Platforma ar putea introduce în modul de elaborare clasic al politicilor un mecanism care aduce o „valoare adăugată europeană”, axat în mod specific asupra uneia dintre provocările cu care se confruntă UE, și anume **„Crearea de oportunități grație egalității de gen în sectorul european al transporturilor”**. Această abordare direcționată mobilizează părțile interesate relevante care, altfel, ar putea să nu interacționeze cu Comisia Europeană. Astfel, platforma ar putea veni în completarea activității desfășurate de instituțiile UE.

4.2. Este deosebit de important ca DG MOVE să își asume un rol de conducere, iar comisarul responsabil pentru platformă să sprijine funcționarea acesteia, de exemplu asistând în persoană la inaugurarea sa și la reuniunile sale, în general. Deși își vor îndeplini angajamentele în mod voluntar, membrii platformei vor înțelege, astfel, că este un privilegiu să li se fi încredințat un astfel de rol. Prin urmare, este esențial ca înalții responsabili din cadrul DG MOVE să fie disponibili și să interacționeze cu ei. În egală măsură, este important ca instituțiile UE să se angajeze să propună acțiuni specifice, dacă doresc să fie membri ai platformei.

4.3. Instituțiile UE și reprezentanții ministerelor transporturilor din statele membre joacă un rol esențial în ce privește diseminarea principalelor concluzii la nivel național. Prin urmare, CESE recomandă instituirea unui grup la nivel înalt, pentru a oferi o imagine de ansamblu guvernelor și factorilor de decizie, a crea un mecanism pentru difuzarea celor mai bune practici, a consolida colaborarea în parteneriat și a îmbunătăți comunicarea dintre factorii de decizie și platformă. În cazul în care părțile interesate doresc să fie, totodată, membri ai platformei, ele ar trebui, de asemenea, să își ia angajamentul de a realiza acțiuni concrete.

4.4. CESE dorește ca DG MOVE să fie responsabilă pentru funcționarea platformei. Astfel, DG MOVE ar fi însărcinată cu alocarea bugetelor, secretariatul și asigurarea anumite resurse. Alte instituții ale UE ar putea comunica părților interesate recomandări formulate de rețelele lor și ar putea, totodată, pune la dispoziție săli de ședință și asigura serviciile de traducere și interpretare. Resursele membrilor platformei ar putea reprezenta alte surse de finanțare posibile.

4.5. Un cost semnificativ va fi reprezentat de instrumentul central de comunicare, pagina web și baza de date, inclusiv întreținerea lor. Diferite organisme ale UE au elaborat astfel de resurse web și se estimează că DG MOVE ar putea adapta un model deja existent.

5. Componentă

5.1. Platforma nu ar trebui să reprezinte un simplu for de discuții, ci un proces în cadrul căruia părțile interesate se întâlnesc și dezbate provocările și oportunitățile privind situația femeilor în sectorul transporturilor, iar ulterior, se angajează în acțiuni care pot fi evaluate. Înțelegerea specificității fiecărei părți interesate reprezentate de membri va contribui la identificarea nivelului potențial de interes și de influență al acesteia. Membrii cu cel mai mare interes sunt cei care se confruntă în mod direct cu provocările actuale ale sectorului.

5.2. Printre membrii platformei s-ar putea număra următoarele părți interesate de la nivel european și național: întreprinderile, asociațiile de IMM-uri, sindicatele (partenerii sociali), inclusiv organizațiile specializate reprezentative ale femeilor, administrațiile publice, inclusiv cele care au capacitatea de a orienta achizițiile și licitațiile, cum ar fi BERD; ONG-urile, inclusiv organizațiile-umbrelă care apără drepturile femeilor și egalitatea, media, grupurile de reflecție, universitățile și centrele de cercetare.

5.3. S-ar putea lua în considerare, de asemenea, includerea ocazională a: 1. persoanelor implicate în definirea angajamentelor care nu sunt în mod necesar numite în calitate de membri ai platformei; și a 2. factorilor de decizie și factorilor de influență, inclusiv a instituțiilor UE și reprezentanților și autorităților publice ale statelor membre.

5.4. Aderarea la platformă ar trebui să fie gratuită și condiționată de respectarea criteriilor și a mandatului privind statutul de membru. Într-o primă etapă, nu se prevede rambursarea costurilor activităților realizate de către membri și nici a celor generate de statutul de membru al platformei.

5.5. Calitatea de membru ar trebui să se bazeze pe:

- o participare favorabilă incluziunii;
- transparență, deschidere și responsabilitate;
- acceptarea diferențelor și respectarea proporționalității;
- utilizarea obiectivelor specifice, măsurabile, realizabile, realiste și cu termene precise, pentru a asigura coerența inițiativei.

6. Obiectivul general și domeniul de aplicare al platformei

6.1. Obiectivul general al acestei platforme ar putea fi intensificarea participării femeilor și îmbunătățirea egalității de gen în sectorul transporturilor prin îmbunătățirea oportunităților pentru femei, pentru întreprinderile deținute de femei și pentru femeile care exercită funcții de conducere, și prin îmbunătățirea condițiilor de muncă pentru toți în cadrul acestui sector, care va avea un impact final asupra locurilor de muncă, incluziunii, inovării, durabilității și creșterii economice. Ar trebui să se pună accentul pe egalitatea de gen, promovându-se astfel ocuparea forței de muncă și eliminându-se lacunele existente în acest sector. Acest obiectiv poate fi realizat, printre altele, prin îmbunătățirea calității locurilor de muncă și a condițiilor de lucru pentru toți, combaterea hărțuirii și a violenței bazate pe gen, găsirea unui mai bun echilibru între viața profesională, cea privată și cea de familie, creșterea numărului de femei care ocupă funcții decizionale și îmbunătățirea imaginii sectorului astfel încât să devină atrăgător pentru mai multe femei lucrătoare, întreprinzătoare, provenite din mediul universitar și inovatoare. Domeniul de aplicare al platformei ar putea fi ulterior extins pentru a acoperi aspecte conexe, cum ar fi îmbunătățirea experienței utilizatorilor și punerea accentului pe acțiuni care vizează femeile în calitatea lor de utilizatori.

6.2. CESE recomandă punerea în aplicare de politici și elaborarea de bugete care să ia în considerare dimensiunea de gen, dat fiind că acestea reprezintă un instrument esențial pentru realizarea obiectivelor mai sus menționate. Acest nou concept este adesea înțeles greșit: el nu presupune o creștere generală a cheltuielilor, ci stabilirea de noi priorități și reorientarea cheltuielilor în cadrul programelor, departamentelor și serviciilor. Integrarea dimensiunii de gen în întocmirea bugetului adaugă claritate și creează mecanisme ce permit adoptarea unei abordări globale și transversale care favorizează consolidarea egalității de gen.

6.3. CESE recomandă ca domeniul de aplicare și prioritățile platformei să fie în concordanță cu politicile și legislația UE, respectând, în același timp, dialogul cu partenerii sociali. Platforma ar trebui să combine abordări descendente și ascendente pentru a veni în sprijinul sectorului privat și al politicilor publice, evitând necesitatea unei modificări a legislației. Platforma ar trebui să fie văzută în mod unanim drept o investiție pozitivă și necesară.

6.4. CESE subliniază că beneficiile participării părților interesate sunt:

- de a oferi părților interesate oportunitatea de a-și împărtăși opiniile, nevoile și cunoștințele;
- de a identifica obiective comune pentru a atinge ținte comune;
- de a permite participanților să influențeze rezultatele prin includerea lor în procesele de concepere, dezvoltare, identificare și punere în aplicare a acțiunilor;
- de a promova înțelegerea între diferitele grupuri de părți interesate, atenuând astfel potențiale conflicte sau divergențe de opinie și promovând cooperarea eficace;
- de a consolida angajamentul părților interesate, precum și sentimentul responsabilității și al responsabilizării;
- de a garanta durabilitatea planurilor și a deciziilor aferente;
- de a include autonomia și flexibilitatea în procesele decizionale și de punere în aplicare.

6.5. CESE consideră că platforma ar putea identifica acțiuni-cheie care:

- să colecteze date și să stabilească indicatori-cheie pentru identificarea și combaterea obstacolelor și a stereotipurilor;
- să garanteze că femeile sunt vizibile și active în elaborarea și planificarea politicilor și în luarea deciziilor, dincolo de sarcinile pur administrative;
- să mobilizeze proactiv ambele sexe în vederea creării unui mediu de lucru mai bun: facilități, salarizare egală pentru muncă egală, formare, găsirea unui echilibru între viața profesională, viața privată și cea de familie etc.;
- să adopte acțiuni de atragere a femeilor spre oportunități de angajare prin intermediul unor măsuri de îmbunătățire atât a calității, cât și a numărului de locuri de muncă, îndeosebi prin revizuirea proceselor de recrutare;
- să revizuiască obstacolele juridice care ar putea împiedica accesul femeilor la toate tipurile de locuri de muncă;
- să implice mai mult universitățile și serviciile de ocupare a forței de muncă în promovarea gamei largi de activități care intră în domeniul de aplicare al acestui sector, inclusiv tehnologia, cercetarea și dezvoltarea și ingineria; să aibă în vedere, de asemenea, persoanele care dispun de cele mai puține calificări, cărora să le propună opțiuni mai ample de formare;
- să promoveze în mod proactiv rolul femeilor în mediul de afaceri;
- să contribuie la emanciparea femeilor și la o incluziune profundată în acest sector;
- să promoveze punerea accentului pe educație și pe formarea profesională a femeilor pe tot parcursul vieții;
- să prevină violența, hărțuirea și discriminarea la locul de muncă.

6.6. Pe măsură ce platforma se extinde, ea s-ar putea axa asupra unor domenii-cheie care să nu presupună implicarea tuturor membrilor. Diversitatea sectorului transporturilor ar putea duce la această situație. Prin urmare, ar putea fi create subcomitete, care să se concentreze asupra principalelor domenii de interes.

7. Orientări pentru stabilirea priorităților și garantarea faptului că acțiunile corespund priorităților identificate

7.1. CESE recunoaște că stabilirea priorităților platformei poate fi finalizată doar de către membrii platformei înșiși. Părțile interesate pot prezenta interese legitime proprii; prin urmare, dezbateră colectivă, în vederea abordării provocărilor comune, ar trebui să prevaleze pentru toți. Implicarea în acțiuni care sprijină și determină schimbarea dorită constituie o sarcină care va încuraja părțile interesate să își asume răspunderea pentru organizațiile proprii și pentru platformă.

7.2. CESE sugerează că angajamentele ar trebui să fie ambițioase și să conteste statu-quo-ul, presupunând, deci, o investiție a propriilor resurse ale membrilor. Comunicarea clară și transparența acțiunilor pe pagina web vor permite nu numai recunoașterea angajamentelor asumate, ci și controlul de către părțile interesate. Astfel, buna comunicare și dialogul între membrii platformei sunt de o importanță covârșitoare pentru garantarea angajamentului continuu și evitarea neconcordanțelor în ceea ce privește așteptările. De asemenea, ar trebui încurajate activitățile în comun.

7.3. CESE recomandă definirea cu titlu complementar a unor obiective specifice și a unor indicatori, pentru a sprijini acțiunile platformei. Aceste obiective și acești indicatori ar trebui să contribuie la punerea în aplicare și evaluarea măsurilor menite să ducă la oportunități de încadrare în muncă și la egalitatea și emanciparea femeilor, inclusiv a modului în care bărbații și femeile sunt plasați pe picior de egalitate, indiferent de tehnologiile utilizate. Indicatorii de progres, ca instrumente de evaluare care consolidează impactul și integrarea rezultatelor într-un raport intermediar, contribuie la influențarea planificării politice și strategice prin cartografierea progreselor înregistrate.

7.4. Date statistice generale sunt puse la dispoziție de Eurostat. DG MOVE ar putea colabora cu Eurostat și membrii platformei pentru a îmbunătăți colectarea de date defalcate în funcție de gen, în scopul de a oferi o imagine mai completă.

7.5. Datele, obiectivele și indicatorii ar trebui să contribuie la reflecțiile asupra egalității de gen, asupra stereotipurilor și discriminării. Neavând caracter normativ, aceste elemente vizează încurajarea organizațiilor să traducă aspectele de gen într-o comunicare transparentă și ușor de înțeles pentru ele însele și pentru publicul larg, permițând o analiză internă a propriilor politici și practici.

7.6. Ar putea fi dezvoltați indicatori de referință în raport cu următoarele aspecte:

- platforma poate stabili ținte specifice pentru a îndeplini obiective realizabile;
- procentul de femei în funcție de profilul de calificare, inclusiv femei în consiliile de administrație, femei care sunt proprietare, administratoare, femei care fac parte din sindicate, organe administrative, femei care ocupă posturi tehnice etc.;
- revizuirea periodică a măsurilor adoptate în vederea garantării echilibrului de gen la nivelurile decizionale și raportarea periodică cu privire la aceste măsuri;
- politici eficiente care vizează egalitatea salarială și care reduc progresiv decalajul de pensii dintre bărbați și femei;
- politici/măsuri adoptate în vederea eliminării tuturor obstacolelor din calea egalității de șanse și a promovării muncii femeilor (servicii de îngrijire a copiilor, reconcilierea între viața profesională, viața privată și cea de familie, cadru transparent etc.);
- buget alocat în mod special pentru sprijinirea egalității de șanse;
- revizuirea periodică a proceselor de recrutare – condițiile, inclusiv ofertele din partea agențiilor de recrutare sau a instituțiilor de învățământ – transparența, accesibilitatea, comunicarea ce ia în considerare dimensiunea de gen;
- elaborarea de indicatori privind domeniul de aplicare, prevalența și incidența violenței, a hărțuirii și a discriminării la locul de muncă;
- analiza generală anuală a țăntelor stabilite în buget, luând în considerare dimensiunea de gen.

8. Monitorizare și evaluare

8.1. CESE sugerează că, pentru a consolida colaborarea în parteneriat, membrii ar putea crea angajamente și acțiuni pe care să le dezbată cu alți membri ai platformei înainte de punerea lor în aplicare. La încheierea fiecărei acțiuni, s-ar putea elabora un raport de monitorizare, care să enumere activitățile, termenii, datele obținute și principalele constatări, astfel încât acestea să poată fi analizate și evaluate de către platformă. Aceste analize ar trebui prezentate într-un mod obiectiv și nepărtinitor, cu dovezi și evaluări calitative, care să reflecte relevanța pentru obiectivele platformei. În acest scop, ar putea fi implicați consultanți externi, dacă resursele permit acest lucru, la fel ca în cazul evaluării Platformei DG SANTE (a se vedea *Raportul anual de monitorizare pe 2016*).

8.2. CESE sugerează ca angajamentele să fie formulate corespunzător încă de la început și să fie relevante pentru obiectivele stabilite. Membrii ar trebui să aibă în vedere angajamente ce urmăresc obiective specifice, măsurabile, realizabile, realiste și cu termene precise, care presupun o pregătire aprofundată: termene, ținte și obiective, pentru o raportare eficientă și o monitorizare și o comunicare ușoară la finalizarea acțiunii.

8.3. Angajamentele ar presupune muncă și implicare din partea membrilor, depășind cu mult îndatoririle lor curente. Această implicare ar trebui să aducă valoare adăugată activităților interne ale membrilor, în plus față de responsabilitatea socială a întreprinderilor, putând fi prezentate publicului drept intenția acestora de a sprijini un mai bun echilibru de gen la locul de muncă. Acțiunile membrilor ar trebui să fie puse la dispoziția altora, care să le poată reproduce.

8.4. Evaluarea activităților platformei ar trebui să sporească interacțiunile în rețea și să constituie o oportunitate de colaborare pentru atingerea obiectivelor. Astfel, se contribuie la creșterea numărului de angajamente în comun prin următoarele elemente:

- o colaborare mai intensă între factorii de decizie, grupul la nivel înalt, membrii platformei și asociațiile acestora, promovând sinerghiile pentru relații și acțiuni pe termen lung, aceste acțiuni putând să rezulte în elaborarea de noi politici și contribuții în acest sens, dacă li se solicită acest lucru;
- posibilitatea de a realiza activități mai intense în contexte mai puțin formale în afara structurii platformei, inclusiv stabilirea de relații cu cei care nu îndeplinesc criteriile pentru a fi membri;
- îmbunătățirea vizibilității sectorului și a eforturilor acestuia de a spori egalitatea de gen din cadrul său, oferind condiții mai bune pentru toți;
- organizarea de evenimente externe pentru a prezenta acțiunile și a atrage noi angajați, inovații și contribuții în sectorul transporturilor;
- învățarea din progresul continuu, ca entitate colectivă, și punerea în aplicare de noi metode de lucru și de promovare a sectorului transporturilor.

Bruxelles, 26 aprilie 2017.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Digitizarea și modelele de afaceri inovatoare în sectorul financiar european, impactul asupra ocupării forței de muncă și a clienților”

(aviz din proprie inițiativă)

(2017/C 246/02)

Raportor: **domnul Carlos TRIAS PINTO**

Coraportor: **domnul Pierre GENDRE**

Decizia Adunării Plenare	22.9.2016
Temei juridic	Articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură Aviz din proprie inițiativă
Secțiunea competentă	Comisia consultativă pentru mutații industriale (CCMI)
Data adoptării în CCMI	7.4.2017
Data adoptării în sesiunea plenară	26.4.2017
Sesiunea plenară nr.	525
Rezultatul votului	150/1/3
(voturi pentru/voturi împotriva/abțineri)	

1. Concluzii și recomandări

1.1. Sectorul bancar și al asigurărilor cunoaște, în ultimele decenii, o continuă înnoire sub aspectul tehnologiei, reglementărilor și al evoluției nevoilor și așteptărilor clienților. Noile modele în materie de investiții, economii, asigurări și transferuri de fonduri permit unui număr tot mai mare de persoane să participe la proiecte de diferite dimensiuni.

1.2. Tehnologiile financiare (*FinTech*) și serviciile de asigurare oferite prin noile tehnologii (*InsurTech*) sunt **agenți catalizatori** și de multe ori **parteneri** ai instituțiilor de servicii financiare în ceea ce privește modernizarea serviciilor financiare, îmbinarea punctelor forte și a celor slabe și generarea unor sinergii reciproce. Din punctul de vedere al CESE, există un potențial semnificativ pentru a crea valoare prin promovarea unui ecosistem inovator care funcționează pe baza concurenței cooperative, așa-numita coopețiție⁽¹⁾.

1.3. Există o necesitate clară de a restaura încrederea și stabilitatea în sectorul financiar, gestionarea tranziției de la vechiul sistem (sistemul bancar tradițional) la noul sistem fiind de o importanță crucială. În acest sens, CESE solicită adoptarea la nivelul UE a unor acte legislative adecvate privind procesul de integrare a **uniunii bancare** și a **pieții unice digitale**, care să favorizeze creșterea economică și inovarea și să asigure, totodată, protecția consumatorilor și a lucrătorilor din sectorul financiar.

1.4. Pentru a se ajunge la o **piață financiară unică europeană** autentică, politicile Comisiei Europene ar trebui să încurajeze inovarea în condiții de concurență echitabile. Ca principiu general, trebuie să se stabilească condiții similare la scară largă în ce privește reglementarea și drepturile consumatorilor, condițiile de muncă și obligațiile de supraveghere, atât pentru sectorul financiar tradițional, cât și pentru întreprinderile *FinTech*, în conformitate cu principiul potrivit căruia același tip de activitate impune aceeași reglementare și aceeași supraveghere. Mai exact:

1.4.1. O abordare a reglementării bazată pe riscuri ar trebui să fie consecventă pe parcursul ciclului de viață al inovării, oferind un cadru de reglementare proporțional și simplificat, pe care atât operatorii tradiționali, cât și noii actori să îl poată utiliza pentru a experimenta noi tehnologii și modele de afaceri în interacțiune cu autoritățile de reglementare. Crearea unui

⁽¹⁾ Aceasta înseamnă nu doar concurență, ci și colaborare și parteneriat.

cadru al UE pentru experimentare, colaborarea cu părțile interesate din industrie și din alte domenii – inclusiv cu reprezentanții consumatorilor și ai angajaților – ar oferi instrumentele de pregătire a asistenței pentru inovare în toate activitățile sale (un mediu de testare pentru inovarea *FinTech*)⁽²⁾.

1.4.2. Pentru alinierea la condițiile părților terțe, este necesar să se analizeze tratarea software-ului ca un activ necorporal, pentru a se evita deducerea din capitalul propriu de bază a investițiilor ridicate pe care entitățile cu sediul în UE le realizează deja în IT [urmând astfel modelul sistemului bancar din SUA sau al sectorului asigurărilor]⁽³⁾.

1.4.3. Comisia Europeană, Autoritatea Bancară Europeană (ABE) și statele membre trebuie să își asume un angajament ferm în ce privește punerea în aplicare eficace și armonizată a Directivei privind serviciile de plată (DSP2), care introduce cerințe foarte stricte în materie de securitate pentru lansarea și prelucrarea plăților electronice și protecția datelor financiare ale consumatorilor, acordând o atenție specială platformelor tehnologice de comunicare socială și giganților din sectorul comercial.

1.4.4. Provocările și riscurile cu care se confruntă consumatorii și care au legătură cu digitizarea serviciilor financiare ar trebui să fie analizate cu atenție de Planul de acțiune pentru serviciile financiare cu amănuntul⁽⁴⁾ și de Grupul operativ Fintech, garantându-se o coordonare strânsă între DG JUST și DG FISMA, în special cu privire la aspectele legate de protecția consumatorilor, de exemplu, identificându-se tipul de date care ar trebui utilizate pentru evaluarea bonității, modalitățile prin care să se asigure înțelegerea informațiilor precontractuale și controlul eficace al identității printr-un proces de verificare.

1.4.5. Măsurile incluse în propunerea de modificare a Directivei privind combaterea spălării banilor (DCSB) ar trebui transpuse imediat⁽⁵⁾, în special cele privind abordarea riscurilor de finanțare a terorismului legate de monedele virtuale și a riscurilor legate de instrumentele preplătite anonime.

1.4.6. Îmbunătățirea multifinanțării și a altor soluții din economia colaborativă prin exploatarea posibilităților de adoptare a unei „etichete de calitate” pentru a consolida încrederea utilizatorilor, cu scopul de a dezvolta mai bine comunitățile virtuale și de a facilita interacțiunea dintre clienții economiei colaborative.

1.4.7. Sprijinirea introducerii unor soluții bazate pe programe informatice cu sursă deschisă în sectorul financiar, cu scopul de a asigura o concurență mai solidă pe piață, de a reduce costurile și de a preveni dependența față de furnizori în acest sector.

1.4.8. Pentru a promova bilanțurile mai puțin ample, ar trebui să fie abordate simultan și reglementările privind creditarea de la persoană la persoană.

1.4.9. Comisia Europeană trebuie să sprijine finanțarea hibridă (bazată pe cerințele Basel III în materie de capital).

1.5. CESE subliniază că digitizarea nu trebuie să înlocuiască în niciun caz recomandările individualizate oferite de o persoană calificată în acest scop (proximitatea din sectorul bancar, asigurată cu ajutorul unei rețele de agenții adaptate, nu ar trebui să dispară!).

1.6. Pentru a înțelege *FinTech*, este nevoie ca autoritățile de reglementare, autoritățile de supraveghere, părțile interesate din ecosistemul financiar și populația în ansamblu să dobândească noi competențe. Pentru a profita de unul dintre principalele beneficii potențiale ale *FinTech* ca factor al incluziunii financiare, statele membre ale UE trebuie să consolideze educația financiară și alfabetizarea digitală, anticipând noile scenarii. Acest lucru trebuie să înceapă în școli și ar trebui să cuprindă informații despre produsele financiare din perspectiva modului în care sunt prezentate online și al relației lor cu evoluția internetului obiectelor.

⁽²⁾ Comisia are în vedere o licență unică la nivelul UE, care să permită întreprinderilor de înaltă tehnologie din sectorul serviciilor financiare să funcționeze în Europa și crearea unui mediu de testare paneuropean sau a unui cadru de reglementare special, pentru întreaga Uniune.

⁽³⁾ A se vedea cerințele Solvabilitate II.

⁽⁴⁾ Planul de acțiune privind serviciile financiare de consum [COM(2017) 139 final], lansat la 23 martie, în paralel cu o consultare publică cu privire la tehnologia financiară.

⁽⁵⁾ JO C 34, 2.2.2017, p. 121.

1.7. Digitizarea din sectorul financiar amenință numeroase locuri de muncă, ceea ce obligă angajații să își actualizeze competențele și abilitățile. CESE pledează pentru asigurarea formării de competențe și a învățământului complementar pe două niveluri. La nivel intern, angajații ar trebui să aibă posibilitatea de a desfășura noi activități și, totodată, să se creeze punți între salariații actuali ai „instituțiilor tradiționale” din sectorul financiar și cei angajați în întreprinderile *FinTech/InsurTech*, iar la nivel extern, ar trebui să se asigure pregătirea angajaților care nu pot rămâne în sector pentru locuri de muncă în alte sectoare.

1.8. CESE solicită ca Fondul social european să furnizeze programe de formare specifice în cadrul noii inițiative emblematică „Coaliția pentru competențe și locuri de muncă în sectorul digital”⁽⁶⁾, pentru a sprijini actualizarea competențelor și recalificarea forței de muncă din sectorul financiar, cu scopul de a o pregăti pentru noile tehnologii digitale.

1.9. CESE solicită întreprinderilor să reproducă codurile de conduită și bunele practici privind normele interne prin care se limitează cerința ca angajații să fie online în orice moment din zi, precum și să adopte orientări care să-i descurajeze pe angajați să lucreze în weekend și în timpul concediilor. În cazul în care abordările voluntare nu funcționează, CESE solicită prevederi obligatorii în acest sens.

1.10. Informațiile și consultările prompte, în conformitate cu directivele relevante ale UE privind informarea și consultarea lucrătorilor, sunt esențiale pentru a răspunde tuturor acestor provocări. Comisia Europeană și statele membre trebuie să garanteze respectarea dispozițiilor legislației aplicabile și, în special, a drepturilor reprezentanților lucrătorilor de a fi asociați la schimbările întreprinse în cadrul întreprinderii.

1.11. CESE solicită consolidarea și completarea propunerii de directivă privind restructurarea preventivă și a doua șansă, ceea ce va contribui la asigurarea accesului la procedurile de restructurare înainte de declararea insolvenței întreprinderilor.

2. Un sector concentrat și diversificat aflat într-un proces de transformare rapidă

2.1. Sectorul bancar și al asigurărilor din Europa este diversificat, fiind marcat de prezența unor mari instituții de dimensiuni europene și chiar mondiale, precum și a unor structuri locale și regionale cu diferite niveluri de independență și anumite caracteristici specifice fiecărei țări. În pofida unui proces de concentrare în majoritatea statelor membre, el este în continuare fragmentat la nivel european. Liniile de divizare anterioare dintre grupurile bancare și marile întreprinderi de asigurări au dispărut aproape în totalitate, ca rezultat al creării *de facto* a unor conglomerate financiare.

2.2. În noul peisaj al piețelor volatile și al ratelor scăzute ale dobânzii, presiunea puternică de reglementare, supravegherea și monitorizarea (impuse sistemului bancar în urma crizei financiare), împreună cu transformarea digitală și concurența tot mai mare (noile întreprinderi *FinTech*), precum și noile tendințe în materie de consum afectează în continuare rezultatele sectorului bancar. Odată cu apariția noilor modele nebancale în economia digitală, este necesară analiza interacțiunii dintre patru elemente: băncile tradiționale, noii actori digitali, autoritățile de reglementare și consumatorii.

2.3. Dat fiind că internetul este utilizat din ce în ce mai mult, băncile deschid și ele filiale online și agenții virtuale prin intermediul cărora clienții pot să desfășoare tranzacții simple și să contacteze un consilier bancar. Strategiile întreprinderilor de reducere drastică a investițiilor în resurse umane, precum și deteriorarea condițiilor de primire a clienților au dus la reducerea frecvenței sucursalelor băncilor de către clienți și la închiderea a numeroase sucursale în Europa.

2.4. În sectorul asigurărilor, coexistă mai multe tipuri de distribuție: producători salariați, brokeri, agenți generali, bancasigurare și agenți care desfășoară o activitate independentă pentru o singură întreprindere. În prezent, asigurările se vând online și prin smartphone. Preponderența fiecăreia dintre aceste rețele de distribuție *multi-channel* variază de la un stat membru al UE la altul și de la un produs la altul. De exemplu, asigurările de viață sunt distribuite în principal prin rețele bancare (cunoscute sub numele de bancasigurare).

⁽⁶⁾ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-skills-jobs-coalition>

2.5. Modalitățile de plată evoluează în mod constant și se preconizează că acest fenomen se va intensifica. Utilizarea cecurilor și a numerarului a scăzut semnificativ de la începutul anilor 1990. În același timp, s-a înregistrat o trecere accelerată la plățile cu cardul, la plățile prin debitare directă și la viramentul bancar, ceea ce asigură o trasabilitate, un control și o securitate sporite și dăunează economiei informale. Domeniul de aplicare al plăților electronice s-ar putea extinde și mai mult, pentru a include, de exemplu, transferurile de bani între persoane fizice și plata prestațiilor sociale. Noii actori în materie de monedă electronică își unesc forțele cu comerțul electronic, în timp ce noi tehnologii precum plățile wireless evoluează și sunt în curs de extindere, odată cu utilizarea cardurilor bancare. În plus, trebuie acordată o atenție specială urmării evoluției pieței monedelor criptografice (bitcoin și altele).

3. Progresele tehnologice înregistrate în sectorul financiar european și noii actori

3.1. Inovarea în sectorul financiar se desfășoară pe internet, constând în serviciile bancare online, volumele mari de date, inteligența artificială, blockchain, securitatea cibernetică, etc. Schimbul de date se face la viteze mari, permițând ca evaluarea riscurilor și luarea deciziilor financiare să se efectueze pe bază de algoritmi și volume mari de date.

3.2. Această disrupție tehnologică și dificultățile cu care se confruntă băncile tradiționale în ceea ce privește problemele de capitaluri proprii și epuizarea temporară a lichidităților, precum și dezvoltarea unor canale alternative de vânzări care nu fac obiectul obligațiilor de reglementare aplicabile sectorului bancar au deschis calea tehnologiilor *FinTech*, *InsureTech* și tehnologiei *blockchain*, creând, în același timp, noi oportunități și generând noi riscuri pentru consumatori.

3.3. Întreprinderile din domeniul *FinTech* și *InsurTech*, al căror număr continuă să crească, combină noțiuni din sectorul finanțelor, al asigurărilor și al tehnologiei. Aceste întreprinderi utilizează tehnologia pentru a vinde produse financiare prin mijloace inovatoare. Ele se extind în special în domeniile gestionării economiilor, creditelor personale, finanțării întreprinderilor și plăților online. Ele joacă un rol din ce în ce mai important în finanțarea participativă (multifinanțarea și creditarea de la persoană la persoană – P2P), prin intermediul unor platforme speciale și al utilizării aplicațiilor mobile, a monedelor virtuale și a plăților electronice efectuate pe internet sau prin smartphone. Aceste întreprinderi exercită o presiune considerabilă asupra băncilor și asupra întreprinderilor de asigurări, cu care intră în concurență în sfera lor de activitate obișnuită. Cele mai mari societăți de internet, în special „GAFA” (Google, Apple, Facebook, Amazon) dezvoltă, de asemenea, proiecte legate de sectorul financiar, ca urmare a controlului lor asupra volumelor mari de date.

3.4. Aplicațiile care funcționează pe baza tehnologiei registrelor distribuite ar putea avea capacitatea de a oferi un nou tip de încredere cu privire la o serie largă de servicii. Tehnologia *blockchain* operează fără niciun organism de control central, într-un mod transparent și sigur. Atât întreprinderile, cât și persoanele fizice pot utiliza acest sistem pentru a desfășura anumite tranzacții și a evita sectorul financiar, mai ales prin utilizarea monedelor criptografice.

În mod similar, PayPal oferă posibilitatea de a plăti pentru bunuri într-o monedă străină, fără a fi necesară furnizarea de detalii bancare.

3.5. *FinTech* le permite întreprinderilor și persoanelor fizice să obțină acces la multifinanțare pentru anumite proiecte, utilizând platforme dedicate pentru a strânge fonduri sub formă de donații sau de împrumuturi ori chiar de investiții în capitaluri proprii. Aceste platforme facilitează creditarea de la persoană la persoană, inclusiv creditele de consum și împrumuturile personale, fără a mai implica băncile, și le permit persoanelor fizice să finanțeze microîntreprinderi și IMM-uri. Platformele pot completa sau promova capitalul de risc, în special pentru întreprinderile inovatoare, iar prin aplicațiile lor mobile pot oferi clienților, în timp real, informațiile financiare necesare unor decizii în materie de cheltuieli sau investiții.

3.6. Acești noi actori concurează cu modelele tradiționale de servicii bancare și de asigurări, dar atât băncile, cât și societățile de asigurări încep să coexiste cu aceștia. O parte dintre ele s-au înscris deja într-un proces de cooperare cu *FinTech* și *InsurTech*, iar altele dispun deja de propriile filiale. În plus, investițiile în *FinTech* au crescut rapid în ultimii ani, stârnind și interesul pentru *InsurTech*.

4. Care sunt beneficiile pentru clienți?

4.1. Pentru marile întreprinderi, această adaptare la digitizarea serviciilor financiare presupune schimbări pe care le pot include în cadrul gestionării cotidiene. Realitatea este, însă, cu totul alta pentru multe IMM-uri tradiționale și, mai ales, pentru microîntreprinderi, care nu dețin cunoștințele și resursele interne necesare care să le permită să se integreze ușor într-un univers financiar aflat în schimbare rapidă.

4.2. În secolul internetului și al telefoanelor inteligente, profilurile clienților nu mai sunt aceleași, dar interesul lor față de serviciile bancare și de asigurări digitale depinde de mai mulți factori, cum ar fi vârsta, nivelul de educație și ocupația. Totuși, în ceea ce privește consilierea financiară, contactul uman, bazat pe experiența cu clienții este în continuare important, inclusiv pentru tineri.

4.3. Sucursalele virtuale, filiale online ale grupurilor bancare și de asigurări, le oferă clienților acces la credite, împrumuturi și asigurări pe internet și pe smartphone, folosind noi aplicații. Aceste oferte includ condiții mai favorabile: un card bancar gratuit, rate subvenționate ale dobânzii, bonus la deschiderea unui cont și reduceri la câteva contribuții lunare pentru asigurări și fonduri mutuale. Aceste beneficii pentru consumatori fac parte din perioada de tranziție de la modelul de afaceri tradițional al băncilor, întreprinderilor de asigurări și caselor de ajutor reciproc, la modelul care rezultă din digitizare.

4.4. Acest nou scenariu prezintă atât riscuri, cât și oportunități pentru consumator:

- acces mai ușor la produse, alegeri mai bune și mai multe, posibilități de comparare a prețurilor prin intermediul site-urilor, oferte mai personalizate și mai bine adaptate la necesități, reducerea costurilor tranzacțiilor (în timp și bani) și consolidarea siguranței cu ajutorul noilor sisteme de autentificare biometrică;
- noi produse utile (de exemplu, multifinanțarea) și apariția unor produse noi care sunt complexe, opace, greu de înțeles și riscante, cum ar fi creditele instant;
- provocări potențiale legate de divulgarea informațiilor precontractuale prin noile canale de vânzări, de exemplu, prin intermediul telefoanelor inteligente, din cauza ecranului mic al acestora;
- informații insuficiente privind riscurile asociate produselor financiare;
- gradul insuficient de supraveghere și de verificare a respectării legii în ceea ce privește activitățile desfășurate de noii actori din sectorul serviciilor financiare;
- incertitudine juridică în unele cazuri cu privire la legislația care se aplică noilor actori;
- domenii nereglementate (de exemplu, consilierea automatizată);
- potențiala discriminare/excludere nejustificată ca urmare a utilizării datelor masive și a lipsei de competențe digitale;
- securitatea cibernetică.

4.5. Digitizarea ar trebui să asigure o mai mare transparență în ce privește difuzarea produselor financiare, dar simplificarea aparentă a produselor oferite poate ascunde o lipsă de echilibru în relația financiară generală. Utilizarea algoritmilor nu garantează absența deficiențelor ascunse, nici conformitatea produselor cu standardele europene. Educația financiară ar trebui să includă, prin urmare, informații despre produsele financiare în contextul modului în care sunt prezentate online.

5. Alte surse de finanțare și importanța surselor de finanțare etice și responsabile

5.1. Din cauza dependenței actuale ridicate a întreprinderilor de finanțarea bancară (peste 75 % în Europa, față de 20 % în SUA) și a lipsei unei culturi a capitalului propriu în Europa, IMM-urile (peste 98 % dintre întreprinderile europene, în care lucrează doi din trei angajați și care creează 58 % din valoarea totală adăugată) pot fi vulnerabile în fața riscului pe care îl reprezintă o criză a creditelor, precum cea produsă în timpul crizei financiare mondiale. În consecință, ar trebui analizate metodele de finanțare nebancaară complementare și riscurile pe care acestea le presupun, în special în cazul unei crize.

5.2. În ceea ce privește finanțarea IMM-urilor, există o serie de surse alternative care contribuie la îmbunătățirea dezvoltării întreprinderilor și la reducerea riscurilor, în plus față de sprijinul acordat din fondurile europene cu scopul de a stimula crearea de locuri de muncă și competitivitatea întreprinderilor prin reducerea costurilor de finanțare obișnuite, astfel cum este prevăzut în Planul Juncker.

5.3. Este necesară consolidarea modelului bancar responsabil din punct de vedere social, transparent și durabil și a unui sistem financiar ancorat în economia reală, asigurând stabilitatea, precum și coeziunea socială și teritorială. Băncile durabile adoptă în mod conștient în activitatea lor o abordare de tip *triple-bottom-line* (care include criteriile de performanță de natură financiară, socială și de mediu pentru a finanța proiecte fără externalități negative), punând accentul pe stabilirea unor relații strânse cu clienții și comunitatea extinsă a părților interesate.

5.4. Băncile și societățile de asigurare cooperatiste și casele de ajutor reciproc s-au concentrat mult timp asupra obiectivului de a crea valoare pentru toate părțile interesate – modelul „valorii pentru părțile interesate” – în dezvoltarea activității lor. Cu toate acestea, ele au adoptat și practicile instituțiilor comerciale convenționale și nu au fost ocolite de dificultățile generate de criza financiară. În prezent, digitizarea nu pare să fie un factor-cheie pentru revenirea la practici de afaceri mai ecologice, care să răspundă nevoilor reale ale societății.

6. Impactul asupra ocupării forței de muncă și a condițiilor de muncă

6.1. Conform Bloomberg, băncile au desființat aproximativ 600 000 de locuri de muncă la nivel mondial după criza economică din 2008. Aceste reduceri masive de personal sunt cauzate în principal de criză, dar sunt și un rezultat al procesului de digitizare.

6.2. În Europa, se estimează că băncile și întreprinderile de asigurări oferă aproape patru milioane de locuri de muncă, dintre care trei milioane în sectorul bancar, iar aproape un milion în sectorul asigurărilor. Citigroup estimează că, în sectorul bancar, se vor desființa aproximativ 1,8 milioane de locuri de muncă în Europa și în SUA în următorii 10 ani. În Europa, până în 2025, vor rămâne doar 1,82 milioane de locuri de muncă, deși în prezent, în bănci, lucrează aproximativ 2,9 milioane de persoane angajate în echivalent normă întreagă. Această tendință este ilustrată de numeroasele reduceri de locuri de muncă anunțate recent de mai multe grupuri bancare importante din Europa. Într-o serie de țări, în sectorul financiar, se poate observa tendința de a opta pentru locuri de muncă cu fracțiuni de normă sau alte formule de ocupare a forței de muncă.

6.3. Sunt necesare măsuri de politică activă în domeniul pieței forței de muncă, pentru a face față schimbărilor în curs și viitoare cu care se vor confrunta lucrătorii în cauză. Partenerii sociali de la toate nivelurile joacă un rol esențial în găsirea soluțiilor adecvate. Un exemplu de bune practici în acest sens este fondul general de recalificare destinat angajaților băncilor din Austria afectați de aceste evoluții, creat prin negociere colectivă la nivel de sector și finanțat de sector și din surse publice.

6.4. Erodarea constantă a rețelei de sucursale bancare a fost însoțită de o revizuire a conceptului de sucursală, în conformitate cu natura clienților în cauză. Înainte de închiderea sucursalelor, numărul angajaților a scăzut ca urmare a automatizării tranzacțiilor. În sectorul asigurărilor, rețeaua de agenți și de brokeri generali este solidă, în pofida tendinței evidente spre disponibilizări. Numărul de salariați va scădea.

6.5. În sectorul tranzacționării, achizițiile/vânzările de acțiuni ale societăților, de valută și de swapuri pe riscul de credit (instrumente financiare derivate în cadrul cărora vânzătorul oferă cumpărătorului o compensație în cazul nerespectării obligațiilor de plată de către un terț) sunt efectuate din ce în ce mai mult de calculatoare.

6.6. O nouă platformă cognitivă, derivată din volumele mari de date, testată de un important grup bancar, poate să răspundă la întrebări adresate în limbaj uzual într-o serie amplă de domenii și să propună răspunsuri prestabilite în locul consilierilor pentru clienți. Această tehnologie poate fi utilizată ca asistent virtual în sectorul bancar și al asigurărilor. Personalul din sectorul vânzărilor s-ar putea număra printre primele categorii afectate.

6.7. Condițiile de muncă au devenit instabile, iar cerințele în materie de formare au crescut semnificativ, atât în ceea ce privește înzestrarea lucrătorilor cu competențele digitale necesare, cât și pentru a le permite acestora să își schimbe locurile de muncă atunci când mobilitatea profesională devine necesară.

6.8. Pe măsură ce sectorul digital evoluează, este necesară o schimbare semnificativă a instrumentelor, a competențelor și a abilităților necesare lucrătorilor, iar întreprinderile trebuie să fie pregătite să investească în dezvoltarea continuă a competențelor și în calificări. Negocierea colectivă și dialogul social trebuie să se concentreze pe importanța ajustării formării profesionale la nevoile viitoare și să faciliteze această formare, precum și să detalieze modul în care noile tehnologii sunt deja utilizate în acest sector. Ar trebui analizate de la caz la caz competențele necesare angajaților actuali din sectorul financiar pentru a-și menține în viitor capacitatea de inserție profesională și modalitățile de însușire a acestor competențe.

6.9. Există o preocupare din ce în ce mai mare cu privire la orele de lucru în contextul lansării activităților profesionale online și cu privire la faptul că multe locuri de muncă au fost deja desființate. Se pare că mai multe activități financiare vor fi relocalizate în interiorul UE și în afara Europei, în țări în care costurile cu forța de muncă sunt reduse, iar nivelurile de protecție socială sunt scăzute.

6.10. Este important ca soluțiile digitale să deservească întotdeauna persoanele și să contribuie la îmbunătățirea standardelor sociale și a condițiilor de muncă. Dialogul social sectorial trebuie intensificat la toate nivelurile, inclusiv la nivel

european, pentru a identifica soluțiile optime și a preveni tulburările sociale. La nivel sectorial și în fiecare întreprindere, angajatorii trebuie să depună eforturi pentru a lansa negocieri cu reprezentanții sindicatelor, pentru a se asigura că sunt adoptate măsuri eficace în ceea ce privește veniturile, condițiile de muncă, protecția socială, formarea și asistența acordată cu privire la mobilitatea geografică și profesională și plasarea personalului disponibilizat. Aceste măsuri trebuie să fie adoptate cât mai rapid, înainte de începerea efectivă a proceselor de restructurare, nu numai atunci când încep să dispară locuri de muncă.

6.11. Digitizarea controlată a sectorului financiar ar trebui să asigure locuri de muncă de calitate și să îmbunătățească relațiile cu clienții, precum și să mențină un acces suficient la consilierea financiară personalizată. Aceasta ar trebui să asigure o securitate reală a tranzacțiilor și o protecție eficientă a datelor cu caracter personal, atât pentru clienți, cât și pentru lucrători. Angajații și consumatorii din sectorul serviciilor financiare ar trebui implicați, prin organizațiile lor reprezentative, astfel încât să se poată ține cont de cunoștințele lor practice în domeniu.

7. Reglementare și supraveghere

7.1. Complexitatea tot mai mare a produselor financiare și viteza de procesare a datelor, împreună cu marketingul anonim și automatizat, serviciile de consultanță și de consiliere, creează situații de risc crescut care, de cele mai multe ori, nu pot fi evaluate sau controlate de deținătorul fondurilor plasate sau investite. CESE constată cu îngrijorare inadecvarea modelelor de risc și a capacității acestora de a evalua în mod corect profilul de risc al diferitelor categorii de investiții negarantate.

7.2. Potrivit guvernatorului Băncii Franței, apariția finanțelor digitale trebuie corelată cu o reglementare care trebuie să se adapteze, astfel încât să nu împiedice inovarea și să asigure în continuare un nivel ridicat de securitate a tranzacțiilor și de protecție a consumatorilor. În opinia CESE, atât sectorul financiar tradițional, cât și noile întreprinderi/modele de afaceri *FinTech* trebuie să răspundă unor standarde la fel de ridicate.

7.3. MiFID II este una dintre principalele inițiative de reglementare care vor schimba structura pieței și modelele de afaceri. Societățile ar trebui să trateze cerințele în materie de reglementare ca pe o oportunitate strategică.

7.4. Noile reglementări privind plățile digitale (PSD2) vizează creșterea nivelurilor de securitate a tranzacțiilor online, în vederea reducerii nivelului de fraudare cu care sectorul se confruntă în prezent.

7.5. O nouă directivă europeană privind combaterea spălării banilor va determina aplicarea de noi cerințe în materie de verificare a precauției privind clientela, alături de noi obligații de a raporta tranzacțiile suspecte și de a păstra dovezile plăților.

7.6. Cadrul actualizat de cooperare pentru protecția consumatorilor (Regulamentul CPC) va oferi competențe sporite autorităților naționale pentru aplicarea legislației privind protecția consumatorilor și va îmbunătăți coordonarea necesară între statele membre.

7.7. Odată cu aplicarea legislației Solvabilitate II pentru societățile de asigurări și a acordurilor Basel III/pachetul CRD IV pentru bănci, se pune problema modului în care o abordare suplimentară în materie de reglementare poate ține cont de riscurile suportate de actorii nou-intrați în sistemul financiar și de impactul lor asupra acestui sector în ansamblu.

7.8. Ca urmare a testelor de rezistență desfășurate de Autoritatea Bancară Europeană în 2016, Comisia a prezentat propuneri care reflectă dezbaterile lansate în prezent de Comitetul de la Basel pentru supraveghere bancară privind consolidarea cerințelor de capital. Standardele universale adoptate ar trebui să fie proporționale cu dimensiunea și cu natura instituțiilor de credit și a întreprinderilor financiare nou-înființate. CESE salută ultimul pachet de propuneri al Comisiei ⁽⁷⁾.

7.9. În ultimii ani, criza financiară a prilejuit o dezvoltare a afacerilor în cazul fondurilor de investiții directe (instituțiile financiare nebancale). Impactul digitizării asupra acestor fonduri nu ar trebui să genereze o deficiență de reglementare în detrimentul stabilității sistemului financiar.

⁽⁷⁾ Avizul CESE (ECO/424) – Amendament la Regulamentul privind cerințele de capital (CRR), pentru a se încorpora modificările aduse cadrului de la Basel (încă nepublicat în Jurnalul Oficial).

7.10. Având în vedere deficiența modelelor tradiționale de evaluare a riscurilor, care sunt incapabile să evalueze în mod corect modelele de finanțare care nu se bazează pe garanții, autoritățile de supraveghere europene ar trebui să intensifice contactele cu întreprinderile nou-înființate *FinTech* și să înțeleagă că *FinTech* le impune autorităților de supraveghere să dobândească noi competențe.

Bruxelles, 26 aprilie 2017.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

Glosar de termeni

Inteligență artificială. Mașină dotată cu capacitate de învățare. Un „roboadvisor” este o mașină capabilă să furnizeze consiliere financiară, care funcționează în același mod ca și creierul uman.

Bancasigurare. Vânzarea de produse de asigurare prin intermediul rețelelor de agenții bancare. Acest tip de parteneriat strategic facilitează convergența rețelelor și generează sinergii în mediul de afaceri.

Volume mari de date (Big data). Stocarea și prelucrarea unor mari cantități de date care sunt transmise cu mare viteză. „Instrumentele analitice” (*Analytics*) se referă la transformarea datelor în informații, prin intermediul unor metode matematice și statistice pentru luarea unor decizii în sectorul financiar.

Bigtech. Giganți tehnologici precum Google, Apple, Facebook și Amazon (GAFA), care încep să își extindă considerabil activitatea în sectorul bancar.

Bitcoin. Monedă virtuală aflată în fază experimentală, din ce în ce mai acceptată pe piață.

Blockchain. O platformă tehnologică care sprijină moneda bitcoin. Dispune de o bază de date foarte eficientă, care poate fi utilizată în sectorul financiar sau în diverse aplicații.

Cloud. Modele de furnizare a serviciilor bazate pe internet.

Conectivitate. Ca rezultat al progresului tehnologic, ne putem conecta oricând și oriunde. Acest lucru le permite angajaților să lucreze într-un mod mai flexibil, aceștia putându-și desfășura activitatea de acasă sau dintr-un alt loc (munca la distanță, munca inteligentă), inclusiv cu fracțiuni de normă. Tinerii sunt deja obișnuiți cu acest mod de lucru, iar existența unei întregi game de opțiuni poate oferi mari beneficii.

Multifinanțare. Finanțare prin intermediul platformelor de internet care fac legătura între antreprenori și investitori. Există platforme care îi obligă pe antreprenori să ofere o parte din întreprinderea lor în schimbul unei investiții (finanțare participativă contra active).

Multicreditare. Finanțare prin intermediul internetului pentru antreprenorii ce primesc din partea unui grup de persoane un împrumut care trebuie rambursat prin aplicarea unei rate a dobânzii convenite în prealabil.

Experiența cu clienții. Cunoașterea aprofundată a fiecărui client în parte, personalizând experiența acestuia în toate domeniile de interacțiune cu banca. Rețelele de socializare și platformele de internet sunt elemente esențiale în acest sens.

Securitatea cibernetică. Acoperă riscurile de atacuri informatice și furtul de date, sporind și garantând astfel încrederea clientului.

Digitizarea. Are în vedere tehnologia în ansamblu (internetul, tehnologiile mobile, volumele mari de date, inteligența artificială, tehnologia de tip cloud computing, robotica, securitatea cibernetică) atunci când se aplică noi modele de relații cu clienții și de gestionare a tranzacțiilor efectuate de bănci și de societăți de asigurare. Tehnologia este mai curând un instrument de realizare a digitizării decât un scop în sine.

Disrupție. Transformarea digitală nu este posibilă fără un nou model organizatoric și cultural. Inovarea este esențială pentru creșterea competitivității în acest proces bancar global. Schimbarea începe cu oamenii.

Servicii bancare exponențiale (Exponential banking). Utilizează tehnologii exponențiale (care au apărut ca urmare a revoluției digitale) pentru a spori gama și calitatea serviciilor financiare și pentru a reduce costurile.

Fin Tech/Insur Tech. Noi întreprinderi inovatoare, care oferă noi soluții în sectorul bancar sau al asigurărilor, la un preț redus.

Împrumuturi hibride. Este o combinație de împrumuturi, pe de o parte acordate de bănci și, pe de altă parte, de clienți ai sistemului bancar privat. Acest lucru le permite băncilor să păstreze un nivel de activitate mai ridicat fără o creștere semnificativă a soldului de cont, satisfăcându-i totodată pe clienți și pe coinvestitori.

Knowmad. Noi specialiști care consideră că cunoștințele pe care le dețin sunt principala lor contribuție și care, prin urmare, acordă prioritate libertății de a-și gestiona activitatea și timpul.

Mileniali. Prima generație de persoane născute în era digitală, respectiv între 1980 și 2000, care va constitui 75 % din forța de muncă în 2025. În general, aceștia nu frecventează birourile sucursalelor bancare.

Multi-channelling. Combinarea eficientă a posibilităților oferite de tehnologiile digitale și serviciile bancare directe. Această activitate plasează clientul în centrul atenției.

Neobănci. Structuri care nu au nevoie de autorizație financiară pentru a funcționa; activitatea lor constă în dezvoltarea de programe informatice pe baza infrastructurii unei bănci existente.

Modalități de plată. Plățile prin terminale POS constituie o tendință în comerțul electronic și forma de plată prin telefonie mobilă cea mai larg răspândită în lume. Acest ecosistem include, de asemenea, și opțiunea PayPal și operatorii tehnologici Samsung, Apple Pay etc. Serviciile de plată de la persoană la persoană (P2P) sunt o alternativă reală pentru cei care trăiesc în țări în care sistemul bancar este mai puțin dezvoltat. În prezent, aplicațiile serviciilor bancare mobile sunt un lucru obișnuit.

RegTech. Tehnologii inovatoare utilizate pentru a facilita respectarea reglementărilor, reducând costurile și resursele necesare pentru astfel de sarcini. Reglementarea și supravegherea digitală reprezintă o provocare pentru sectorul financiar (trebuie asigurate condiții de concurență echitabile).

STIM. Domeniile științei, tehnologiei, ingineriei și matematicii. Profesiile aflate în prezent în creștere sunt cele legate de aceste domenii, iar competențele digitale sunt esențiale în toate sectoarele. Prin urmare, formarea reprezintă o prioritate.

III

(Acte pregătitoare)

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

A 525-A SESIUNE PLENARĂ A CESE, DIN 26 ȘI 27 APRILIE 2017

Avizul Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de regulament al Consiliului de modificare a Regulamentului (UE) nr. 560/2014 al Consiliului din 6 mai 2014 privind înființarea întreprinderii comune pentru bioindustrii”

[COM(2017) 68 final – 2017/0024 (NLE)]

(2017/C 246/03)

Raportor general: **Mihai MANOLIU**

Sesizare	Consiliu, 21.3.2017
Temei juridic	Articolele 187 și 188 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru piața unică, producție și consum
Decizia Biroului	28.3.2017
Data adoptării în sesiunea plenară	27.4.2017
Sesiunea plenară nr.	525
Rezultatul votului	160/0/4
(voturi pentru/voturi împotriva/abțineri)	

1. Concluzii și recomandări

1.1. CESE consideră că propunerea de modificare a regulamentului urmărește îmbunătățirea dispozițiilor regulamentului Consiliului și eficientizarea lor pentru a realiza obiectivele întreprinderii comune pentru bioindustrii. Propunerea este coerentă cu obiectivele inițiale și cu dispozițiile politicilor existente.

1.2. CESE crede că întreprinderea comună pentru bioindustrii caută să dezvolte sinergii cu alte programe ale Uniunii precum politica de coeziune, educația, mediul, IMM-urile, competitivitatea, politica de dezvoltare rurală, consolidând pe plan regional și național capacitatea de cercetare și inovare în contextul actual al strategiilor și politicilor de specializare inteligentă.

1.3. Comisia Europeană desfășoară constant schimburi operaționale cu consorțiul bioindustriilor (BIC), inclusiv runde de consultări și discuții privind modul de plată a contribuției financiare de către membrii întreprinderii comune pentru bioindustrii. Propunerea de modificare supusă examinării nu are niciun impact suplimentar în afara celui așteptat a fi obținut prin regulamentul inițial al Consiliului, modificările avute în vedere fiind numai modificări tehnice care nu necesită o evaluare a impactului pentru această inițiativă.

1.4. CESE apreciază faptul că propunerea examinată reduce sarcina administrativă pentru BIC în ceea ce privește rolul de intermediar între **membrii BIC, care au obligația de a plăti contribuții financiare, și participanții la proiecte**. BIC rămâne responsabil în ultimă instanță pentru cifra agregată a contribuției financiare din partea membrilor săi.

1.5. CESE își exprimă acordul privind clarificările esențiale stabilite de noul regulament:

- plata contribuțiilor financiare va fi posibilă în două moduri: prin transferul acestora de la BIC către întreprinderea comună pentru bioindustrii (la fel ca înainte) și/sau prin transferul acestora direct de la un membru al BIC către un beneficiar al unui proiect;
- se va extinde categoria părților care pot plăti contribuția financiară (entități constitutive ale BIC);
- se va menține angajamentul față de obiectivul financiar global;
- membrilor BIC li se va permite să raporteze contribuțiile financiare plătite de aceștia la nivel de proiect.

2. Observații generale

2.1. CESE consideră conceptul de bioindustrii ca făcând parte din domeniul larg al bioeconomiei, definit ca producția și extracția resurselor biologice regenerabile și conversia lor în produse bazate pe elemente biologice precum: mâncare, nutrețuri, bioenergie. Trei sferturi din teritoriul arabil din EU este utilizat în acest scop, 17-19 milioane cetățeni fiind implicați în acest sector economic cu o cifră de afaceri de 2 000 miliarde EUR. Domeniul cunoașterii în cadrul bioeconomiei are o cifră de afaceri de 57 miliarde EUR, implicând aproape 305 000 angajați (2009).

2.2. Pentru Europa, bioeconomia poate genera dezvoltare, plus valoare, noi locuri de muncă sigure și decente, poate reduce substanțial dependența de importuri, contribuie optim la utilizarea rațională a resurselor biologice finite, dar regenerabile, și își poate aduce aportul substanțial la comerțul mondial.

2.3. Se constată de cele mai multe ori o competiție pe diferite niveluri, o competiție între diversele tehnologii și utilizări ale resurselor biologice. Acest lucru este exacerbat de disponibilitatea limitată a resurselor biologice. Pe de o parte, bioeconomia poate contribui semnificativ la obiectivul de reducere a efectului de seră generat de emisiile de CO₂, reducere care generează un efect benefic asupra sănătății publice. Pe de altă parte, se constată un efect advers, constând în emisii suplimentare de gaze cu efect de seră, al căror impact asupra mediului nu poate fi neglijat.

2.4. Cadrul politic european pentru bioeconomie este divizat într-un număr de politici sectoriale: agricultură, pescuit, păduri, climat, economie circulară, cercetare, aceste domenii de activitate fiind acoperite de un număr de acte legislative și de politici sectoriale ⁽¹⁾.

2.5. Cu toate acestea, începând din 2012, o strategie cuprinzătoare privind bioindustria a căutat să asigure o coerență politică. Se constată că anumite inconsistențe au rămas. UE furnizează finanțarea activităților inovatoare privind bioeconomia prin intermediul programului-cadru de cercetare Orizont 2020, precum și printr-o gamă de alte instrumente de finanțare. CESE consideră că este nevoie de sustenabilitate și de o politică coerentă în domeniu.

2.6. Importanța luării în considerare a unui **parteneriat public-privat pentru bioindustrii** ca inițiativă tehnologică este subliniată de o sumă de comunicări ale Comisiei ⁽²⁾.

2.7. Temeiul juridic al propunerii supuse examinării este reprezentat de articolele 187 și 188 din TFUE. UE este cea care poate să modifice cadrul juridic al întreprinderii comune, dat fiind că statele membre nu pot acționa individual. Prin propunerea examinată se are în vedere adaptarea dispozițiilor regulamentului Consiliului pentru a oferi membrilor BIC posibilitatea practică de a-și îndeplini obligația de plată a contribuției financiare. Propunerea este conformă cu principiul proporționalității. Modificarea a fost necesară și pentru că nu existau posibilități de interpretare a regulamentului Consiliului în așa fel încât să fie posibilă plata contribuției **la nivel de proiect**.

⁽¹⁾ CAP-The Common Agricultural Policy, EU Forest Strategy, CFP-The Common Fisheries Policy, The Europe 2020 strategy, UE action plan for the circular economy, 50 EU Research Area Networks and three Joint Programming Initiatives.

⁽²⁾ COM(2012) 60 final: „Inovarea în scopul creșterii durabile – O bioeconomie pentru Europa”; COM(2014) 14 final: „Pentru o renaștere industrială europeană”; COM(2013) 494 final: „Parteneriate public-privat în cadrul Orizont 2020: un instrument puternic pentru a atinge obiectivele în materie de inovare și de creștere economică în Europa”; COM(2012) 79 final: „Parteneriatul european pentru inovare – Productivitatea și durabilitatea agriculturii”.

3. Observații specifice

3.1. În anul 2012, având ca bază programul-cadru pentru cercetare, Comisia Europeană a adoptat strategia în domeniul bioeconomiei, căutând să asigure coerența politică între diferitele politici relevante și țelurile corespunzătoare, atât la nivel național cât și la nivelul UE. Această abordare a fost necesară pentru a mări finanțarea publică, precum și investițiile private adiacente bioeconomiei. S-au definit modele de guvernare participativă. Această strategie a pus bazele unui plan de acțiune care conținea 12 măsuri grupate în cadrul a 3 teme majore:

- investiții în cercetare, inovare și dezvoltarea de abilități;
- interacțiune politică susținută, precum și implicarea purtătorilor de interese;
- condiții propice pentru piață și competitivitate în cadrul bioeconomiei.

3.2. Măsurile întreprinse au avut în vedere înființarea unei asociații a purtătorilor de interese în domeniul bioeconomiei, precum și a unui observator al activităților din cadrul bioeconomiei și au promovat piețe noi prin dezvoltarea de standarde, inclusiv privind durabilitatea/sustenabilitatea, furnizând baza de cunoștințe necesare pentru intensificarea sustenabilă a producției primare. S-a avut în vedere o revizuire și o actualizare a acestei strategii în 2017.

3.3. Propunerea Comisiei conține un amendament tehnic la documentul existent, Regulamentul Consiliului (UE) nr. 560/2014 privind înființarea întreprinderii comune pentru bioindustrii (BBI JU).

3.3.1. BBI JU este un organism având ca scop implementarea unui parteneriat public-privat, ai cărei membri sunt UE, reprezentată de Comisie, și consorțiul bioindustriilor (BIC). BBI JU a fost înființată în vederea punerii în aplicare a inițiativei tehnologice comune pentru bioindustrii, până la 31 decembrie 2024.

3.3.2. Având în vedere dificultățile întâmpinate de BIC în a-și aduce contribuția financiară în modul prevăzut de regulamentul Consiliului, se propune introducerea posibilității de a plăti contribuții financiare la nivel de proiect, în plus față de modul existent al plății la nivel de program. Această soluție vizează situația în mod concret și ajută la îndeplinirea obiectivelor inițiale ale regulamentului Consiliului, permițând membrilor BIC să își respecte angajamentul inițial. Această soluție este similară cu cea avută în vedere pentru IMI 2 JU (Innovative Medicines Initiative 2 Joint Undertaking), unde membrii alții decât Uniunea pot depune contribuții financiare atât la nivel de program, metodă utilizată în mod curent de fonduri fiduciare și organizații caritabile, cât și la nivel de proiect, metodă utilizată de entitățile comerciale. Acest amendament nu face parte din programul REFIT.

3.4. Întreprinderea comună pentru bioindustrii are ca obiectiv punerea în aplicare a unui parteneriat public-privat, parteneriat constituit din: UE, reprezentată de Comisie, pe de o parte, și, pe de altă parte, consorțiul bioindustriilor (BIC) înființat prin Regulamentul Consiliului (UE) nr. 560/2014. Acest parteneriat are în vedere punerea în aplicare a inițiativei tehnologice comune pentru bioindustrii, în conformitate cu statutul întreprinderii comune pentru bioindustrii, până la 31 decembrie 2024.

3.5. Articolul 3 din regulamentul Consiliului definește concret contribuțiile fiecărei părți la întreprinderea comună, cheltuielile administrative și de funcționare, cheltuieli divizate la care se adaugă și o sumă nespacificată reprezentând contribuții în natură pentru punerea în aplicare a acțiunilor indirecte (CNCF), precum și contribuții în natură pentru punerea în aplicare a activităților suplimentare (CNAS). Din interpretarea statutului, rezultă că această contribuție din partea BIC trebuie introdusă în bugetul întreprinderii comune pentru bioindustrii **la nivel de program**. Entitățile constitutive ale altor membri decât Uniunea, care sunt cele care participă la punerea în aplicare a acțiunilor indirecte de finanțare, ar trebui să plătească contribuțiile financiare direct către acțiunile indirecte **la nivel de proiect**.

3.6. Mulți membri BIC s-au confruntat cu dificultăți privind modul de plată. Se consideră că asigurarea contribuției la nivel de program este neviabilă din punct de vedere comercial, neoferind beneficii garantate, în special privind rezultatele proiectului și drepturile de proprietate intelectuală asociate, și din cauză că asigurarea de contribuții la nivel de program ar putea duce la situația în care un participant la BIC plătește contribuția respectivă propriilor săi concurenți. Se propune o modalitate alternativă de plată a contribuției financiare, **plata la nivel de proiect**, în care de rezultatele proiectului beneficiază participanții contribuabili financiar, modalitate care nu afectează interesele Uniunii. Se dorește menținerea intereselor lanțurilor valorice bioeconomice inclusiv prin IMM-uri, centre de cercetare și tehnologie, universități.

3.7. Contribuția financiară din partea altor membri decât Uniunea trebuie să se conformeze următoarelor cerințe:

- contribuția financiară la nivel de program este unică pentru întreprinderea comună pentru bioindustrii;
- modelul actual de întreprindere este adecvat pentru intensificarea cooperării cu fondurile fiduciare și cu organizațiile caritabile;
- cadrul juridic al întreprinderii comune pentru bioindustrii trebuie adaptat pentru a facilita colaborarea cu societățile comerciale.

3.8. În conformitate cu propunerea supusă examinării, membrii BIC au posibilitatea de a continua să plătească contribuția financiară **la nivel de program**. Pe lângă această modalitate, vor avea posibilitatea de a transfera contribuția financiară direct altui participant la **proiect** conform normelor convenite de comun acord (acordul de consorțiu), cadrului juridic aplicabil [(transfer de la membrii BIC către BIC) și (transferuri financiare de la membrii BIC către beneficiarii proiectelor)], legislației lor naționale și practicilor lor obișnuite de contabilitate. BIC va fi responsabil pentru raportarea cifrei agregate a contribuțiilor financiare primite.

3.9. Modelul de acord de grant al întreprinderii comune pentru bioindustrii va fi modificat corespunzător. Se remarcă faptul că propunerea de modificare supusă examinării nu are consecințe legate de protecția drepturilor fundamentale, și nici în ceea ce privește implicațiile bugetare. Se consideră că o reducere bugetară ar afecta mediul academic și IMM-urile relevante, deoarece contribuția din partea Uniunii este rezervată în principal activităților de cercetare și inovare.

3.10. Modificarea este obligatorie în toate elementele sale și se aplică direct în fiecare stat membru. Nu este necesar niciun document explicativ.

Bruxelles, 27 aprilie 2017.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

Avizul Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind controlul numerarului care intră sau iese din Uniune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1889/2005”

[COM(2016) 825 final – 2016/0413 (COD)]

(2017/C 246/04)

Raportor **Javier DOZ ORRIT**

Coraportor **Mihai IVAȘCU**

Sesizare	Parlamentul European, 19.1.2017 Consiliul Uniunii Europene, 19.1.2017
Temei juridic	Articolele 114 și 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială
Data adoptării în secțiune	6.4.2017
Data adoptării în sesiunea plenară	27.4.2017
Sesiunea plenară nr.	525
Rezultatul votului (voturi pentru/voturi împotriva/abțineri)	154/4/4

1. Concluzii și recomandări

1.1. CESE consideră că lupta împotriva terorismului și a finanțării acestuia, precum și împotriva spălării banilor și a altor forme conexe de criminalitate economică trebuie să fie o prioritate permanentă a politicii Uniunii Europene.

1.2. CESE își exprimă sprijinul pentru măsurile introduse în propunerea Comisiei, care abrogă regulamentul anterior din 2005 pentru a adapta cadrul de reglementare la situația actuală și pentru a soluționa lacunele identificate în diverse studii care analizează implementarea acestuia.

1.3. CESE consideră că extinderea domeniului de aplicare a controalelor și a competenței autorităților de a face verificări și a confisca bunuri, ori de câte ori există un indiciu rezonabil privind activități ilicite, va facilita descoperirea unui număr mai mare de cazuri de fraudă și colectarea mai multor informații.

1.4. CESE consideră că este necesară să se îmbunătățească cooperarea, atât între autoritățile competente, cât și între statele membre, pentru a se obține efectul maxim prin aplicarea noului regulament. CESE solicită tuturor statelor membre să pună la dispoziția Europol bazele lor de date din domeniul combaterii terorismului. De asemenea, Comisia ar trebui să încurajeze măsuri de cooperare care să permită tuturor statelor membre să dobândească mijloacele necesare pentru a controla în mod eficace diversele tipuri de modalități de transport al numerarului.

1.5. CESE propune ca, în urma unui studiu și a unor consultări de mare anvergură, Comisia să întocmească un plan pentru reducerea utilizării numerarului în UE. Din acest punct de vedere, trebuie analizată întrebarea dacă pragul pentru obligativitatea declarării, plasat la 10 000 EUR, este adecvat.

1.6. CESE consideră că Comisia ar trebui să meargă mai departe, stabilind sancțiuni pentru nerespectarea obligației de declarare. Trebuie armonizate sancțiunile între statele membre și comunicate în mod coerent Comisiei, pentru a se evita crearea unor situații propice fraudatorilor.

- 1.7. CESE își reiterează preocupările exprimate anterior în Avizul ECO/408 ⁽¹⁾, în ce privește o serie de factori care pot limita grav eficacitatea regulamentului. Principala problemă este că paradisurile fiscale, în care are loc partea cea mai semnificativă a spălării de bani – și ale căror transferuri de bani spre și dinspre UE ar trebui monitorizate în mod special – nu sunt incluse în lista țărilor și regiunilor pe care Comisia le consideră, în propunerea de regulament din 14 iulie 2016, ca prezentând un nivel ridicat de risc.
- 1.8. Investigarea fluxurilor ilicite de numerar are legătură cu alte infracțiuni, în special cele fiscale. CESE propune, de aceea, ca autoritățile fiscale să aibă acces la informațiile colectate în cursul controalelor privind fluxurile de numerar.
- 1.9. CESE consideră că, în momentul adoptării noului regulament, ar trebui să fie cuprinse, pe lângă aur, și alte „mărfuri cu un grad ridicat de lichiditate” în definiția numerarului.
- 1.10. Deși recunoaște valoarea socială a cardurilor preplătite în UE, CESE atrage atenția asupra pericolului utilizării acestui tip de instrumente de către infractori și teroriști pentru a-și finanța activitățile la adăpost de controale.
- 1.11. Având în vedere creșterea cantității de date colectate și transferate între autorități, CESE recomandă consolidarea protecției acestor date și explorarea posibilității de a aplica sancțiuni administrative și penale mai severe pentru funcționarii publici și persoanele care utilizează aceste date în mod necorespunzător sau ilegal.
- 1.12. Problema are o dimensiune internațională și, ca atare, instituțiile UE trebuie să joace, la rândul lor, un rol deplin în activitatea organizațiilor internaționale care activează în acest sens.
- 1.13. CESE salută retragerea din circulație a bancnotelor de 500 EUR începând din 2018, dat fiind că utilizarea lor pentru plata în numerar în cazuri de trafic ilicit este bine dovedită, tocmai pentru că facilitează transportul și depozitarea unor sume mari de bani în spații reduse.
- 1.14. CESE reamintește Comisiei că protecția cetățenilor europeni ar trebui să rămână o prioritate de prim rang, indiferent de cheltuielile și eforturile necesare în acest sens.

2. Contextul și propunerea Comisiei

- 2.1. În conformitate cu Planul de acțiune ⁽²⁾ pentru consolidarea combaterii finanțării terorismului, Comisia propune un nou regulament privind controlul fluxurilor monetare care intră sau ies din UE dinspre sau către țări terțe, abrogând regulamentul din 2005 ⁽³⁾ aflat în prezent în vigoare.
- 2.2. UE a adoptat în mai 2015 cel de-al patrulea pachet privind spălarea banilor și finanțarea terorismului, care cuprinde, printre alte inițiative, a patra directivă privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor și finanțării terorismului (DCSB4) și regulamentul privind informațiile care însoțesc transferurile de fonduri ⁽⁴⁾, actualmente în etapa de transpunere. CESE și-a exprimat opinia cu privire la pachetul legislativ în avizul său privind pachetul referitor la prevenirea spălării banilor ⁽⁵⁾.
- 2.3. În februarie 2016, Comisia și-a publicat planul de acțiune pentru consolidarea combaterii finanțării terorismului ⁽⁶⁾, pus în aplicare în două etape legislative. În prima etapă (iulie 2016), Comisia a elaborat propuneri pentru două directive: DCSB5, prin care se modifică diverse aspecte ale DCSB4, Directiva privind accesul autorităților fiscale la informații privind combaterea spălării banilor ⁽⁷⁾, și Regulamentul delegat al Comisiei ⁽⁸⁾ privind identificarea țărilor terțe cu un grad ridicat de risc care au deficiențe strategice (paradisuri fiscale), de completare a DCSB4 și DCSB5 ⁽⁹⁾. Comitetul a adoptat avize privind DCSB5 și regulamentul, precum și privind cea de-a doua directivă ⁽¹⁰⁾.

⁽¹⁾ JO C 34, 2.2. 2017, p. 121.

⁽²⁾ COM(2016) 50 final.

⁽³⁾ Regulamentul (CE) nr. 1889/2005 (JO L 309, 25.11.2005, p. 9).

⁽⁴⁾ Directiva (UE) 2015/849 (JO L 141, 5.6.2015, p. 73) și Regulamentul (UE) 2015/847 (JO L 141, 5.6.2015, p. 1).

⁽⁵⁾ JO C 271, 19.9. 2013, p. 31.

⁽⁶⁾ COM(2016) 50 final.

⁽⁷⁾ COM(2016) 450 final – 2016/0208 (COD) și COM(2016) 452 final – 2016/0209 (COD).

⁽⁸⁾ Regulamentul delegat(UE) 2016/1675 (JO L 254, 20.9.2016, p. 1).

⁽⁹⁾ JO C 34, 2.2. 2017, p. 121.

⁽¹⁰⁾ JO C 34, 2.2. 2017, p. 127.

2.4. În cursul etapei secunde (decembrie 2016), pe lângă regulamentul la care se face referire în prezentul aviz, Comisia a prezentat și o propunere de directivă privind combaterea spălării banilor prin legislația penală ⁽¹¹⁾ și un regulament privind recunoașterea reciprocă a ordinelor de înghețare și de confiscare ⁽¹²⁾.

2.5. Regulamentul din 2005 vine în completarea dispozițiilor Directivei privind combaterea spălării banilor (DCSB), introducând controale pentru transporturile de numerar în valoare de 10 000 EUR și mai mult. Propunerea actuală a Comisiei ⁽¹³⁾ dorește: să elimine lacunele din legislația actuală în lumina investigațiilor desfășurate de către poliție, autoritățile judiciare și vamale; să dezvolte și să completeze cea de-a patra DCSB ⁽¹⁴⁾ și a cincea DCSB ⁽¹⁵⁾, pentru a combate spălarea banilor și finanțarea terorismului; și să adapteze legislația UE, armonizând-o cu standardele și recomandările internaționale, în special cu Recomandarea nr. 32 a GAFI.

2.6. Prezenta propunere vizează acoperirea imperfectă a mișcărilor transfrontaliere de numerar, dificultățile privind schimburile de informație între autorități, imposibilitatea de a bloca sumele aflate sub pragul stabilit (10 000 de EUR), definirea imperfectă a numerarului, sancțiunile diferite pentru nedeclararea sumelor în diverse state membre și diferențele între nivelurile de implementare.

2.7. Propunerea de nou regulament care să înlocuiască legislația actuală extinde și precizează **definiția numerarului**, clasificându-l în patru categorii: valută, instrumente negociabile la purtător (cecuri, cecuri de călătorii, bilete la ordin și mandate poștale), mărfuri utilizate ca rezerve de valoare cu un grad ridicat de lichiditate (monede și lingouri de aur) și carduri preplătite.

2.8. Propunerea introduce obligativitatea de a declara numerarul neînsoțit, cu alte cuvinte numerarul trimis prin **colete poștale, expedieri de curierat sau mărfuri containerizate** în valoare de 10 000 EUR sau mai mult. Unele state membre desfășoară controale ale mișcărilor de numerar și în interiorul UE.

2.9. Propunerea acordă autorităților competente dreptul de a efectua controale cu privire la transporturile de numerar de valoare inferioară pragului de 10 000 EUR, precum și de a raporta și a investiga ori de câte ori există indicii substanțiale că numerarul este legat de o activitate infracțională.

2.10. Ea autorizează **reținerea numerarului** în cazul în care sumele neînsoțite **nedeclarate** se ridică la 10 000 EUR sau mai mult, sau în cazul în care există **indicii privind** legătura lor cu **activități infracționale**.

2.11. Propunerea îmbunătățește **schimbul de informații**, solicitând comunicarea activă cu unitățile de informații financiare (UIF); în prezent, autoritățile competente au doar obligația de a permite accesul la informații. Informațiile cu privire la operațiile neregulate trebuie puse și la dispoziția autorităților competente ale altor state membre și a Comisiei, atunci când există indicii de implicare în activități infracționale. Propunerea prevede că se pot comunica aceste informații și țărilor terțe, în anumite condiții.

2.12. Ea promovează introducerea în toate statele membre a unor sancțiuni privind nerespectarea obligației de declarare, în completarea sancțiunilor legale pentru activitatea infracțională. Sancțiunile aplicate în fiecare stat membru trebuie comunicate Comisiei.

3. Considerații generale

3.1. CESE salută eforturile susținute ale Comisiei în lupta globală împotriva spălării banilor și a terorismului. CESE sprijină modificările propuse vizând îmbunătățirea legislației în vigoare.

3.2. Comisia și alte instituții UE trebuie să depună eforturi substanțiale pentru a se asigura că publicul din UE este pe deplin conștient de disponibilitatea lor de a combate spălarea banilor și finanțarea terorismului, utilizând toate instrumentele juridice, de informații, de control al aplicării legii și de acțiune judiciară necesare. Înțelegerea faptului că au loc eforturi ale instituțiilor, în cooperare cu statele membre, în acest sens va consolida credibilitatea și legitimitatea lor. Deși nu toți indicatorii pot fi publicați, se utilizează deja un set de indicatori în materie de spălare a banilor și de finanțare a terorismului.

⁽¹¹⁾ COM(2016) 826 – 2016/0414 COD

⁽¹²⁾ COM(2016) 819 – 2016/0412 COD

⁽¹³⁾ COM(2016) 825 final – 2016/0413 (COD)

⁽¹⁴⁾ Directiva (UE) 2015/849 (JO L 141, 5.6.2015, p. 73).

⁽¹⁵⁾ Propunere de DCSB5.

3.3. CESE solicită UE și statelor membre să promoveze continuarea cooperării la nivel internațional în materie de combatere a terorismului, a spălării banilor și a infracțiunilor grave asociate cu acestea. Toate instituțiile UE ar trebui să facă eforturi pentru a asigura că măsurile propuse de Comisie sunt adoptate și la nivel internațional. Aceasta este una din căile de a le face mai eficiente.

3.4. Propunerea privind un nou regulament vizează combaterea fluxurilor ilegale de numerar dintre UE și țările terțe. Pentru a avea succes, Comisia trebuie să coopereze cu statele membre pentru a face în așa fel încât autoritățile lor competente să fie echipate cu cele mai eficiente resurse tehnice și umane, precum și cu orice alte instrumente necesare (de ex. câini detectivi).

3.5. Sistemele de finanțare a terorismului pot fi foarte diferite, mergând de la utilizarea abuzivă a unor întreprinderi legale sau organizații non-profit legitime și ajungând până la activități infracționale sau folosirea abuzivă a sistemului comercial internațional. Organizațiile teroriste își dezvoltă constant metodele de finanțare, pentru a evita prevederile legale existente și, ca atare, este clar nevoie de actualizarea constantă a cadrului juridic. Diferențele între legislațiile statelor membre sunt folosite de obicei de infractori și teroriști, care optează pentru țările cu cea mai slabă legislație pentru a-și desfășura tranzacțiile financiare.

3.6. Ca urmare a dezvoltării Agendei europene privind securitatea⁽¹⁶⁾, ca răspuns la atacurile teroriste comise în Europa și în afara ei și în urma interesului public pentru spălarea banilor, fraudă și evaziunea fiscală prin paradisuri fiscale, Comisia a adoptat o mulțime de inițiative legislative în ultimii doi ani.

3.7. Conform Raportului GAFI⁽¹⁷⁾, numerarul este folosit pe scară largă în economia infracțională și rămâne resursa cea mai semnificativă pentru finanțarea terorismului. Volumul banilor „spălați” pe această cale este greu de apreciat, însă Raportul GAFI estimează că sumele se situează între sute de miliarde și o mie de miliarde USD pe an.

3.8. O analiză a eficacității regulamentului actual a arătat că numărul transporturilor de numerar care intră și ies din UE rămâne ridicat. Însă controalele asupra numerarului sunt efectuate în număr limitat (cca. 100 000 de EUR pe an în toate statele membre laolaltă) și sunt diferite de la țară la țară, iar numărul situațiilor suspecte prezintă variații considerabile. Numai nouă țări au luat parte la cea mai recentă consultare pe această temă, iar datele privind atât numărul de cazuri, cât și analiza lor, s-au dovedit limitate și fragmentare.

3.9. Lacunele din regulamentul actual permit circulația numerarului trimis prin poștă, curierat sau cu transporturi de marfă fără a fi efectuate suficiente controale specifice. În mai multe cazuri, autoritățile competente nu au dispus de instrumentele necesare pentru a efectua suficiente controale.

3.10. Extinderea sferei de aplicare a controalelor și împuternicirea autorităților competente să efectueze verificări și să confişte bunuri atunci când suspectează activități infracționale, chiar și sub pragul de 10 000 EUR, va permite descoperirea mai multor cazuri de fraudă și colectarea mai multor informații. Informațiile obținute nu sunt folosite în prezent în mod corespunzător. Acestea sunt puse la dispoziție în mod pasiv în anumite state membre, fără a exista măsuri care să asigure procesarea lor corectă. Comunicarea dintre autoritățile competente trebuie neapărat îmbunătățită: între autoritățile vamale, care sunt cel mai adesea cele responsabile pentru efectuarea controalelor, și UIF însărcinate cu primirea și analizarea informațiilor; între UIF și autoritățile fiscale și judiciare; între autoritățile competente ale statelor membre și cele din țări terțe, mai cu seamă cele care răspund de fluxurile sporite de numerar ilegal spre și dinspre UE, cum ar fi paradisurile fiscale.

3.11. Sancțiunile aplicate în cadrul actualului regulament în cazul nedeclarării numerarului nu au fost armonizate, iar analizele efectuate par să arate că ele nu au efectul disuasiv scontat. Noul regulament le impune statelor membre cerința de a introduce sancțiuni pentru nerespectarea obligației de a declara, indiferent dacă se suspectează implicarea în activități infracționale sau dacă numerarul vizat este legat de investigații cu privire la alte infracțiuni sau încălcări; aceste sancțiuni trebuie comunicate Comisiei. CESE sugerează că ar trebui instituită o procedură de comunicare comună pentru toate statele membre. Cu toate acestea, fiecare stat membru are libertatea de a-și stabili propriile sancțiuni. Sancțiunile stabilite în temeiul articolului 13 trebuie armonizate, astfel încât să nu creeze oportunități pentru infractorii care folosesc anumite țări pentru activitatea lor.

⁽¹⁶⁾ COM(2015) 185 final.

⁽¹⁷⁾ RAPORTUL GAFI: *Money Laundering: Through the Physical Transportation of Cash* (Spălarea banilor prin transportul fizic de numerar) (2015).

3.12. Punerea în aplicare a regulamentului și a măsurilor sus-menționate de combatere a spălării banilor va spori foarte mult cantitatea datelor personale colectate, păstrate și puse la dispoziția organelor și autorităților competente în lupta împotriva spălării banilor și a finanțării terorismului. Pentru a conserva drepturile fundamentale ale cetățenilor, în special în ce privește protecția datelor personale, este important să se evalueze necesitatea unor noi mecanisme de protecție, introducerea acestora acolo unde este nevoie și promovarea unor sancțiuni penale mai dure pentru funcționarii publici și alte persoane fizice care folosesc aceste informații în mod ilegal.

3.13. Tipurile de canale și proceduri folosite pentru a combate spălarea banilor și finanțarea terorismului, inclusiv mișcările ilegale de numerar, au împins Comisia, pe bună dreptate, să adopte măsuri legislative care vizează ambele infracțiuni. Ambele sunt conectate cu alte infracțiuni de gravitate similară sau mai mare. O strânsă coordonare, prin mecanismele adecvate, între toate autoritățile și organele naționale vizate și între statele membre este esențială pentru a asigura punerea eficientă în aplicare a regulamentului și a altor măsuri legislative relevante. Trebuie precizat că în prezent cooperarea dintre diversele autorități și instituții din statele membre – poliție, servicii de informații, autoritatea judiciară, cea vamală și cea fiscală – este departe de un nivel optim. CESE este mai ales preocupat de lipsa de cooperare dintre forțele naționale de poliție și Europol, dovedită de faptul că majoritatea statelor membre nu și-au pus bazele de date antiteroriste la dispoziția agenției europene de aplicare a legii. Prin urmare, CESE face apel la autoritățile UE și la statele membre să pună capăt acestei situații.

3.14. Un alt obstacol considerabil în calea aplicării efective a regulamentului și a celorlalte dispoziții legislative relevante pentru combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului este absența oricărei voințe politice reale de a eradica paradisurile fiscale. Dovada cea mai clară pentru acest lucru este lista „țărilor terțe cu un grad ridicat de risc care au deficiențe strategice” care apare în Anexa la Regulamentul (UE) 2016/1675 care vine în completarea DCSB4 și DCSB5. Niciunul dintre statele care sunt baza majorității tranzacțiilor ilegale, în special a fluxurilor de numerar discutate în propunerea de regulament, nu apare pe listă. CESE se vede nevoit să reitereze apelul formulat în Avizul ECO/408: Comisia ar trebui să propună o nouă listă a paradisurilor fiscale, integrând-o într-o listă unică a țărilor și teritoriilor terțe care nu cooperează pentru urmărirea infracțiunilor financiare și a finanțării terorismului.

4. Observații specifice

4.1. Finanțarea terorismului are o componentă clar globalizată, ceea ce înseamnă că operațiunile teroriste dintr-o țară sunt adesea finanțate prin activități infracționale în alta. Este nevoie de controlul fluxurilor de numerar și de modificări legislative substanțiale pentru a bloca mișcările de numerar, pentru a urmări și limita operațiunile financiare și pentru a facilita obținerea unor informații importante cu privire la teroriști și finanțatorii lor. Fiind pe deplin conștiente de dimensiunea externă a finanțării terorismului, CESE recomandă implicarea deplină a tuturor instituțiilor UE în cadrul tuturor organizațiilor internaționale relevante în care sunt reprezentate, pentru ca măsuri similare să fie implementate la nivel global.

4.2. Mișcările de numerar rămân în continuare principalul canal prin care operează cei care spală bani și alți infractori financiari ⁽¹⁸⁾. CESE recomandă ca, după desfășurarea unui studiu cuprinzător, după consultarea tuturor părților interesate și stabilirea unei relații de lucru strânse cu statele membre, BCE și băncile naționale, Comisia să elaboreze un plan de reducere a utilizării efective de numerar în UE. Eliminarea bancnotelor de 500 EUR este un pas în direcția cea bună. Ca element al acestui studiu, trebuie evaluat dacă pragul pentru obligativitatea declarării, plasat la 10 000 EUR, este adecvat.

4.3. CESE solicită Comisiei Europene să-și intensifice eforturile pentru ratificarea rezultatelor Convenției de la Varșovia ⁽¹⁹⁾ în întreaga UE în mod coerent. Până în prezent, numai 17 state membre au ratificat-o, deși 26 au semnat-o.

4.4. CESE recunoaște că regulamentul propus ar putea aduce îmbunătățiri semnificative instrumentelor pe care le folosim pentru a combate finanțarea terorismului, având totodată un impact minim asupra întreprinderilor mici și mijlocii din Europa.

⁽¹⁸⁾ „Why is cash still king? – A strategic report on the use of cash by criminal groups as a facilitator for money laundering” [De ce este numerarul în continuare la putere? – un raport strategic privind folosirea numerarului de către grupările infracționale pentru facilitarea spălării de bani] Grupul de informații financiare, Europol, 2015.

⁽¹⁹⁾ Convenția Consiliului Europei privind spălarea, descoperirea, sechestrarea și confiscarea produselor infracțiunii și finanțarea terorismului, 2005.

4.5. CESE consideră că dezvoltarea politicilor în domeniul cooperării financiare cu țările vecine și cu cele care generează fluxuri de migrație deosebit de ample către UE este esențială pentru a facilita tranzacții financiare transparente și costuri mai scăzute. Obstacolele și costurile ridicate ale transferurilor de bani spre și dinspre aceste țări încurajează utilizarea de trimiteri de numerar și tranzacțiile opace și, implicit, utilizarea acestor metode în scopuri infracționale.

4.6. În cazul atacurilor recente pe teritoriul UE, carduri preplătite au fost folosite de teroriști pentru a plăti pentru camerele de hotel, printre altele (de ex. pentru atacurile de la Paris din 13 noiembrie 2015). Deși valoarea socială a acestor instrumente este evidentă, ele permițând persoanelor vulnerabile sau excluse să efectueze plăți online și offline, CESE atrage atenția asupra pericolului ca astfel de instrumente să fie folosite și de infractori sau teroriști.

4.7. Transporturile ilegale de numerar sunt corelate cu alte tipuri de infracțiuni: infracțiuni fiscale, spălarea de bani și finanțarea terorismului. Propunerea de regulament a Comisiei nu permite schimbul sistematic de date privind declarațiile de numerar în scopuri fiscale. CESE consideră că aceste infracțiuni ar trebui să facă obiectul unei urmăririi cuprinzătoare. În special, este de părere că schimbul de date menționat mai sus ar trebui să fie permis, având în vedere legătura clară dintre fraudă fiscală și activitatea de spălare a banilor, care presupune în multe cazuri mișcări de numerar.

4.8. Deși articolele 1 alineatul (2) și 14 din propunerea de regulament conferă Comisiei dreptul de a adopta acte delegate pentru a modifica anexa și în special secțiunea care specifică ce „mărfuri utilizate ca rezerve de valoare cu un grad ridicat de lichiditate” sunt considerate substitute de numerar, CESE consideră că nu există niciun motiv ca această categorie să fie limitată la aur de la bun început. Alte mărfuri deosebit de valoroase, precum metalele sau pietrele prețioase (brute sau tăiate) ar putea fi incluse în prima listă aprobată de Parlament și Consiliu.

4.9. CESE reafirmă că asigurarea securității cetățenilor ar trebui să rămână una din principalele preocupări, atât a UE, cât și a statelor membre, oricât de mari ar fi eforturile necesare.

Bruxelles, 27 aprilie 2017.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

Avizul Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a Sistemului european de informații și de autorizare privind călătoriile (ETIAS) și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 515/2014, (UE) 2016/399, (UE) 2016/794 și (UE) 2016/1624”

[COM(2016) 731 final – 2016/0357 (COD)]

(2017/C 246/05)

Raportor: **Jan SIMONS (NL-I)**

Sesizare	Comisia Europeană, 17.2.2017 Parlamentul European, 19.1.2017
Temei juridic	Articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie
Data adoptării în secțiune	3.4.2017
Data adoptării în sesiunea plenară	27.4.2017
Sesiunea plenară nr.	525
Rezultatul votului (voturi pentru/voturi împotriva/abțineri)	184/0/4

1. Concluzii și recomandări

1.1. CESE consideră intenția de instituire a Sistemului european de informații și de autorizare privind călătoriile (ETIAS), cu scopul de a identifica riscurile reprezentate de vizitatorii exonerati de obligația de a deține viză care călătoresc în spațiul Schengen, ca fiind o etapă inevitabilă în momentul actual, corespunzătoare amenințărilor cauzate de circumstanțe externe și interne.

1.2. Comitetul salută faptul că ETIAS se încadrează în strategia generală a UE în domeniul migrației și securității, astfel cum a fost definită de Comisie în programul său „Frontiere inteligente” din 2011, și că informațiile adunate prin sistem vor permite verificarea prealabilă a potențialelor riscuri în materie de migrație neregulamentară sau de securitate, în scopul protejării cetățenilor UE de persoanele care intră în spațiul european cu intenții rele.

1.3. Comitetul subliniază cu fermitate că ETIAS ar trebui să respecte pe deplin drepturile fundamentale ale solicitanților și să evite orice discriminare. Toate datele, în special cele referitoare la informațiile sensibile despre sănătate, educație, criminalitate etc., colectate de sistem, trebuie protejate, iar accesul la acestea ar trebui să fie strict limitat la autoritățile care anchetează activitățile infracționale, terorismul, imigrația neregulamentară și alte amenințări. ETIAS trebuie, de asemenea, să respecte dreptul solicitanților de a contesta refuzul de a li se acorda autorizația sau retragerea autorizației de călătorie.

1.4. Comitetul este conștient de necesitatea soluționării numeroaselor probleme tehnice ale ETIAS, în special cele privind interoperabilitatea și interconectivitatea cu alte sisteme de colectare a datelor și governanța. ETIAS ar trebui să se bazeze pe echilibrul just dintre riscuri și siguranță, evitând în același timp creșterea sarcinilor administrative și barierele în calea vizitatorilor care călătoresc în mod frecvent în UE pentru afaceri, studiu, tratament medical etc.

1.5. Comisia și Consiliul ar trebui, de asemenea, să acorde atenție aspectelor politice ale înființării ETIAS. Țările în cauză ar trebui să fie informate în legătură cu motivele pentru care obținerea autorizației de călătorie este obligatorie, în ciuda existenței regimului de călătorii fără viză, precum și în legătură cu avantajele permiterii unei treceri ușoare și rapide a frontierei pentru călătorii care dețin o autorizație de călătorie. Comisia ar trebui, de asemenea, să aibă grijă ca orice eventuale măsuri reciproce pentru cetățenii UE, luate de țările relevante, să fie proporționale cu măsurile UE.

1.6. ETIAS ar trebui să acorde atenție și persoanelor care nu sunt în măsură să solicite autorizații online și să pună la dispoziție „ghișee de înregistrare” pentru solicitanți, în principalele porturi maritime și aeroporturi de plecare și, de asemenea, în punctele principale de trecere a frontierei terestre. Tuturor solicitanților trebuie să li se permită să folosească serviciile de intermediere, cum ar fi agențiile de voiaj sau companiile de transport. Cu toate acestea, costurile suportate de către acești intermediari pentru serviciile prestate ar trebui să fie monitorizate și evaluate de către delegațiile UE în țări terțe.

1.7. De asemenea, va fi necesară definirea corectă a criteriilor pentru categoriile propuse de resortisanți din țările terțe care vor fi scutiți de obligația de a obține autorizația de călătorie, ținând cont de riscurile în materie de migrație, securitate și sănătate publică.

1.8. Comitetul solicită identificarea de soluții pentru statele membre care nu au aplicat încă în întregime acquis-ul Schengen (Bulgaria, Croația, Cipru și România) și care, în consecință, nu au acces la SIS, VIS și EES.

2. Context

2.1. Cetățenii Uniunii Europene se așteaptă ca autoritățile să le garanteze securitatea într-o Europă deschisă. Ei se așteaptă ca frontierele externe ale spațiului Schengen să fie gestionate eficient, pentru a preveni migrația neregulamentară, pentru asigurarea unei securități interne sporite și a liberei circulații în interiorul spațiului Schengen și pentru facilitarea traversării frontierelor externe ale UE într-o lume a mobilității.

2.2. În prezent, aproximativ 1,4 miliarde de persoane din circa 60 de țări din întreaga lume ⁽¹⁾ pot beneficia de regimul de călătorii fără viză în Uniunea Europeană și de principiul reciprocității, care aduce beneficii și cetățenilor UE, prin facilitarea călătoriilor fără viză în străinătate. Numărul de resortisanți ai țărilor terțe exonați de obligația de a deține viză care călătoresc în țările Schengen va continua să crească, până în 2020 preconizându-se o creștere a numărului acestora cu peste 30 %, de la 30 de milioane în 2014 la 39 sau 40 de milioane în 2020 ⁽²⁾.

2.3. Aceste cifre demonstrează necesitatea de a institui un sistem de autorizare care să fie în măsură să realizeze obiective similare celor deja existente în unele țări (SUA ⁽³⁾ – din 2009, Australia ⁽⁴⁾ – din 1996, Canada ⁽⁵⁾ – din 2016), și anume de a evalua și gestiona potențialele riscuri în materie de migrație neregulamentară și riscurile de securitate pe care le reprezintă resortisanții țărilor terțe care călătoresc în UE, însă într-un mod mai puțin strict și mai accesibil vizitatorilor, în conformitate cu obiectivele politicii UE privind liberalizarea vizelor.

2.4. Spre deosebire de resortisanții țărilor terțe care trebuie să dețină vize, autoritățile competente de frontieră și de asigurare a aplicării legii dispun de puține informații cu privire la resortisanții țărilor terțe exonați de obligația de a deține viză, în ceea ce privește riscurile pe care aceștia le-ar putea prezenta la sosirea lor la frontierele Schengen. Adăugarea acestui strat lipsă de date și evaluări ale riscurilor privind vizitatorii exonați de obligația de a deține viză ar aduce o valoare adăugată semnificativă măsurilor existente de menținere și întărire a securității spațiului Schengen și ar permite vizitatorilor exonați de obligația de a deține viză să se bucure pe deplin de statutul lor de beneficiari ai regimului de călătorii fără viză.

2.5. În programul său „Frontiere inteligente” din 2011, Comisia a afirmat necesitatea unei gestionări mai moderne și mai eficiente a fluxurilor de călători la frontierele externe ale UE, folosind noile tehnologii, pentru a simplifica viața resortisanților străini care călătoresc frecvent în UE și a monitoriza mai bine resortisanții din țările terțe care traversează frontierele.

⁽¹⁾ Albania, Andora, Antigua și Barbuda, Argentina, Australia, Bahamas, Barbados, Bosnia și Herțegovina, Brazilia, Brunei, Canada, Chile, Columbia, Costa Rica, Dominica, El Salvador, Grenada, Guatemala, Honduras, Hong Kong, Israel, Japonia, Kiribati, Macao, Macedonia, Malaysia, Insulele Marshall, Mauritius, Mexic, Micronezia, Moldova, Monaco, Muntenegru, Noua Zeelandă, Nicaragua, Palau, Panama, Paraguay, Peru, Saint Kitts și Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent și Grenadinele, Samoa, San Marino, Serbia, Seychelles, Singapore, Insulele Solomon, Coreea de Sud, Taiwan, Timorul de Est, Tonga, Trinidad și Tobago, Tuvalu, Emiratele Arabe Unite, Statele Unite ale Americii, Uruguay, Vanuatu, Cetatea Vaticanului, Venezuela, resortisanții britanici ai Regatului Unit care nu sunt resortisanți ai Regatului Unit conform dreptului Uniunii.

⁽²⁾ Regimul de călătorii fără vize este în curs de aprobare sau de negociere cu Ucraina, Georgia, Kosovo și Turcia.

⁽³⁾ 30 de milioane de cereri anual.

⁽⁴⁾ 1 milion de cereri anual.

⁽⁵⁾ 3 milioane de cereri anual.

2.6. Noile amenințări și provocări care au apărut în anii următori au impus revizuirea programului inițial „Frontiere inteligente” și, după elaborarea unor studii tehnice și organizarea unui proces consultativ, în 2016 a fost publicată o nouă propunere legislativă pentru un regulament care instituie un sistem de intrare/ieșire. CESE a adoptat avizul său privind EES în septembrie 2016 ⁽⁶⁾. Amendamentul propus recent la Codul frontierelor Schengen ⁽⁷⁾ în scopul consolidării controalelor privind bazele de date relevante (SIS, baza de date a Interpol privind documentele de călătorie furate sau pierdute și alte baze de date europene) la frontierele externe are ca scop introducerea controlării obligatorii a tuturor resortisanților țărilor terțe, precum și a cetățenilor UE, la intrarea și la ieșirea din Uniunea Europeană.

2.7. Pentru a finaliza acest proces de revizuire, Comisia a publicat o propunere de instituire a Sistemului european de informații și de autorizare privind călătoriile (ETIAS), pentru consolidarea controalelor de securitate a călătorilor exonerati de obligația de a deține viză ⁽⁸⁾. Acesta va fi un sistem informatic automat creat pentru identificarea oricăror riscuri asociate vizitatorilor exonerati de obligația de a deține viză care călătoresc în spațiul Schengen, estimându-se că încă de la lansarea sa, în 2021, el va trebui să trateze circa 40 de milioane de cereri ⁽⁹⁾.

2.8. Informațiile colectate prin intermediul sistemului vor permite verificarea prealabilă a potențialelor riscuri în materie de migrație neregulamentară sau securitate, cu respectarea deplină a drepturilor fundamentale și a normelor privind protecția datelor.

2.9. Autorizația ETIAS nu este o viză. Resortisanții țărilor cu regim de călătorii fără vize vor putea în continuare să călătorească fără vize, dar li se va solicita, ca o condiție obligatorie pentru intrarea în spațiul Schengen cu mijloace de transport aeriene, maritime sau interne, să obțină autorizația de călătorie anterior călătoriei, după plata unei taxe (suma propusă este de 5 EUR). Pentru a decide dacă emite sau respinge o cerere de călătorie în UE, sistemul va efectua controale automate (se preconizează un răspuns pozitiv în 95 % dintre cazuri) sau, dacă este necesar, controale manuale prealabile suplimentare, emițând sau refuzând, ulterior, autorizația de călătorie. Rezultatul acestei proceduri va fi comunicat solicitantului într-o perioadă de timp foarte scurtă (câteva minute sau maximum 72 de ore, dacă sunt necesare controale suplimentare). Decizia finală de acordare sau de refuzare a intrării va fi luată întotdeauna de polițistii de frontieră naționali care efectuează controale la frontieră, conform Codului frontierelor Schengen.

2.10. Cu toate acestea, verificarea prealabilă a călătorilor din țările terțe exonerati de obligația de a deține viză va facilita controalele la frontieră și va asigura o evaluare armonizată și coordonată a riscurilor resortisanților țărilor terțe, reducând substanțial numărul de refuzuri ale intrării la punctele de trecere a frontierei. Deși autorizația de călătorie este valabilă timp de 5 ani (sau până la expirarea valabilității documentului de călătorie), ea poate fi revocată sau anulată dacă nu se mai aplică condițiile pentru emiterea autorizației de călătorie.

2.11. Regulamentul propus conține un principiu general conform căruia ETIAS se bazează pe interoperabilitatea sistemelor de informații care urmează să fie consultate și pe reutilizarea componentelor dezvoltate pentru aceste sisteme de informații, în special pe sistemul de intrare/ieșire al UE (EES). Această abordare are ca rezultat și o diminuare semnificativă a costurilor aferente instituirii și funcționării ETIAS. ETIAS și EES ar urma să partajeze un registru comun de date cu caracter personal ale resortisanților țărilor terțe, în care datele suplimentare din cererea ETIAS (de exemplu, informațiile privind reședința, răspunsurile la întrebările generale, adresa IP etc.) și fișele de intrare-ieșire din EES ar fi stocate separat, dar corelate cu acest dosar de identificare unic partajat. Această abordare este în deplină concordanță cu strategia în materie de interoperabilitate și ar include toate garanțiile corespunzătoare de protecție a datelor.

2.12. Europol va fi implicat în conceperea regulilor de verificare urmate de ETIAS și a listei sale de supraveghere, care va cuprinde date referitoare la persoanele suspectate de săvârșirea unei infracțiuni sau de participarea la aceasta sau referitoare la persoane cu privire la care există indicii faptice sau motive întemeiate să se considere că ar putea săvârși infracțiuni grave sau că reprezintă alte riscuri în materie de securitate și sănătate.

⁽⁶⁾ Avizul privind Sistemul de intrare/ieșire – Raportor: Cristian Pirvulescu (JO C 487, 28.12.2016, p. 66).

⁽⁷⁾ COM(2015) 670.

⁽⁸⁾ Propunere de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a Sistemului european de informații și de autorizare privind călătoriile (ETIAS) și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 515/2014, (UE) 2016/794 și (UE) 2016/1624 – COM (2016) 0731 final, publicată la 16 noiembrie 2016.

⁽⁹⁾ Conform estimărilor Comisiei Europene, numărul cererilor preconizate a fi primite pe zi se ridică la 107 000, din care 5 % necesită procesare manuală. 3-5 % dintre aceste cazuri ar putea fi soluționate de unitatea centrală, iar restul ar putea fi soluționate de unitățile naționale.

2.13. Eu-LISA (Agenția Europeană pentru Gestionarea Operațională a Sistemelor Informatice la Scară Largă în Spațiul de Libertate, Securitate și Justiție) va dezvolta sistemul de informații ETIAS și va fi responsabilă cu gestionarea tehnică a acestuia. Costul dezvoltării sistemului ETIAS este estimat la 212,1 milioane EUR, iar costul anual mediu de operare la 85 de milioane EUR. Se preconizează ca ETIAS să devină operațional încă din 2020.

3. Observații generale

3.1. CESE consideră intenția de instituire a ETIAS ca o etapă inevitabilă în prezent care corespunde amenințărilor cauzate de circumstanțe externe și interne. Este posibil ca această etapă să nu fie bine primită de călătorii din țările terțe care beneficiază de regim de călătorii fără vize, dar se încadrează în strategia generală a UE în domeniul migrației și securității, astfel cum este definită de Comisie în programul „Frontiere inteligente” din 2011.

3.2. Comitetul constată că propunerea ETIAS are ca scop eliminarea lacunei din gestionarea frontierelor externe ale UE care le permite cetățenilor din țările cu regim de călătorii fără vize să treacă frontierele UE fără să se dispună de informații corespunzătoare cu privire la acești resortisanți ai țărilor terțe, înaintea sosirii lor la un punct de trecere a frontierei Schengen, în legătură cu riscurile pe care aceștia le-ar putea reprezenta.

3.3. Propunerea ETIAS pune accent pe aspectele tehnice ale sistemului, pe guvernarea, pe tehnologia informației necesară și pe interoperabilitatea și interconectivitatea cu alte sisteme de culegere a datelor și de analiză a datelor⁽¹⁰⁾. Comitetul este la curent cu complexitatea extremă a acestor probleme și cu necesitatea de a soluționa numeroasele probleme tehnice, astfel încât sistemul să poată să fie complet operațional după lansarea sa, planificată pentru 2021. ETIAS ar trebui să se bazeze pe echilibrul just dintre riscuri și siguranță, evitând în același timp creșterea sarcinilor administrative și barierele în calea celor care călătoresc în mod frecvent în UE, în special pentru afaceri, muncă, cercetare, studiu etc.

3.4. Comitetul este convins că Comisia și Consiliul ar trebui să acorde atenție și aspectelor politice ale înființării ETIAS și să explice țărilor în cauză motivele înființării, inclusiv avantajele permiterii unei traversări mai rapide și mai ușoare a frontierelor de către călătorii care dețin o autorizație de călătorie, asigurându-se un nivel adecvat de securitate și reducându-se complexitatea și dificultatea cerințelor de informare în vederea acordării autorizației, comparativ cu procedura standard de acordare a vizelor. Comisia ar trebui, de asemenea, să se asigure că, dacă țările relevante adoptă măsuri reciproce pentru cetățenii UE, acestea sunt proporționale cu măsurile UE.

3.5. Comitetul recomandă informarea în timp util a țărilor relevante cu privire la sistemul propus și derularea tuturor campaniilor de comunicare necesare, astfel încât călătorii să fie informați în mod corespunzător, iar sistemul să fie introdus treptat, inițial ca sistem opțional, înainte de a deveni obligatoriu imediat ce va fi pus în aplicare în mod corespunzător și va deveni viabil din punct de vedere tehnic.

3.6. Comitetul invită Comisia să decidă asupra posibilelor forme de cooperare cu serviciile de securitate ale UE, folosind expertiza acestora pentru a stabili profiluri de risc și pentru a alcătui lista de supraveghere a ETIAS.

3.7. În avizul său privind inițiativa *frontiere inteligente*, Comitetul a subliniat necesitatea de a respecta cu strictețe drepturile fundamentale și principiul nediscriminării precum și a folosirii mijloacelor procedurale și instituționale pentru a garanta că toate datele colectate și stocate în sistem sunt protejate și folosite corespunzător⁽¹¹⁾. Aceasta vizează, în special, datele sensibile cu caracter personal privind educația, sănătatea, infracționalitatea etc. În această ordine de idei, Comitetul reiterează solicitarea sa și insistă ca accesul la datele legate de autorizațiile de călătorie să fie strict limitat la autoritățile care anchetează activități infracționale, terorismul, imigrația neregulară și alte amenințări.

⁽¹⁰⁾ SIS II, VIS, EES, EURODAC, ECRIS, Europol, bazele de date ale Interpol (SLTD, TDAWN).

⁽¹¹⁾ JO C 271, 19.9.2013, p. 97.

3.8. Comitetul susține structura propusă a sistemului ETIAS, care ar trebui să fie compusă din sistemul informatic, o unitate centrală ETIAS în cadrul poliției de frontieră și al gărzii de coastă la nivel european (EBCG) și unitățile naționale. Va fi necesară monitorizarea punerii în aplicare uniforme și aprofundate a ETIAS de către toate statele membre. Comitetul susține înființarea unui Consiliu de gestionare a programului, necesar pentru a asigura interacțiunea eficientă dintre echipa de dezvoltare centrală și statele membre, a cărui utilitate a fost demonstrată cu ocazia dezvoltării SIS II.

3.9. Comitetul solicită insistent ca ETIAS să fie complet interoperabil și interconectat cu alte sisteme informatice europene și cu baza de date a Interpol și ca componentele altor sisteme europene, în special EES, să fie folosite, acordându-se totodată atenția cuvenită drepturilor fundamentale și protecției datelor cu caracter personal.

3.9.1. În acest sens, CESE solicită Comisiei și colegiitorilor să țină seama de observațiile și recomandările Autorității Europene pentru Protecția Datelor în avizul acesteia privind propunerea ETIAS ⁽¹²⁾, în special de cerințele de a se respecta diferențele substanțiale între domeniile de politică referitoare la migrație și, respectiv, la securitate, de a se limita accesibilitatea datelor cu caracter personal, de a se analiza fiabilitatea și utilitatea datelor colectate referitoare la sănătate, de a se defini mai bine instrumentele de stabilire a profilurilor pentru verificarea automată a cererilor etc.

3.10. Lista de supraveghere a ETIAS va cuprinde date referitoare la persoanele suspectate de săvârșirea unei infracțiuni grave (așa cum este ea definită în propunere) sau de participarea la aceasta sau referitoare la persoane cu privire la care există indicii faptice sau motive întemeiate să se considere că vor săvârși astfel de infracțiuni grave sau că reprezintă alte riscuri în materie de securitate și sănătate. Comitetul consideră că, în conformitate cu standardele europene, solicitanții ar trebui să aibă dreptul să cunoască motivele refuzului și să aibă posibilitatea de a face recurs.

4. Observații specifice

4.1. Comitetul este de acord ca datele să fie păstrate pe o perioadă de 5 ani, astfel cum prevede regulamentul EES.

4.2. Comitetul insistă că ETIAS ar trebui să poată răspunde în mod flexibil și eficient schimbărilor modelelor migratorii, riscurilor în materie de securitate sau sănătate, fără a trebui să treacă prin proceduri legislative lungi, în care ar fi necesare acte delegate și de punere în aplicare, cu condiția să facă obiectul controlului democratic.

4.3. ETIAS ar trebui să acorde atenție persoanelor care nu pot depune solicitări online, din motive serioase. Comitetul sprijină intenția de a asigura „ghișee de înregistrare” disponibile pentru solicitanți în principalele porturi maritime și aeroporturi de plecare și, de asemenea, în punctele principale de trecere a frontierei terestre. Tuturor solicitanților trebuie să li se permită să folosească servicii de intermediere, cum ar fi agențiile de voiaj sau companiile de transport. Cu toate acestea, costurile impuse de acești intermediari pentru serviciile prestate ar trebui să fie monitorizate și evaluate de către delegațiile UE în țări terțe.

4.4. Având în vedere creșterea preconizată a frecvenței trecerilor frontierelor externe ale UE (în special a frontierelor terestre), ar trebui fructificată orice oportunitate de a spori eficiența controalelor la frontieră, conform obiectivelor regulamentului. Prin urmare, Comitetul propune ca anumite informații incluse în cererea de autorizație de călătorie să fie puse la dispoziția autorităților de frontieră.

4.5. Comitetul dorește să evite posibilul blocaj în cadrul ETIAS ca urmare a stabilirii unei perioade prea scurte pentru evaluarea manuală a cererilor de autorizație de călătorie, dat fiind că solicitanții trebuie să facă obiectul unei verificări de înaltă calitate, implicând posibile consultări cu alte state membre și cu Europol. Prin urmare, Comitetul sugerează extinderea perioadelor de evaluare manuală și stabilirea de criterii stricte pentru astfel de prelungiri.

4.6. De asemenea, va fi necesară definirea corectă a criteriilor pentru categoriile propuse de resortisanți ai țărilor terțe care vor fi scutiți de obligația de a obține autorizație de călătorie, ținând cont de riscurile în materie de migrație, securitate și sănătate publică.

⁽¹²⁾ Avizul AEPD 3/2017 privind propunerea de instituire a Sistemului european de informații și de autorizare privind călătoriile, 6.3.2017.

4.7. În ceea ce privește taxa propusă pentru cererea de autorizație de călătorie, Comitetul solicită îndeplinirea următoarelor criterii: taxa pentru procesarea cererilor și mijloacele de colectare nu ar trebui să împiedice anumite categorii de persoane să solicite autorizația de călătorie și ar putea, de asemenea, să funcționeze ca filtru care să prevină depunerea de cereri multiple pentru autorizații de călătorie.

4.8. Trebuie să existe suficiente garanții că sistemul ETIAS este imun la fraudă de identitate, inclusiv posibila utilizare a datelor biometrice în viitor.

4.9. Comitetul susține dreptul solicitanților de a contesta refuzul acordării unei autorizații de călătorie sau revocarea sau anularea acesteia.

4.10. Comitetul atrage atenția că există state membre care nu au aplicat încă în întregime acquis-ul Schengen (Bulgaria, Croația, Cipru și România) și care, în consecință, nu au acces la SIS, VIS și EES. Chestiunea funcționării ETIAS în aceste țări nu este menționată în propunerea de regulament, iar Comitetul solicită identificarea de soluții pentru aceste state.

4.11. Comitetul dorește să sublinieze că, în cazul transportului de pasageri pe căi navigabile interne, cum ar fi croazierele pe Dunăre, care ar putea, într-un stat care nu este membru al UE sau care nu este în spațiul Schengen, să ia la bord pasageri noi care nu au nevoie de vize pentru a intra în UE, ETIAS va trebui să aplice normele privind trecerea frontierelor Schengen pe căi navigabile.

Bruxelles, 27 aprilie 2017.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind governanța uniunii energetice, de modificare a Directivei 94/22/CE, a Directivei 98/70/CE, a Directivei 2009/31/CE, a Regulamentului (CE) nr. 663/2009, a Regulamentului (CE) nr. 715/2009, a Directivei 2009/73/CE, a Directivei 2009/119/CE a Consiliului, a Directivei 2010/31/UE, a Directivei 2012/27/UE, a Directivei 2013/30/UE și a Directivei (UE) 2015/652 a Consiliului și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 525/2013

[COM(2016) 759 final – 2016/0375(COD)]

(2017/C 246/06)

Raportor: **domnul Brian CURTIS**

Sesizare	Parlamentul European, 16.1.2017 Consiliul Uniunii Europene, 20.1.2017
Temei juridic	Articolele 191, 192 și 194 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională
Data adoptării în secțiune	11.4.2017
Data adoptării în sesiunea plenară	26.4.2017
Sesiunea plenară nr.	525
Rezultatul votului (voturi pentru/voturi împotriva/abțineri)	103/0/1

1. Concluzii și recomandări

1.1. Regulamentul privind governanța are nu numai scopul de a stabili întregul cadru în care vor funcționa numeroase aspecte ale uniunii energetice, ci și de a institui responsabilități clare de raportare și un proces pentru îndeplinirea tuturor obiectivelor climatice și energetice ale UE în viitorul previzibil. Este un act legislativ complex, de anvergură și de o importanță vitală.

1.2. Fără un proces puternic de governanță, nu este exagerat să se afirme că uniunea energetică se va destrăma, iar șansele ca UE să își îndeplinească angajamentele proprii și cele care îi revin în temeiul Acordului de la Paris vor scădea foarte mult. Pentru a asigura succesul acestui proces, implicarea și angajamentul societății civile, cooperarea și sprijinul statelor membre, acordul și angajamentul partenerilor sociali sunt aspecte esențiale. În special, trebuie să fie clar faptul că regulamentul facilitează o tranziție energetică echitabilă, îndeosebi în ceea ce privește locurile de muncă și cheltuielile cu energia pentru gospodăriile și întreprinderi.

1.3. CESE sprijină propunerea de regulament privind governanța. Acesta instituie un cadru care permite statelor membre să facă alegerile ce presupun costuri minime pentru planurile energetice și climatice naționale („planurile naționale”) și contribuie la atenuarea riscurilor de depreciere a unor active de infrastructură. Totuși, este puțin probabil ca intențiile să devină realitate dacă nu se aduc modificări regulamentului. Trebuie prevăzute măsuri de sprijin aferente care să asigure obținerea unui consens social la nivel național, regional și local în ceea ce privește modul optim de a aborda implicațiile socioeconomice și tehnice ale realizării unei tranziții energetice echitabile.

1.4. Solidaritatea și securitatea în domeniul energiei au o importanță vitală și, deși acesta este unul dintre cele cinci domenii principale de raportare și evaluare din regulament, trebuie să se acorde o atenție deosebită definirii unei diplomații și unei politici clare și comune în domeniul energiei în relația cu țările terțe.

1.5. Cu excepția cazului în care propunerea de regulament privind governanța este consolidată, întregul concept de „uniune energetică” este amenințat de diminuarea legitimității mandatului UE de a conduce tranziția energetică. De asemenea, în cazul în care nu se iau măsuri concrete pentru a asigura implicarea cetățenilor și a impune responsabilitatea, există un risc semnificativ de a se amplifica percepția asupra UE ca fiind o entitate îndepărtată și tehnocrată.

- 1.6. În articolul „Definiții” din regulament trebuie clarificați și alți termeni, printre care: „obiective”, „șinte”, „contribuție națională”, „consultare”, „sărăcie energetică” și „regional”.
- 1.7. Regulamentul ar trebui să indice în mod clar că perspectiva sa merge dincolo de anul 2030 și include angajamentul explicit al UE față de obiectivul său GES pentru 2050 și, în mod ideal, față de noul său angajament internațional privind atingerea unui nivel net de emisii GES egal cu zero până în 2050.
- 1.8. Anexa la regulament ar trebui să conțină valori de referință orientative pentru 2030 (pe baza celor mai bune estimări pe care le poate efectua Comisia) pentru contribuțiile naționale ale statelor membre privind energia din surse regenerabile și eficiența energetică.
- 1.9. Regulamentul ar trebui să solicite statelor membre să introducă în legislația națională contribuțiile convenite în vederea atingerii obiectivului pentru 2030.
- 1.10. Regulamentul ar trebui să indice în mod clar că fiecare stat membru are responsabilitatea de a contribui la obiectivele generale ale UE într-un mod care să fie în același timp adecvat și proporțional.
- 1.11. Ar trebui subliniat că datele furnizate de statele membre trebuie să fie relevante pentru perioada de raportare și actualizate și că există resurse și sisteme de sprijin adecvate în vederea asigurării acestui lucru.
- 1.12. Planurile naționale pentru 2030 ar trebui să fie dezvoltate pe baza unor informații strategice și a unor orientări definite în strategii pe termen lung, pentru a permite maximizarea beneficiilor (de exemplu, opțiunile pe termen scurt ar fi mai eficiente din punct de vedere al costurilor dacă ar fi stabilite în conformitate cu strategia pe termen lung).
- 1.13. Regulamentul ar trebui să includă o dispoziție „ratchet” ca mecanism care să contribuie la îndeplinirea obiectivului ambițios al Acordului de la Paris de a nu se depăși nivelurile preindustriale de temperatură cu mai mult de 1,5 °C.
- 1.14. Ar trebui să fie inclusă în anexă o „definiție de referință” pentru sărăcia energetică, pentru a permite o analiză comparabilă și consecventă a datelor.
- 1.15. Regulamentul ar trebui să prevadă în mod clar faptul că statele membre sunt obligate să își publice proiectele de planuri naționale într-o etapă cât mai timpurie și că toate iterațiile ulterioare ale proiectelor respective, inclusiv observațiile și răspunsurile din partea Comisiei, a partenerilor regionali și a statelor membre, vor aparține domeniului public.
- 1.16. Trebuie detaliate evaluarea compensării contribuțiilor financiare și natura „platformei de finanțare” și, de asemenea, trebuie să se stabilească dacă aceasta poate fi folosită pentru a atrage fonduri suplimentare. Sfera de aplicare a fondurilor ar trebui extinsă pentru a include măsuri de eficiență energetică.
- 1.17. Definiția cooperării „regionale” nu ar trebui să se limiteze la proximitatea geografică, ci să includă și grupuri de state cu resurse energetice complementare, inclusiv state din afara UE.
- 1.18. Anexa ar trebui să conțină dispoziții specifice privind natura, amploarea și resursele necesare consultării publice pentru a se asigura o sensibilizare consecventă și în cunoștință de cauză a cetățenilor și un angajament la nivelul UE.
- 1.19. Ar trebui să se ia în considerare crearea unei unități europene dedicate informării în domeniul energetic în cadrul SEE.
- 1.20. De asemenea, ar trebui creat un scenariu „Brexite”, alături de scenariul „28”, iar cele două scenarii ar trebui să fie analizate în paralel, pe măsură ce sunt evaluate contribuțiile naționale.

2. Introducere

2.1. Europa se confruntă în prezent cu numeroase provocări; indiferent că sunt de natură politică, economică sau tehnică, ele afectează fiecare cetățean în parte și, prin urmare, modelează natura și viitorul democrației noastre. Timp de mulți ani, energia a fost o arenă în care au acționat puternice forțe politice, tehnice și economice. Uniunea energetică, cu viziunea sa asupra viitorului și cu strategia sa axată pe coeziune, este principalul vehicul prin care UE se asigură că energia Europei este sigură, accesibilă și ecologică.

2.2. Guvernanța eficientă a uniunii energetice nu are în vedere numai consolidarea încrederii consumatorilor și a investitorilor, astfel încât să se asigure beneficii maxime la cele mai reduse costuri, ci contribuie în mod fundamental la demonstrarea angajamentului Uniunii de a pune în aplicare Acordul de la Paris și de a ghida UE în direcția depășirii obiectivelor pentru 2050 privind energia și clima. Prin urmare, conceperea unui regulament corespunzător privind guvernanța oferă Europei o oportunitate esențială de a-și demonstra valoarea față de cetățeni, statele membre și întreaga lume. Acest lucru este deosebit de important, întrucât permite depășirea clivajului existent între schema de comercializare a certificatelor de emisii și Regulamentul privind partajarea eforturilor, impunând statelor membre să planifice decarbonizarea întregii economii.

2.3. În luna aprilie 2015, CESE a adoptat un aviz exploratoriu la solicitarea Comisiei Europene, pe tema „Dezvoltarea sistemului de guvernanță propus în contextul cadrului de politici privind clima și energia pentru 2030”⁽¹⁾. Bineînțeles, în perioada care a urmat, necesitatea unor acțiuni privind energia și schimbările climatice a devenit mai urgentă, la fel cum s-a întâmplat și cu necesitatea de a adopta o perspectivă pe termen lung privind guvernanța tranziției către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon. La rândul său, propunerea de regulament stabilește cerințele privind elaborarea unor planuri naționale integrate, precum și un proces simplificat de instituire și supraveghere a acestora. Cu toate acestea, în ultimii doi ani, încrederea cetățenilor în conducerea politică și instituțională și în coeziunea politică la nivelul UE s-a redus, în general, guvernanța devenind astfel cu atât mai necesară, dar și mai dificilă.

2.4. În plus, Acordul de la Paris din decembrie 2015 reprezintă un acord global semnat în comun de UE și statele membre, prin care se angajează la contribuții stabilite la nivel național (CSN), acestea coincidând practic cu cele din prezentul regulament. În plus, s-a convenit să se continue eforturile de a limita creșterea temperaturii globale la 1,5 C peste nivelurile preindustriale – o aspirație care necesită planificare pe termen lung și care impune obiective mai ambițioase decât cele convenite până în prezent pentru 2050 de către UE.

2.5. În avizul său din 2015, CESE a anticipat aceste tendințe și a adoptat o abordare pragmatică, considerând necesitatea educării, informării și angajării aprofundate și extinse a cetățenilor, ca element precursor al oricărei propuneri de guvernanță de succes. Există puține semne că acest lucru ar fi avut loc. Guvernanța – cu implicațiile sale în termeni de cerințe obligatorii legate de acțiunile suverane ale statelor membre – este un domeniu sensibil, nu în ultimul rând în ceea ce privește energia, un domeniu în care situațiile individuale ale statelor membre diferă foarte mult. În plus, pentru a garanta succesul, orice proces trebuie să fie completat de măsuri și acțiuni fără caracter legislativ.

2.6. În 2001, Comisia Europeană a adoptat o carte albă privind guvernanța⁽²⁾. Aceasta stabilește cinci principii ale bunei guvernante care sunt încă valabile (dar nu sunt întotdeauna puse în aplicare):

- deschiderea;
- participarea;
- răspunderea;
- eficacitatea;
- coerența.

Acestea reflectă principiile și valorile pe care CESE le sprijină, la ele putându-se adăuga încă un principiu, cel al „tranziției echitabile” în contextul propunerii de regulament.

2.7. Pentru a contribui constant la luarea unor decizii informate și la ajustarea politicilor, sistemul de guvernanță trebuie să permită și exprimarea continuă a opiniilor, a preferințelor, a percepțiilor și a valorilor. Guvernanța trebuie să însemne asigurarea desfășurării unor procese solide și legitime pentru luarea deciziilor, dar și adaptarea respectivelor opțiuni la circumstanțele naționale, precum și la evenimentele neprevăzute care apar în timp. Aceasta nu înseamnă că trebuie să aibă loc schimbări frecvente de direcție. Dimpotrivă, înseamnă că direcția generală de deplasare este protejată prin angajamentul față de obiectivele pe termen scurt și lung, în concordanță cu cercetarea științifică în domeniul climei și printr-un proces stabil de luare a deciziilor privind îndeplinirea acestor obiective – de fapt, printr-o mai mare consecvență și o dinamică incluzivă.

⁽¹⁾ JO C 291, 4.9.2015, p. 8.

⁽²⁾ COM(2001) 428 final.

3. Sinteza propunerii Comisiei

3.1. Propunerea de regulament privind governanța, prin care se urmărește să se asigure un caracter coerent, complementar și suficient de ambițios politicilor și măsurilor care cuprind uniunea energetică, se bazează pe două direcții de acțiune strâns legate între ele. Prima vizează raționalizarea și o mai bună integrare a obligațiilor de planificare, raportare și monitorizare în elaborarea planurilor naționale și a planului pentru 2050, precum și a rapoartelor ulterioare privind progresele înregistrate, cu o monitorizare integrată de către Comisie la nivelul UE; cea de a doua propune un proces de governanță politică între Comisie și statele membre cu privire la instituirea și punerea în aplicare a planurilor naționale. Dacă propunerea va fi aprobată în forma prezentată (o nouă măsură legislativă și revizuirii ale legislației secundare existente), ea va reprezenta un nou mecanism de cooperare între statele membre și Comisie.

3.2. Per ansamblu, regulamentul propus oferă o bază legislativă în care sunt integrate (31) sau abrogate (23) peste 50 de obligații individuale existente în materie de planificare, raportare și monitorizare a acquis-ului în domeniul energiei și climei. El se aplică celor cinci dimensiuni ale uniunii energetice: solidaritatea și securitatea energetică, piața energiei, eficiența energetică, decarbonizarea și cercetarea, inovarea și competitivitatea. Propunerea definește în detaliu conținutul planurilor naționale integrate pentru aceste cinci dimensiuni, care, începând cu luna ianuarie 2019 și, ulterior, o dată la 10 ani, sunt solicitate fiecărui stat membru. Sunt necesare consultări publice și o cooperare regională, precum și o actualizare la cinci ani a primului plan și a planurilor ulterioare. Principalele rezultate constau în contribuții naționale în domeniul energiei din surse regenerabile și al eficienței energetice și în elaborarea planurilor pentru 2050 privind decarbonizarea economiei.

3.3. Este prevăzută, de asemenea, sarcina Comisiei de a evalua planurile, actualizările acestora și acțiunile ulterioare întreprinse de statele membre în urma recomandărilor Comisiei. Se prezintă și o structură detaliată de raportare bianuală care trebuie respectată de către statele membre, cu cerințe detaliate referitoare la politicile privind gazele cu efect de seră, măsuri și previziuni, acțiunile naționale de adaptare, sprijinul financiar și tehnologic acordat țărilor în curs de dezvoltare, veniturile din licitații, energia din surse regenerabile, eficiența energetică, securitatea energetică, piața internă a energiei și cercetarea, inovarea și competitivitatea. Pentru aceste rapoarte se propune înființarea unei „platforme de raportare electronică”.

3.4. Regulamentul conține clauze detaliate privind evaluarea, monitorizarea și un mecanism de recomandare și reacție pentru cazurile în care se consideră că nivelul ambiției sau al progresului este insuficient. Furnizarea unui cadru amplu, obligatoriu, pentru elaborarea planurilor naționale contribuie la asigurarea comparabilității și a consecvenței acestora. Fiecare stat membru are obligația să aducă o contribuție financiară la o platformă de finanțare care să acopere orice deficit constat în raport cu obiectivele de referință convenite în domeniul energiei din surse regenerabile. Raportul anual privind starea uniunii energetice trebuie să conțină rapoarte cuprinzătoare cu privire la aceste domenii. Agenției Europene de Mediu i se acordă un rol specific și cuprinzător de sprijinire a activității Comisiei.

3.5. Regulamentul este complementar semestrului european și în concordanță cu recomandările emise în contextul acestuia, iar în cazul în care există aspecte ale politicilor privind energia și clima care prezintă relevanță pentru reforma macroeconomică sau structurală, ele pot fi în continuare abordate în recomandările specifice fiecărei țări din cadrul semestrului european.

4. Observații generale și specifice

4.1. Obiective și contribuții

4.1.1. Regulamentul privind governanța oferă un cadru detaliat pentru planurile naționale și un proces ulterior de raportare, evaluare și ajustare. El vizează stabilirea unor obiective, monitorizarea acestora și realizarea contribuțiilor. Cu toate acestea, definițiile acestor termeni nu sunt incluse în articolul 2 „Definiții”, o omisiune ce ar trebui să fie remediată.

4.1.2. CESE susține și sprijină cadrele detaliate prevăzute în anexa 1 pentru planul național obligatoriu. Acestea înlocuiesc planurile separate pentru eficiența energetică și sursele regenerabile de energie. Deosebit de importantă este obligația fiecărui stat membru de a stabili contribuții naționale în aceste domenii, care, atunci când sunt agregate, ar trebui să asigure cel puțin îndeplinirea obiectivelor generale convenite la nivelul UE.

4.1.3. În avizele sale anterioare, CESE a pledat ferm și consecvent în favoarea unor obiective naționale obligatorii ⁽³⁾. Justificarea a fost aceea că multe politici energetice au eșuat în trecut din cauza unei puneri în aplicare slabe. Dacă sunt aplicate, ajustate și executate riguros, contribuțiile planurilor naționale ar putea genera un rezultat echivalent obiectivelor obligatorii. Totuși, pentru ca acest lucru să devină realitate, trebuie tratate o serie de deficiențe identificate în prezenta propunere.

4.1.4. Sistemul de referință pentru contribuțiile naționale privind eficiența energetică și energia din surse regenerabile este reprezentat de angajamentele convenite pe care statele membre le-au indicat deja ca urmând să fie realizate până în 2020. Cu toate acestea, regulamentul ar fi consolidat dacă ar include valori de referință orientative ale contribuțiilor statelor membre în vederea atingerii obiectivului pentru 2030. Aceste valori de referință vor trebui să fie stabilite, în orice caz, ca bază a dialogului privind ajustarea și vor accelera procesul iterativ preconizat dacă sunt prezentate și făcute publice într-un stadiu incipient.

4.1.5. Unele țări și-au stabilit obiectivele energetice pentru 2020 în legislația națională. CESE este de părere că regulamentul ar trebui să solicite statelor membre să introducă în legislația națională contribuțiile convenite pentru 2030, pentru a da greutate obiectivelor prin dispoziții legislative imperative. Totuși, experiența arată că nici măcar obligațiile legale nu garantează neapărat îndeplinirea obiectivelor, drept pentru care CESE subliniază importanța bunei guvernante ca proces stabil de asigurare a progresului, iar în continuare, în cadrul prezentului aviz, subliniază în special importanța existenței unor dispoziții mult mai stricte pentru a permite și a garanta implicarea părților interesate în ceea ce privește guvernanta.

4.1.6. Pentru a sublinia și mai mult importanța „contribuțiilor” naționale, atât pentru eficiența energetică, cât și pentru sursele regenerabile de energie, regulamentul ar trebui să indice în mod clar că fiecare stat membru are responsabilitatea să contribuie la îndeplinirea obiectivelor generale ale UE într-un mod care să fie în același timp adecvat și proporțional. În momentul de față, această obligație este o responsabilitate colectivă.

4.2. Procesul de raportare

4.2.1. CESE salută instituirea unui proces de raportare de către statele membre, precum și rolul analitic/critic cu privire la aceste rapoarte acordat Comisiei, în colaborare cu Agenția Europeană de Mediu. O analiză exactă, fermă și curajoasă va fi esențială, dacă se dorește ca recomandările și avizele subsecvente ale Comisiei să aibă efect. De asemenea, este esențial ca datele să fie actualizate și relevante pentru perioada de raportare, astfel cum s-a subliniat în avizul CESE privind starea uniunii energetice din 2015 ⁽⁴⁾.

4.2.2. Deși datele solicitate prin procesul de raportare se aliniază celor care trebuie colectate în conformitate cu Acordul de la Paris privind schimbările climatice, actualizările planurilor naționale au loc înainte de finalizarea bilanțului global pe cinci ani al Acordului, ceea ce va întârzia semnificativ răspunsul la orice actualizare a contribuțiilor naționale din UE. Aceasta este o subminare inacceptabilă a procesului de armonizare a guvernantei, având în vedere că UE a semnat Acordul de la Paris. Cu această ocazie, trebuie să se asigure un calendar adecvat al revizuirilor CSN la nivelul ONU și al UE.

4.2.3. Regulamentul ar trebui să includă o dispoziție „ratchet” ca mecanism care să contribuie la îndeplinirea obiectivului ambițios de a nu se depăși nivelurile preindustriale de temperatură cu mai mult de 1,5 C. Aceasta s-ar putea realiza printr-un proces de adoptare a bugetelor aferente emisiilor de carbon în 5-10 etape, în care UE se angajează să atingă un nivel net de emisii GES egal cu zero până în 2050.

4.2.4. Regulamentul prevede că planurile naționale trebuie să conțină, *inter alia*, o evaluare a impactului asupra aspectelor sociale și, mai ales, asupra obiectivelor naționale privind sărăcia energetică, precum și un program de acțiune. CESE a fost deosebit de preocupat de acest aspect și salută această adăugire. Cu toate acestea, planurile naționale au libertatea de a stabili o definiție proprie a sărăciei energetice, ceea ce va face imposibilă compararea datelor între statele

⁽³⁾ JO C 424, 26.11.2014, p. 39 și JO C 75, 10.3.2017, p. 103.

⁽⁴⁾ JO C 264, 20.7.2016, p. 117.

membre, punând astfel în pericol șansele UE de a realiza o tranziție echitabilă și ducând, probabil, la apariția unei opoziții publice față de tranziție în sine. Prin urmare, CESE recomandă includerea în regulament a unei definiții simple de referință. Aceasta nu ar trebui să fie adoptată în mod obligatoriu de statele membre în scopuri interne, ci ar stabili un criteriu la care să se raporteze planurile naționale. De exemplu, sărăcia energetică ar putea fi definită drept „situație în care o gospodărie trebuie să cheltuiască peste 10 % din venituri pentru plata facturilor la energie pentru a crește sau a reduce temperatura în interiorul casei la un nivel acceptabil”. O astfel de definiție a permis unor țări să evalueze progresul – sau alte aspecte – în ceea ce privește combaterea sărăciei energetice, dar natura multifactorială a problemei poate necesita o definiție care să includă și alte elemente.

4.3. *Transparența, responsabilitatea și punerea în aplicare*

4.3.1. Comitetul constată că o mare parte a legislației anterioare în materie de energie a suferit de pe urma întârzierilor sau a inexactității în transpunerea și punerea sa în aplicare. Prin urmare, statele membre trebuie să depună toate eforturile, într-un spirit de solidaritate și de angajare, pentru a aplica voința politică și resursele administrative necesare unei puneri în aplicare eficace a regulamentului. Calendarul este extrem de solicitant. Proiectele de planuri naționale, care anterior trebuie să fi făcut obiectul unui proces de consultare și al unui dialog regional real, trebuie transmise Comisiei la 1 ianuarie 2018. Aceasta implică faptul că planurile naționale și dialogurile asociate cu părțile interesate și partenerii regionali sunt deja în curs de desfășurare. CESE salută faptul că exigențele unui cadru nou și obiectivele pentru perioada 2020-2030 catalizează acest proces, dar își exprimă îngrijorarea cu privire la faptul că, fără o înțelegere și un angajament din partea cetățenilor, legitimitatea politicii energetice a UE poate fi compromisă, în special în rândul consumatorilor care se confruntă cu creșterea costurilor la energie.

4.3.2. Procesul de guvernare avută în vedere conține puține elemente referitoare la o sancționare clară a lipsei de ambiție sau a nerespectării cerințelor. Transparența și responsabilitatea sunt esențiale dacă se dorește ca părțile interesate, în special cetățenii, să își exercite influența. Prin urmare, CESE propune să se instituie un organism independent al părților interesate pentru a asigura reprezentarea și consultarea reală a acestora în fiecare stat membru și sugerează ca organismul respectiv să publice propriul său raport anual cu privire la procesul de guvernare și la dialogul însoțitor. (A se vedea 4.6.)

4.3.3. Transparența este menționată frecvent în regulament, însă CESE își exprimă îngrijorarea față de faptul că nu este clar dacă publicarea timpurie și accesul publicului la fiecare etapă a elaborării planurilor naționale sunt obligatorii. Se face trimitere în preambul – dar nu și în cadrul articolelor regulamentului – la Convenția de la Aarhus, însă Comitetul consideră că acest lucru este inadecvat. Regulamentul ar trebui să prevadă în mod clar faptul că statele membre sunt obligate să își publice proiectele de planuri naționale într-o etapă cât mai timpurie și că toate iterațiile ulterioare ale proiectelor respective, inclusiv observațiile și răspunsurile din partea Comisiei, a partenerilor regionali și a statelor membre, vor aparține domeniului public.

4.3.4. Având în vedere rolul esențial al tranziției la energia din surse regenerabile, este necesară o mai mare claritate cu privire la natura și funcționarea „platformei de finanțare” (articolul 27) și la modul în care se va atribui o valoare financiară oricărui deficit în furnizarea de energie din surse regenerabile. De exemplu, se preconizează ca o astfel de platformă să mobilizeze fonduri din sectorul privat în baza „contribuțiilor” statelor membre? Se sugerează ca resursele acumulate într-o astfel de platformă să poată fi aplicate în cazul măsurilor de eficiență energetică, precum și pentru furnizarea energiei din surse regenerabile.

4.3.5. Există în continuare o anumită incertitudine privind modul în care recomandările Comisiei, rezultate din procesul anual de raportare, vor fi aplicate în cazul în care statele membre nu acționează cu promptitudine. Dacă va fi urmată procedura obișnuită de constatare a neîndeplinirii obligațiilor, atunci cu siguranță acest proces va fi mult prea lent pentru a se dovedi eficace în intervalul de timp disponibil.

4.4. CESE sprijină pe deplin dispozițiile privind cooperarea regională obligatorie între statele membre pentru îmbunătățirea eficacității și a eficienței măsurilor și stimularea integrării pieței și a securității energetice. Cu toate acestea, Comitetul sugerează includerea termenului „regional” la articolul 2 „Definiții”, pentru a permite Comisiei să propună și să impună un angajament, în cazul în care acesta nu există. În prezent, există posibilitatea ca termenul „regional” să fie înțeles ca intrastatal, mai degrabă decât interstatal, sau ca termenul „regiune” să fie definit geografic, și nu ca grupare de state cu resurse energetice complementare.

4.5. În special, CESE este extrem de dezamăgit să constate că articolul 10 privind consultarea publică este nespecific și inadecvat și că se situează cu mult sub nivelul propunerii Comitetului de a se stabili un Dialog european cuprinzător privind energia (DEE) – un instrument care ar asigura contactul direct și consecvent cu cetățenii/consumatorii și ar oferi o educație de bază și o implicare în ceea ce, în multe state membre, se va dovedi un subiect dificil de prezentat. Un astfel de dialog este prea important pentru a fi tratat, în cel mai bun caz, în capitolul „acțiuni nelegislative” și ar trebui să capete mai mult conținut prin introducerea unui paragraf suplimentar la articolul 10. De asemenea, acest articol nu este în conformitate cu Directiva privind evaluarea strategică de mediu, care stabilește standarde pentru o guvernare a mediului transparentă și participativă, în care planificarea în domeniul energiei și climei reprezintă o parte esențială.

4.6. Prin urmare, CESE reiterează faptul că procesul de guvernare, astfel cum este prevăzut în prezentul regulament, nu va putea furniza CSN fără implicarea și susținerea societății civile în toată Europa. Pentru a câștiga încrederea și implicarea cetățenilor, un astfel de dialog ar trebui să fie independent față de guvern și de procesul de elaborare a planurilor naționale. El ar trebui să se axeze pe informarea consumatorilor, să îi ajute pe furnizorii de energie să se implice și să își câștige încrederea publicului și să asigure un canal de exprimare a numeroaselor preocupări ale diferitelor grupuri cu privire la securitatea energetică, accesibilitate și durabilitate. CESE și-a afirmat disponibilitatea de a-și asuma un rol în cadrul acestui proces pe care l-a denumit Dialogul european privind energia (DEE), prin organizarea și participarea la unele etape ale consultărilor organizate la nivel național. Totuși, domeniul de aplicare al unui astfel de dialog trebuie să se bazeze pe resurse mai ample și pe angajamente naționale extinse. Pe scurt, ar fi necesari următorii pași:

- instituirea unui mecanism pentru crearea unei surse independente și obiective de finanțare, pusă la dispoziție în principal de părțile interesate din întregul lanț de producție și aprovizionare, la care să se adauge un sprijin guvernamental adecvat din partea UE și a statelor membre. În ansamblu, DEE va reprezenta o manieră extrem de eficientă din punctul de vedere al costurilor de a implica consumatorii de toate tipurile în modularea energetică și de a recunoaște și stimula contribuția prosumatorilor;
- în paralel cu orientările privind structura planurilor naționale, DEE, în consultare cu Comisia și cu toate părțile interesate importante, va elabora orientări privind instituirea de dialoguri naționale privind energia;
- înființarea unei structuri complet independente de coordonare a DEE, pentru a încuraja acțiunea și implementarea în fiecare stat membru. Această structură ar trebui să contribuie, printre altele, la necesara revizuire de către Comisie a conținutului și a nivelului de ambiție al planurilor naționale, precum și la implementarea lor. Acest lucru va evidenția contribuția pe care o pot aduce părțile interesate la elaborarea politicilor și la îndeplinirea cerinței de consultare eficace prevăzute în regulament;
- vor avea loc dezbateri privind planul național și discuții la nivel regional cu grupuri de DEE din țările vecine. Vor urma discuții la nivelul UE cu toate grupurile de dialog în domeniul energiei. Aceste discuții, canalizate prin intermediul structurii independente de coordonare, ar trebui să aibă statut consultativ pe lângă instituțiile UE și să îmbunătățească eficiența politicilor UE și ale statelor membre din punctul de vedere al costurilor.

4.7. CESE sugerează că ar fi util să se înființeze o unitate europeană dedicată informării în domeniul energetic în cadrul SEE, care să își asume responsabilitatea pentru procesele de compilare și evaluare a datelor prevăzute de regulamentul privind guvernarea. Aceasta ar trebui să coopereze strâns cu Observatorul sărăciei energetice, în prezent aflat în stadiul de propunere, și să ofere servicii de informare pentru Dialogul european privind energia la nivel național.

4.8. Securitatea energetică reprezintă unul dintre cele cinci domenii principale de raportare și evaluare din regulament, iar acest domeniu, în special, va necesita un dialog regional extins. Comitetul a observat deja că UE are nevoie de o diplomație și de politici clare și comune în domeniul energiei în relația cu țările terțe⁽⁵⁾. Securitatea și solidaritatea energetică sunt indicate de Comisie ca fiind primul pilon al unei uniuni energetice comune, dar, fără acorduri și parteneriate puternice cu principalii actori de la nivel mondial și fără o politică energetică comună, nu se poate obține niciun astfel de rezultat.

⁽⁵⁾ JO C 264, 20.7.2016, p. 117.

4.9. CESE își exprimă îngrijorarea cu privire la impactul Brexit-ului asupra procesului de guvernare. În primul rând, procesul avut în vedere de regulament presupune că Regatul Unit are statut de membru al UE, iar contribuțiile CSN vor fi evaluate pe această bază. Planurile naționale finale vor fi stabilite înainte ca Regatul Unit să părăsească în mod oficial UE, dar, în acest moment, ar putea fi necesare ajustări majore pentru a permite retragerea contribuției Regatului Unit din contribuția totală a UE. CESE sugerează Comisiei să elaboreze un scenariu Brexit în paralel cu scenariul „28” și ca cele două scenarii să fie analizate în paralel. În al doilea rând, retragerea Regatului Unit ar putea avea un impact major asupra echilibrului politic și a strategiei diplomatice relevante pentru fiecare dintre cele cinci categorii ale domeniului de aplicare al regulamentului – în special asupra securității energetice.

Bruxelles, 26 aprilie 2017.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

Avizul Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 2012/27/UE privind eficiența energetică”

[COM(2016) 761 final – 2016/0376 (COD)]

(2017/C 246/07)

Raportor: **Mihai MANOLIU**

Sesizare	Consiliu: 9.12.2016 Parlamentul European: 12.12.2016
Temei juridic	Articolul 194 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională
Data adoptării în secțiune	11.4.2017
Data adoptării în sesiunea plenară	26.4.2017
Sesiunea plenară nr.	525
Rezultatul votului (voturi pentru/voturi împotriva/abțineri)	115/1/2

1. Concluzii și recomandări

1.1. Este necesar ca cetățenii europeni să participe activ la promovarea eficienței energetice, să aibă inițiativă și să coopereze în proiecte comune, să lupte pentru eliminarea barierelor economice, administrative și de reglementare. Țelul comun este acela de a implementa ambițiile post-COP21, cu beneficii multiple: noi investiții (renovarea clădirilor, îmbunătățirea confortului, contorizarea eficientă și echitabilă), care să creeze locuri de muncă, reducerea nivelului sărăciei energetice, reducerea poluării și îmbunătățirea stării de sănătate a populației sau reducerea dependenței de importurile de energie. Se solicită un angajament mai ferm al statelor membre în implementarea Directivei privind eficiența energetică, ținând cont de faptul că noile ținte propuse pentru 2030 sunt mai ambițioase decât cele pentru 2020.

1.2. Eficiența energetică reprezintă o chestiune de o importanță majoră pentru viitorul sistemului energetic european. Creșterea eficienței energetice în toate domeniile de utilizare a energiei poate fi un instrument eficace pentru reducerea costurilor suportate de economia europeană, iar principiul eficienței energetice înainte de toate poate deveni un factor de îmbunătățire a accesibilității financiare. Acest principiu conduce la necesitatea reducerii cererii de infrastructuri de suplینire costisitoare. Obligațiile de economisire a energiei sunt compatibile cu dezvoltarea durabilă (situație sustenabilă și sigură), iar sinergiile trebuie utilizate pentru o tranziție eficientă către un sistem rezilient și cu emisii reduse de dioxid de carbon inteligent (sisteme supraregionale de distribuție, managementul cererii, sisteme de stocare).

1.3. CESE ia notă de propunerea Comisiei de stabilire a unui obiectiv obligatoriu de eficiență energetică de 30 % pentru 2030, dar consideră că o creștere de la un obiectiv de 27 % ar trebui justificată temeinic, prin evidențierea beneficiilor economice și a nivelului de investiții necesare atingerii acestor ținte. Este foarte important ca studiul de impact să ia în considerare totalitatea măsurilor ce vizează pachetele legislative pentru energie și climă.

1.4. CESE solicită ca, pentru a elimina principalele bariere în calea aplicării articolului 7 din DEE, să se sporească gradul de conștientizare al consumatorilor finali, prin promovarea și comunicarea schemelor de eficiență energetică, precum și a măsurilor alternative. Sunt necesare investiții suplimentare, pe care fiecare stat membru va trebui să le facă pentru acțiuni credibile de informare, comunicare, educare și asistență, pentru stimularea cetățenilor și a întreprinderilor în scopul de a accelera îndeplinirea obiectivului politic legat de schimbările climatice și eficiența energetică.

1.5. CESE cere statelor membre să acorde o mai mare atenție gospodăriilor afectate de sărăcie energetică sau locuințelor sociale, pentru care costurile energiei ar trebui reduse în mod durabil. Un obiectiv important este și acela al îmbunătățirii eficienței parcului imobiliar rezidențial, precum și stabilirea de standarde minimale (audituri energetice) pentru locuințele închiriate.

1.6. CESE atrage atenția asupra obiectivului important de educare a consumatorilor finali în materie de: tehnici de producere combinată de energie electrică și energie termică (cogenerare, climatizare), contorizare inteligentă a consumului și planuri de renovare. Acest lucru este esențial și pentru ca investitorii, autoritățile publice și întreprinderile să capete încrederea necesară pentru a realiza proiecte cu mare potențial de eficiență, și să se implice în finanțarea pentru cercetare și dezvoltare.

1.7. CESE dorește ca măsurile prin care sunt stabilite instrumentele financiare europene (împrumuturi, garanții, capital propriu pentru atragerea de fonduri, granturi) să genereze și atragerea de fonduri private destinate proiectelor energetice. Nu trebuie neglijat aspectul granturilor pentru proiectele cu un puternic impact social. Aceste scheme financiare trebuie acordate proiectelor care vizează și consumatorii cu venituri reduse. Se cere elaborarea de orientări privind planurile naționale pentru transparență și comparabilitate. CESE consideră că, în mod prioritar, vor trebui susținute gospodăriile afectate de sărăcie energetică, asigurând astfel un cadru politic stabil pe termen lung pentru statele membre, pentru o dezvoltare durabilă locală.

1.8. CESE consideră că acest lucru se va putea realiza prin asistență tehnică în punerea în aplicare a DEE prin scheme de finanțare inovatoare bazate pe piață. Un element cantitativ care are o pondere majoră în acordarea de stimulente financiare este auditul energetic (definire IMM-uri, eliminarea dublei certificări, abordare uniformă privind pragul *de minimis* extins), care este un instrument de creștere a eficienței energetice și un avantaj pentru competitivitate. Sunt necesare și o abordare corectă a asigurării calității, precum și programe naționale de formare pentru furnizorii de servicii de eficiență energetică.

1.9. CESE recomandă ca, pentru creșterea eficienței energetice pentru consumatori, să se realizeze analize cost-beneficiu la nivel național, care să conducă la economii de costuri.

1.10. CESE cere o abordare cuprinzătoare și o îmbunătățire a eficienței energetice a întregului sistem de transport bazat pe dezvoltările tehnologice continue ale vehiculelor și ale sistemelor de propulsie, pe trecerea la moduri de transport eficiente din punct de vedere energetic și pe sisteme inteligente de transport (STI), care să crească rata de utilizare a capacităților disponibile. Acest lucru trebuie avut în vedere și în cazul aviației și transportului maritim. Utilizatorii trebuie informați cu privire la consumul de combustibili pentru fiecare mod de transport, inclusiv limitele stabilite pentru emisiile de CO₂ corespunzătoare.

2. Observații generale

2.1. CESE este de acord că principiul **eficiența energetică pe primul loc** reprezintă un element esențial al uniunii energetice, iar acest principiu va fi pus în practică prin propunerea de modificare. *Energia cea mai ieftină, cea mai curată și cea mai sigură este energia care nu este folosită deloc. Eficiența energetică constituie una dintre cele mai rentabile modalități de a sprijini tranziția către o economie cu emisii reduse de dioxid de carbon și de a crea creștere, locuri de muncă și oportunități de investiții.*

2.2. Dacă pentru 2020 obiectivul privind eficiența energetică este de 20 %, pentru 2030 au fost analizate mai multe ținte (între 27 % și 40 %). Cea mai ambițioasă este rezoluția Parlamentului European, care solicita un obiectiv obligatoriu de 40 %. În urma analizării beneficiilor în ceea ce privește locurile de muncă și creșterea economică, securitatea aprovizionării, reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, sănătatea și mediul, Comisia a propus un obiectiv obligatoriu de 30 % privind eficiența energetică. CESE consideră că, în contextul acestei extinderi, este foarte importantă analizarea atentă a impactului țăntelor în materie de eficiență energetică asupra celorlalte ținte stabilite în propunerile legislative pentru energie, și, în special, EU-ETS (schema UE de comercializare a certificatelor de emisii).

2.3. Pentru atingerea acestor obiective mobilizatoare, statele membre (sprijinite de comitetele economice și sociale din țările respective) și furnizorii și distribuitorii de energie vor trebui să realizeze economii de energie (o politică-cheie) în valoare de 1,5 % pe an. CESE consideră justificată propunerea de prelungire a obligației de economisire a energiei dincolo de 2020, păstrând rata anuală de 1,5 %, prin scheme de obligații și prin măsuri alternative flexibile, la nivelul statelor membre, privind implementarea obligațiilor de economisire.

2.4. Noua abordare, sprijinită și de către CESE, va oferi atât statelor membre, cât și investitorilor o viziune pe termen lung necesară stabilirii strategiilor și planurilor investiționale pentru atingerea obiectivului la nivelul UE, prin implementarea politicilor corespunzătoare la nivel național și regional care să genereze, până în 2030, beneficii importante, cum ar fi scăderea cu 17 % a consumului de energie finală (în comparație cu 2005), o creștere economică reflectată în creșterea cu 0,4 % a PIB-ului, reducerea prețurilor la energia electrică pentru gospodării și industrie (de la 161 la 157 EUR/MWh), crearea de oportunități de afaceri generatoare de noi locuri de muncă corecte (adecvate), controlul poluării și al efectelor nocive asupra sănătății (o scădere cu 4,5-8,3 miliarde EUR) și îmbunătățirea securității energetice (se vor reduce importurile de gaz cu 12 % în 2030).

2.5. În viziunea CESE, informarea principalilor actori de pe piața de energie, furnizarea de informații relevante, clare și concise privind consumul propriu către gospodării și consumatorii industriali, precum și consolidarea drepturilor lor justificate privind contorizarea (citirea de la distanță a contoarelor) și facturarea, inclusiv a energiei termice, reprezintă elemente-cheie. Nu trebuie uitați consumatorii vulnerabili, care, prin scăderea costurilor la facturile la energie, ar trebui să simtă o creștere a confortului și a nivelului lor de trai.

2.6. Cu toate acestea, pentru a proteja consumatorii vulnerabili, este necesar, de asemenea, ca directiva să nu impună instalarea de contoare individuale în țările în care, prin lege, proprietarii trebuie să acopere costurile de energie electrică ale locatarilor, în special deoarece această legislație privind închirierea reprezintă, pentru proprietari, un stimulent major pentru a realiza lucrări de renovare menite să sporească eficiența energetică. Trebuie subliniat, de asemenea, că, în anumite state membre, multe dintre contoarele individuale recent instalate în conformitate cu legislația UE în vigoare au o durată de viață utilă care depășește cu mult termenul stabilit de Comisie pentru înlocuirea lor cu dispozitive care pot fi citite de la distanță, și anume anul 2027. Înlocuirea acestor contoare ar putea fi considerată de către consumatorii din UE drept un cost suplimentar inutil; prin urmare, ar trebui evitată.

2.7. CESE consideră esențială ideea consolidării aspectelor sociale corelate cu eficiența energetică și a combaterii precarității și sărăciei energetice, în special în rândul consumatorilor vulnerabili. Statele membre ale UE trebuie să acorde o mai mare atenție măsurilor sociale. Implementarea Directivei constituie un element esențial pentru bunăstare.

2.8. Nu trebuie să uităm că obiectivele de eficiență energetică sunt corelate cu obiectivele privind schimbările climatice, prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră. Această cerință generează politici care să sporească gradul și viteza de adoptare de noi tehnologii. Aceste noi tehnologii vor genera economii de energie în transporturi, în industrie, în gospodării și în clădiri. În final, noile tehnologii vor reprezenta o modalitate rentabilă pentru statele membre de a îndeplini obiectivele naționale privind schema de comercializare a certificatelor de emisii (ETS și DPE), în conformitate cu articolul 7 din directivă (economii reale de energie, măsuri practice de eficiență energetică).

2.9. În ceea ce privește legislația privind eficiența energetică în vigoare, Parlamentul European constată următoarele: **Directiva privind eficiența energetică nu a fost pusă în aplicare în mod corespunzător, însă oferă cadrul necesar pentru realizarea obiectivelor în materie de economii energetice; dispozițiile juridice concurente încetinesc progresele legate de mediu, creează birocrație și cresc costurile pentru energie; este nevoie de mai multă coerență în legislația privind energia; creșterea eficienței energetice conduce la mai multe locuri de muncă și creștere economică.**

2.10. În acest context, CESE își exprimă convingerea că noua propunere legislativă referitoare la eficiența energetică va ține cont de prezentul aviz și de măsurile propuse de Parlamentul European.

3. Observații specifice

3.1. Temei juridic, subsidiaritate și proporționalitate

3.1.1. Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, la articolul 194 alineatul (2), coroborat cu Directiva 2012/27/UE, definește temeiul juridic specific în domeniul energiei. În consecință, o directivă de modificare a unei directive existente reprezintă instrumentul adecvat.

3.1.2. CESE consideră că, până în prezent, nu au fost realizate obiectivele privind eficiența energetică, unul din motive fiind acela că statele membre au acționat independent. Se impune o acțiune coordonată la nivelul Uniunii pentru a sprijini activitățile la nivelul statelor membre. Problemele energiei generează provocări politice, economice (piață internă,

dezvoltare, investiții, reglementări) și sociale (consum de energie, tarify, precaritate, locuri de muncă) și probleme de securitate în aprovizionarea cu energie. Nu trebuie uitate nici problemele legate de schimbările climatice.

3.1.3. CESE subliniază cu tărie respectarea principiului subsidiarității și păstrarea flexibilității în ceea ce privește mixul energetic și de politici energetice, pentru a avea garanția atingerii economiilor **asumate voluntar de către statele membre până în 2030**.

3.2. Punere în aplicare, monitorizare, evaluare și raportare

3.2.1. S-au evaluat diferite niveluri de reducere a energiei primare față de nivelul de referință din 2007, iar, pentru formularea obiectivului, s-a analizat un consum de energie primară și finală, în condiții de economisire a energiei sau în condiții de intensitate energetică. Rezultatele dezbaterilor au subliniat că majoritatea celor interesați au exprimat o opinie pozitivă privind stabilirea obiectivului de 30 % până în 2030.

3.2.2. În urma analizelor, au rezultat următoarele opțiuni preferate:

- pentru articolul 7, ce se referă la obligația privind economiile de energie, s-a ales opțiunea 3 (prelungirea acestui articol până în 2030, simplificare și actualizare);
- pentru articolul 9-11, privind contorizarea și facturarea consumului de energie, s-a ales opțiunea 2 (clarificare și actualizare, inclusiv consolidarea anumitor dispoziții pentru a spori coerența cu legislația privind piața internă a energiei).

3.2.3. O concluzie importantă este și cea privind impactul social: cu fiecare 1,2 milioane EUR cheltuite pentru eficiență energetică, sunt sprijinite direct aproximativ 23 de locuri de muncă.

3.2.4. În ceea ce privește reducerea facturilor la combustibil, ca urmare a măsurilor de eficiență energetică pentru cei ce trăiesc în sărăcie energetică, se apreciază un rezultat pozitiv, care poate contribui la soluționarea unora dintre problemele asociate excluziunii sociale.

3.2.5. CESE apreciază că propunerea de modificare a Directivei va avea un impact pozitiv asupra IMM-urilor, prin măsurile specifice și prin programele de sprijin (scheme de acoperire a costurilor auditurilor energetice) și încurajare a efectuării de audituri energetice. Prin renovarea clădirilor, micile firme de construcții vor avea un avantaj de oportunitate de afaceri, efect obținut și prin prelungirea articolului 7 dincolo de limita sa actuală, până în 2030. Contractele de performanță încheiate cu furnizorii de energie reprezintă alt stimul pentru societățile de servicii energetice, de obicei IMM-uri.

3.2.6. CESE consideră că, în același timp, măsurile legate de contorizare și facturarea consumurilor de energie vor conduce la o clarificare și actualizare corelată cu evoluțiile tehnologice în ceea ce privește dispozitivele de contorizare la distanță a consumurilor termice (căldură, climatizare). În același timp, informațiile privind consumurile de energie vor fi corecte, individuale și frecvente, în concordanță cu politicile energetice naționale.

3.2.7. În ceea ce privește costurile bugetare sau administrative pentru autoritățile publice din statele membre, propunerea, deși prelungeste în timp aplicarea ei, nu necesită costuri suplimentare, statele membre având deja implementate structuri și măsuri adecvate. Costurile asociate cu schemele de obligații în materie de eficiență energetică vor fi transferate clienților finali. Avantajul clienților finali va consta în micșorarea facturilor la energie, ca urmare a scăderii consumului propriu. Propunerea nu are implicații pentru bugetul UE.

3.2.8. Noua guvernare energetică va genera un sistem flexibil și transparent de analiză, planificare, raportare și monitorizare, conform cu planurile naționale privind energia și schimbările climatice. Se va urmări implementarea planurilor naționale în direcția atingerii obiectivelor privind eficiența energetică, precum și atingerea obiectivului global la nivelul UE. Acest lucru se va realiza prin urmărirea unor indicatori de succes în conformitate cu opțiunea preferată: transpunerea și implementarea corectă; un progres sporit în ce privește implementarea; mai multe informații la dispoziția consumatorilor; reducerea poverii administrative, precum și o raportare bună a economiilor realizate.

3.3. *Observații privind dispozițiile specifice ale propunerii de modificare a Directivei*

3.3.1. Ținta indicativă de 27 % a fost înlocuită cu una obligatorie, de 30 % la nivelul UE. Fiecare stat membru trebuie să-și stabilească o țintă națională privind eficiența energetică pentru 2020, țintă bazată pe consumul energetic final și inițial. Comisia va evalua progresul, analizând toate țintele comunicate, pentru a determina atingerea țintei la nivelul UE. Comisia poate să propună măsuri corespunzătoare în cazul abaterii de la parcursul către atingerea țintelor. Procesul de evaluare se va defini în detaliu în cadrul guvernantei uniunii energetice.

3.3.2. Statelor membre li se cere să-și stabilească strategii pe termen lung pentru mobilizarea investițiilor necesare reabilitării inventarului național de clădiri. Directiva va transfera acest paragraf din cadrul EED (Directiva privind eficiența energetică) în cadrul EPBD (Directiva privind performanța energetică a clădirilor). CESE consideră EPBD un instrument foarte important în atingerea țintelor asumate, clădirile fiind cel mai mare consumator de energie din Europa (peste 40 % din totalul energiei finale).

3.3.3. CESE consideră conceptul de cogenerare ca definitoriu pentru producția simultană, cu aceeași instalație (grup turbină cu abur – generator, grup motor cu ardere internă – generator etc.) a energiei electrice și termice (sub formă de apă caldă, abur sau agent de răcire). Cogenerarea de înaltă eficiență presupune ca producția să asigure realizarea unor economii de energie primară de cel puțin 10 % față de valorile de referință ale producției separate de energie electrică și energie termică. Spre deosebire de centralele electrice clasice (în condensare), unde doar 33 % din energia primară este transformată în energie electrică, în cazul centralelor de cogenerare de înaltă eficiență, prin combinarea celor 2 procese (producerea simultană de energie electrică și termică) rezultă o transformare de până la 90 % a energiei primare.

3.3.4. Cogenerarea oferă beneficii substanțiale: eficiență energetică, flexibilitate în alegerea combustibilului, ușurință în exploatare și mentenanță, siguranță, confort pentru clienți, costuri reduse pentru ciclul de viață, scăderea costurilor de capital sau flexibilitatea în proiectarea sistemului.

3.3.5. Pe lângă obținerea energiei din surse corespunzătoare (cu emisii scăzute de dioxid de carbon) și optimizarea consumului de energie, stocarea energiei electrice poate reprezenta o soluție pentru societățile care ori produc energie regenerabilă și doresc să optimizeze consumul în funcție de necesități, ori doresc să obțină reducerea costurilor prin scăderea consumului electric în perioada de vârf, în favoarea utilizării energiei electrice mai ieftine din afara orelor de vârf.

3.3.6. CESE este de acord cu abordarea Comisiei referitoare la articolul 7, care este modificat pentru a extinde perioada de obligativitate privind economiile de energie după 2030, prin menținerea valorii de 1,5 % ca țintă anuală de economii. Evaluarea progresului implementării măsurilor se va efectua în 2027 și, după aceea, la intervale de 10 ani, până când se va considera că au fost îndeplinite obiectivele pe termen lung ale Uniunii privind energia și clima pentru 2050.

3.3.7. CESE consideră bine-venită modificarea articolelor care reglementează contorizarea și facturarea, clarificând aspecte care fac referire la încălzirea, răcirea și apa caldă menajeră din surse centrale. Cu toate acestea, legislația UE nu trebuie să impună instalarea de contoare individuale în țările în care proprietarii sunt obligați prin lege să plătească costurile de energie electrică ale locatarilor (chiria include toate cheltuielile și este negociată între organizațiile de locatari și de proprietari, sub supravegherea statului). În ceea ce privește contorizarea consumului de gaz, consumatorului final trebuie să i se furnizeze un contor individual, cu un mod clar de afișare a consumului.

3.3.8. Informațiile privind consumul de gaze se vor baza pe consumul actual, printr-un sistem de auto-citire a contorului. Va exista cerința ca datele privind consumul și facturarea să fie disponibile furnizorilor de servicii energetice. Se cere ca factura (sub formă electronică) să fie clară și pe înțelesul consumatorului. Ținând cont de îmbunătățirile propuse, CESE își exprimă dorința ca statele membre **să se implice mai mult în găsirea soluțiilor corecte, atât din punct de vedere social, cât și economic, cu privire la rezolvarea problemei costurilor contorizării (cine suportă costul contorului?)**. Această problemă este esențială pentru echitate și corectitudine în definirea condițiilor egale de acces la energie.

3.3.9. Industria energetică a cerut de multă vreme revizuirea factorului de energie primară (FEP), bazat pe consumul energetic final pentru economiile exprimate în kWh în statele membre. Metodologia și noul factor reprezintă o îmbunătățire majoră. Se apreciază valoarea 2,0 pentru FEP, lăsându-se la latitudinea statelor membre aplicarea unui alt coeficient, cu obligația de a furniza justificări concrete. Industria energetică își exprimă îngrijorarea față de modul nefavorabil de calcul al energiei din surse nucleare, pentru care se consideră adecvat un factor de 1 (conversie 100 %) similar cu cel aplicat și celorlalte surse fără emisii de dioxid de carbon.

Bruxelles, 26 aprilie 2017.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

Avizul Comitetului Economic și Social European privind „Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 2010/31/UE privind performanța energetică a clădirilor”

[COM(2016) 765 final – 2016/0170 (COD)]

(2017/C 246/08)

Raportor: **Baiba MILTOVIČA**

Coraportor: **Isabel CAÑO AGUILAR**

Sesizare	Parlamentul European, 12.12.2016 Consiliul Uniunii Europene, 21.12.2016
Temei juridic	Articolul 194 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională
Data adoptării în secțiune	11.4.2017
Data adoptării în sesiunea plenară	26.4.2017
Sesiunea plenară nr.	525
Rezultatul votului (voturi pentru/voturi împotriva/abțineri)	157/0/1

1. Concluzii și recomandări

1.1. Propunerea de directivă supusă examinării detaliază și extinde acțiunile legislative anterioare în scopul creșterii eficienței energetice în sectorul clădirilor. Eficacitatea directivei va fi evaluată prin prisma contribuției aduse la principalele obiective ale uniunii energetice, însă, având în vedere că se concentrează pe mediul construit, contribuția sa la obiectivele sociale și economice (în special în ceea ce privește reducerea sărăciei energetice, menținerea accesibilității locuințelor și potențialul de a reduce costurile energiei) trebuie să fie, de asemenea, considerată ca esențială.

1.2. CESE pune accentul pe necesitatea ca directiva să conțină mai multe propuneri specifice pentru a aborda problema sărăciei energetice. Ea ar trebui să includă recomandări mai clare privind conținutul obligatoriu al definițiilor naționale ale sărăciei energetice, să ofere o definiție de referință în funcție de care să se evalueze caracterul cuprinzător al abordărilor pe care se bazează planurile naționale și să prevadă furnizarea de consiliere și coordonarea măsurilor prin intermediul unui „ghișeu unic” independent și axat pe nevoile consumatorilor sau al unei agenții de acest tip.

1.3. CESE este de părere că statele membre vor trebui să tindă, în cadrul planurilor lor naționale, către obiectivele mult mai ambițioase definite în opțiunea de politică III, discutată în paralel (astfel cum au fost prezentate de Comisia Europeană în evaluarea impactului care însoțește documentul analizat), rămânând totodată în cadrul abordării legislative propuse de opțiunea de politică II, care stă la baza modificărilor prezentate în directivă. Un astfel de demers va fi necesar pentru a stabili o traiectorie pe termen lung capabilă să ducă la îndeplinirea ambițiosului obiectiv al Acordului de la Paris.

1.4. Se recomandă ca strategiile naționale de renovare a clădirilor să fie sprijinite de prezenta directivă prin obligația de a propune obiective sectoriale specifice și o metodologie de referință pentru măsurarea progreselor. De asemenea, ar trebui să se specifice în cadrul unor orientări solide anumite niveluri minime în materie de performanță energetică la renovarea clădirilor publice și comerciale.

1.5. Directiva nu a profitat de ocazie pentru a încuraja creditele ipotecare „verzi”, sistemele de încălzire centralizată conectate la energia din surse regenerabile, măsurile de stocare a energiei pentru clădiri rezidențiale și comerciale, îmbunătățirea programelor de formare pentru instalatori și specialiști în renovare și alte măsuri tehnice, financiare și fiscale care ar contribui la îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor. Deși astfel de măsuri sunt sprijinite în alte contexte, abordarea minimalistă adoptată de prezenta directivă poate fi justificată numai în cazul în care încurajează flexibilitatea și lansarea de acțiuni ambițioase. CESE îndeamnă Comisia să continue supravegherea atentă a punerii în aplicare și a eficacității directivei și să fie pregătită să acționeze prompt pentru a recurge la mecanismul de actualizare și revizuire prevăzut de propunerea de regulament privind guvernarea.

1.6. Ar trebui luate măsuri suplimentare pentru a încuraja comparabilitatea metodelor de calcul utilizate pentru întocmirea certificatelor de performanță energetică (CPE) în toate statele membre; astfel, s-ar facilita și compararea CPE-urilor.

1.7. Ar trebui propuse noi modalități de a stimula proprietarii de locuințe sociale private și care nu depind de autoritățile locale să investească în renovarea clădirilor mai vechi.

1.8. Propunerea nespecifică referitoare la un „indicator de inteligență” trebuie să includă capacitatea ocupanților unei clădiri nu numai de a evalua eficiența energetică, ci și de a-și controla și facilita propria producție și consumul de energie din surse regenerabile și de a-și reduce facturile la energie.

1.9. CESE îndeamnă în mod special la recunoașterea capacității autorităților locale de a stimula și a coordona programele de eficiență energetică și constată potențialul tot mai important al Convenției primarilor în această privință.

1.10. CESE subliniază necesitatea de a se încuraja construcția și renovarea clădirilor, un sector în care IMM-urile furnizează 83 % din totalul locurilor de muncă [(OCDE: *Small Businesses, Job Creation and Growth* (Întreprinderile mici, crearea de locuri de muncă și creșterea economică)].

1.11. CESE constată că, fără inovare, va fi imposibil ca performanța energetică a clădirilor să crească. UE este pe cale de a pierde poziția de lider în tehnologiile energetice conexe cu emisii reduse de dioxid de carbon și oferă, în prezent, mai puțin de 15 % din totalul locurilor de muncă din acest sector. Trebuie să se facă eforturi în domeniul formării pentru a adapta competențele la necesitățile acestor sectoare foarte specializate.

1.12. Comitetul salută inițiativa „Finanțare inteligentă pentru clădiri inteligente” – precum și faptul că poate fi corelată cu obiectivele ambițioase ale Planului Juncker, considerând-o un pas înainte.

2. Introducere

2.1. Directiva face parte din Pachetul „Energie curată pentru toți europenii”, menit să concretizeze uniunea energetică și să crească gradul de sensibilizare și de înțelegere a faptului că tranziția către o energie curată este sectorul viitorului din punctul de vedere al potențialului de creștere economică. Clădirile reprezintă 40 % din consumul total de energie din întreaga UE. Trebuie să se realizeze în continuare progrese semnificative în materie de eficiență energetică a clădirilor, atât în ceea ce privește construcția de noi clădiri, cât și reabilitarea celor vechi. Aceste eforturi au fost parțial stimulate de cincisprezece ani de intervenții legislative la nivelul UE, însă există încă oportunități considerabile pentru a se îmbunătăți eficiența și a se genera și alte beneficii pe plan social.

2.2. În pofida progreselor tehnice, a datelor justificative relevante și a utilizării fondurilor publice disponibile prin intermediul instrumentelor financiare, nu a existat nicio creștere semnificativă a ratei de îmbunătățire a parcului imobiliar existent – 75 % din clădirile din UE rămân ineficiente din punct de vedere energetic.

2.3. Impactul schimbărilor climatice la nivel mondial și dorința de a consolida politica energetică europeană au făcut ca aceste chestiuni să devină și mai urgente, însă o serie de aspecte fundamentale și complexe rămân nesoluționate, deși ar fi fost de așteptat ca progresele să continue. Dacă nu se iau măsuri în acest sens, obiectivele privind schimbările climatice și energia pentru 2030 și 2050 vor fi foarte greu de îndeplinit. Există potențialul de a se reduce consumul de energie al clădirilor cu 5 % până la 6 % și de a face să scadă emisiile de CO₂ cu aproximativ 5 %. Cu toate acestea, dat fiind că anual se renovează/îmbunătățește numai 0,4 %-1,2 % din parcul imobiliar, este evident că aceste procese trebuie accelerate.

2.4. Directiva supusă examinării modifică directiva precedentă pe aceeași temă, din 2010, aceasta fiind la rândul său o reformare a directivei din 2002. Reformarea din 2010 a adus modificări substanțiale textului din 2002. Ea a recunoscut în special importanța crescândă a rolului eficienței energetice din mediul construit, iar prin contribuția adusă la obiectivele în materie de politici, a ținut seama de progresele în materie de înțelegere tehnică, operând unele ajustări din perspectiva a opt ani de experiență practică, și a subliniat faptul că este imperios necesar ca abordarea acestor chestiuni de către statele membre să fie regularizată și îmbunătățită.

2.5. Prezenta propunere de revizuire, deși cu mult mai redusă ca dimensiuni decât directiva anterioară, adoptă aceeași abordare. În special, ea prevede integrarea strategiilor pe termen lung de renovare a clădirilor, utilizarea tehnologiilor inteligente la nivelul clădirilor și raționalizarea normelor existente. Elaborarea ei intervine după o evaluare aprofundată a directivei din 2010 și o analiză detaliată a impactului asociat cu eventualele direcții de acțiune pentru viitor. Din motive care au ținut de costurile pe termen scurt și de consecințele în materie de subsidiaritate, precum și din realism politic, opțiunea de politică III, cu impactul cel mai ridicat, a fost respinsă în favoarea unei opțiuni asociate cu mai puține realizări potențiale – opțiunea de politică II.

2.6. Cu toate acestea, toate părțile interesate își doresc să se obțină îmbunătățiri ambițioase. Acest sector oferă 18 milioane de locuri de muncă directe și generează circa 9 % din PIB-ul european; dificultatea constă în găsirea unui echilibru între, pe de o parte, accesibilitate din punctul de vedere al costurilor și cererea piețelor rezidențiale și comerciale și, pe de altă parte, obiectivele sociale și ecologice.

3. Sinteza propunerii Comisiei

3.1. Directiva constă într-o serie de modificări care consolidează dispozițiile Directivei 2010/31/UE în vigoare și simplifică anumite aspecte. Principalele sale elemente sunt următoarele:

- Definiția „sistemelor tehnice ale clădirilor” este extinsă pentru a include aspecte legate de tehnologia pentru clădirile inteligente și de furnizarea de soluții în materie de electromobilitate.
- Prevederile Directivei privind eficiența energetică din 2012 referitoare la strategiile naționale pe termen lung privind renovarea sunt transferate în directiva supusă examinării.
- Se solicită statelor membre să stabilească o foaie de parcurs cu ținte intermediare și măsuri clare în vederea îndeplinirii obiectivului pe termen lung pentru 2050 de decarbonizare a parcului lor imobiliar național, cu ținte intermediare specifice pentru anul 2030. Aceste măsuri vor contribui, de asemenea, la reducerea sărăciei energetice.
- Sunt încurajate investițiile, prevăzându-se ca statele membre să grupeze proiectele și să elimine riscurile aferente și să permită ca utilizarea fondurilor publice să mobilizeze investiții din sectorul privat și să abordeze acele domenii care stârnesc preocupare, dar care nu sunt rezolvate de către piață.
- Statele membre pot stabili cerințe pentru a se garanta că clădirile nerezidențiale sunt echipate cu sisteme de automatizare și control.
- Statele membre pot stabili cerințe pentru a se garanta că clădirile rezidențiale cu sisteme tehnice centralizate sunt echipate cu un sistem electronic de monitorizare continuă și cu funcționalități de control eficiente pentru a asigura generarea, distribuția și utilizarea optimă a energiei.
- Statele membre instituie măsurile necesare pentru stabilirea unei inspecții regulate a părților accesibile ale sistemelor de climatizare în cazul clădirilor nerezidențiale și în cazul clădirilor rezidențiale cu un sistem tehnic centralizat al clădirii.
- Se prevede ca statele membre să furnizeze proprietarilor sau locatarilor clădirilor informații cu privire la certificatele de performanță energetică, inclusiv la scopul și obiectivele acestora și la modalitățile rentabile de îmbunătățire a performanței energetice a clădirii.
- Sunt prevăzute dispoziții pentru a se garanta că instalarea de puncte de realimentare (sau infrastructură de cablaj) pentru vehiculele electrice este obligatorie pentru o mare parte din clădirile noi și pentru o parte din parcul imobiliar existent, aflat în renovare.

- Modificările sistemelor tehnice ale clădirilor sunt înregistrate, evaluate și puse la dispoziție.
- Se propune elaborarea unui „indicator de inteligență” pentru a completa informațiile existente privind eficiența clădirilor.
- Se face legătura în mod specific între instrumentele financiare disponibile pentru renovarea clădirilor și gradul de eficiență energetică obținut.

4. Observații generale și specifice

4.1. CESE salută accentul pus în continuare pe eficiența energetică a clădirilor, dar este preocupat îndeosebi de faptul că domeniul sărăciei energetice, identificat de Comitet în avizele sale anterioare pe această temă ⁽¹⁾ și larg recunoscut ca fiind un motiv major de preocupare socială, nu este abordat în mod corespunzător.

4.2. Este nevoie de o abordare mai ambițioasă și mai cuprinzătoare. Obiectivele în materie de reducere a emisiilor și de eficiență energetică stabilite de UE și intrarea în vigoare în octombrie 2016 a Acordului de la Paris, care conține aspirații și mai înalte, impune o acțiune și mai hotărâtă, mai ales că nerespectarea în totalitate a propunerilor anterioare indică faptul că clădirile reprezintă în continuare un domeniu problematic.

4.3. Prin urmare, Comitetul are anumite rezerve în legătură cu alegerea opțiunii de politică II (conform clasificării din evaluarea impactului) ca bază pentru propunerea de modificare a legislației. Deși opțiunea de politică III implică un grad de obligativitate al măsurilor care depășește substanțial nivelul optim din punct de vedere al costurilor – o poziție cu care CESE nu poate fi de acord –, este evident că nivelul de ambiție semnificativ mai ridicat în cazul opțiunii III – cu un impact de 2-3 ori mai mare asupra climei, eficienței și obiectivelor sociale – va fi, cel mai probabil, necesar pentru a se crea o traiectorie pe termen lung capabilă să ducă la îndeplinirea ambițiosului obiectiv al Acordului de la Paris. Prin urmare, în cadrul planurilor lor naționale, statele membre vor trebui să tindă către obiectivele mult mai ambițioase prezentate în opțiunea de politică III, discutate în paralel (astfel cum au fost prezentate de Comisia Europeană în evaluarea impactului care însoțește documentul analizat), rămânând totodată în cadrul abordării legislative propuse de opțiunea de politică II.

4.4. Analizele recente ale strategiilor statelor membre în domeniul renovării clădirilor au ajuns, în general, la concluzii favorabile [JRC 2016: *Synthesis Report on the assessment of Member States' building renovation strategies* (Raport de sinteză privind evaluarea strategiilor statelor membre în domeniul renovării clădirilor)]. Acest domeniu este acoperit de Directiva privind eficiența energetică; cu toate acestea, nu există niciun standard comun pentru ce anume constituie „renovare”. Ar fi bine-venită includerea în DPEC a unei cerințe privind propunerea unor obiective sectoriale specifice și a unei metodologii de referință pentru măsurarea îmbunătățirilor, cu un prag dincolo de care să se poată beneficia de sprijinul pentru „renovare”. Odată cu astfel de ținte, ar trebui să existe orientări solide și specifice referitoare la atingerea unor niveluri minime în materie de performanță energetică, în ceea ce privește renovarea clădirilor publice și comerciale.

4.5. Directiva extinde cerințele referitoare la o bază de date națională în ceea ce privește certificatele de performanță energetică, iar o bază de date la nivelul UE, publică, care să conțină datele naționale anonimizate privind strategiile naționale de renovare ar fi de un real folos și ar putea fi conectată la platforma de raportare electronică propusă în Regulamentul privind guvernarea uniunii energetice. În același timp, directiva ar trebui să ofere orientări mai ferme privind compararea metodelor de calcul care, la rândul ei, ar facilita compararea CPE-urilor.

4.6. Cu toate că nu există niciun motiv valabil ca planurile naționale să nu acopere acest domeniu, directiva nu conține nicio propunere pentru a stimula în continuare proprietarii de locuințe sociale private și care nu depind de autoritățile locale să investească în renovarea clădirilor mai vechi. În cazurile în care locatarii plătesc direct facturile de energie, proprietarii consideră adesea că îmbunătățirea eficienței clădirilor nu prezintă niciun interes comercial pentru ei înșiși. Sectorul locuințelor cu chirie reprezintă în unele țări o parte considerabilă a parcului de locuințe. Performanța energetică a clădirilor are un impact major asupra accesibilității costului locuințelor și asupra sărăciei energetice, prin urmare disponibilitatea unor instrumente financiare care să sprijine renovarea este esențială. De cele mai multe ori, autoritățile locale, asociațiile de proprietari și proprietarii au dreptul de a obține împrumuturi pentru a întreprinde îmbunătățiri complexe în materie de eficiență în blocurile de apartamente. Cu toate acestea, mulți sunt descurajați de condițiile prohibitive în materie de finanțare și de încheiere de contracte.

⁽¹⁾ JO C 341, 21.11.2013, p. 21, JO C 424, 26.11.2014, p. 64, JO C 82, 3.3.2016, p. 22, JO C 34, 2.2.2017, p. 78.

4.7. Încurajarea creditelor ipotecare „verzi”, este o măsură care ar trebui să găsească sprijin în cadrul directivei. De asemenea, este important să se faciliteze gruparea în cadre mai mari a celor mai bune practici la scară mică în materie de programe de renovare și de eficiență, permițând astfel utilizarea unor pachete de finanțare.

4.8. În Strategia pentru încălzire și răcire din 2016 [COM(2016) 51 final] s-a acordat o atenție deosebită beneficiilor potențiale ale renovării și înlocuirii sistemelor centralizate de termoficare, combinate cu recurgerea la energia din surse regenerabile. Soluțiile în materie de încălzire centralizată și cele urbane sunt considerate de obicei o componentă de infrastructură a sistemului clădirilor și necesită, ca atare, măsuri specifice de încurajare pentru a fi reflectate în planificarea urbană, iar Directiva ar putea include o poziție clară în acest sens.

4.9. Trebuie remarcat faptul că obiectivele privind clima și energia sunt legate de tehnologiile energetice cu emisii scăzute de dioxid de carbon și de clădiri mai durabile care trebuie să îndeplinească obiectivele în materie de eficiență energetică. Acestea se bazează tot mai mult pe tehnologii generice esențiale referitoare la materiale avansate (metale neferoase, oțel, sticlă, plastic, etc.), iar fără inovare nu va fi posibilă creșterea performanței energetice a clădirilor. Aproximativ 5 % din materialele avansate produse la ora actuală sunt folosite în cadrul tehnologiilor energetice cu emisii reduse de dioxid de carbon și al clădirilor mai durabile, aceste piețe cunoscând o dezvoltare rapidă.

4.10. În acest context, UE este pe cale de a pierde poziția de lider în tehnologiile energetice cu emisii reduse de dioxid de carbon și oferă în prezent mai puțin de 15 % din locurile de muncă din acest sector (aproximativ 1,1 milioane de locuri de muncă directe și indirecte). În domeniul materialelor avansate necesare pentru aceste tehnologii, UE se confruntă, de asemenea, cu o concurență tot mai importantă la nivel mondial; dacă nu se vor adopta politici adecvate de dezvoltare a tehnologiei și de stimulare a cererii pe piață, activitățile de inovare și industria prelucrătoare vor continua să părăsească teritoriul UE. Nu trebuie pierdută din vedere nici formarea de noi profiluri de competențe necesare pentru aceste sectoare foarte specializate.

4.11. CESE sprijină dezvoltarea electromobilității în vederea decarbonizării economiei în ansamblu, dar pune la îndoială necesitatea unor măsuri atât de detaliate și își manifestă preocuparea față de impactul acestora asupra accesibilității locuințelor și a clădirilor comerciale, precum și asupra libertății de alegere a autorităților publice. Un alt domeniu important și complementar – stocarea energiei – chiar dacă este menționat în expunerea de motive, nu este tratat pe larg în textul directivei, în pofida faptului că are potențialul de a reprezenta o tehnologie cu dezvoltare rapidă și la prețuri accesibile.

4.12. În mod similar, creșterea manifestă a producției descentralizate de energie din surse regenerabile creează oportunități pentru a fi integrată cu măsurile de eficiență energetică pentru clădirile care nu sunt conectate la rețeaua de gaze și a permite trecerea la sursele regenerabile de energie pentru încălzire și răcire. Acest aspect ar trebui să fie promovat în mod specific.

4.13. Modificările referitoare la îmbunătățirea angajamentului în favoarea clădirilor inteligente (publice, comerciale și rezidențiale) sunt relativ modeste și ar trebui să fie mai precise și mai ample.

4.14. Propunerea referitoare la un „indicator de inteligență” care să măsoare capacitatea unei clădiri de a utiliza TIC și sistemele electronice pentru a-și optimiza modul de funcționare și interacțiunea cu rețeaua va trebui dezvoltată în continuare, însă principiul în sine este bine-venit. Obiectivul ar trebui să fie dezvoltarea unui indicator transparent, semnificativ, care să prezinte valoare adăugată pentru certificatele de performanță energetică, fără a impune însă sarcini inutile în materie de colectare sau de analiză a datelor. Un astfel de indicator trebuie să indice capacitatea ocupanților unei clădiri nu numai de a evalua eficiența energetică, dar și de a-și controla și facilita propria producție și consumul de energie din surse regenerabile și de a-și reduce facturile la energie.

4.15. Sărăcia energetică este identificată ca fiind o problemă care ar trebui abordată prin stabilirea unor ținte intermediare pentru identificarea progreselor în materie de decarbonizare a parcului imobiliar. Cu toate acestea, în directivă nu există niciun cadru de politici care să sprijine dezvoltarea unei abordări eficiente din punctul de vedere al costurilor a sărăciei energetice ca atare – una dintre cauzele acestui tip de sărăcie fiind lipsa de eficiență energetică a clădirilor rezidențiale. CESE consideră că acest aspect ar putea fi de competența acestei directive și sugerează includerea unui nou set de modificări pe această temă, vizând articolele relevante din directiva din 2012. Acest lucru ar veni în sprijinul cerințelor prevăzute în propunerea de regulament privind guvernanța uniunii energetice, ca statele membre să evalueze și să specifice direcțiile, măsurile și acțiunile de politică care abordează sărăcia energetică.

4.16. Prin urmare, CESE recomandă ca directiva să propună criterii care să fie incluse într-o definiție de referință pentru sărăcia energetică, sugerând totodată și propria sa definiție de referință. Definiția nu ar urma să fie adoptată în mod obligatoriu de către statele membre pentru uzul lor intern, ci ar ilustra criteriile la care planurile energetice și climatice naționale ar trebui să se raporteze în mod obligatoriu. O astfel de definiție a permis deja anumitor țări să evalueze progresele – sau, după caz, lipsa acestora – în combaterea sărăciei energetice, însă CESE recunoaște că, dat fiind caracterul multifactorial al problemei, anumiți factori naționali specifici pot fi considerați prioritari.

4.17. În consecință, CESE îndeamnă statele membre să adopte o abordare pe deplin coordonată a sărăciei energetice, inclusiv o înțelegere a rolului și eficacității pe care le au atât clădirile eficiente din punct de vedere energetic, cât și intervențiile financiare (inclusiv tarifele sociale și metodele de atenuare a sărăciei), consilierea consumatorilor cu privire la alegerea furnizorilor și a tarifelor și furnizarea de informații privind măsurile elementare de economisire a energiei. Pentru a maximiza eficiența și eficacitatea, este esențial ca furnizarea ambelor tipuri de consiliere și coordonarea măsurilor să se facă prin intermediul unui „ghișeu unic” independent, axat pe nevoile consumatorilor, sau al unei alte agenții de acest tip.

4.18. Diverse studii și rapoarte independente elaborate de către Comisie au arătat că statele membre pun în aplicare cerințele din DPEC în ritmuri diferite și cu diferite grade de eficiență. Există o serie de probleme, printre care menționăm:

- Problemele de transpunere și interpretare, pe care Comisia continuă să le urmărească prin intermediul mecanismelor de punere în aplicare. Mai multe state membre trebuie să demonstreze o mai mare recunoaștere a rolului central al eficienței energetice a clădirilor pentru obiectivele în materie de energie și climă și un angajament față de strategiile naționale de renovare. CESE încurajează DG ENER să continue să supravegheze atent punerea în aplicare și să acționeze rapid pentru a invoca procedurile de constatare a neîndeplinirii obligațiilor.
- Calitatea și comparabilitatea certificatelor de performanță energetică (CPE). Armonizarea specifică a cerințelor UE pentru experții calificați și certicatori și includerea unor controale de calitate a CPE-urilor ar putea fi utile. Dezvoltarea CPE-urilor astfel încât acestea să ofere informații tehnice și recomandări de îmbunătățire suplimentare ar fi, de asemenea, bine-venită.
- CESE ia notă de faptul că modalitatea prin care directiva leagă stimulentele financiare de CPE nu permite decât plata ulterioară a acestora, deoarece plata depinde de rezultatele comparației între situația anterioară lucrărilor și cea posterioară, sub aspectul CPE. Acest lucru este contraproductiv în ceea ce privește eficiența energetică, pentru că renovările care depind de subvenții nu vor fi efectuate decât dacă, înainte de a proceda la renovare, proprietarul va fi sigur că va primi subvenția.
- Utilizarea fondurilor structurale și de investiții europene și în special a fondurilor politicii de coeziune. În cadrul Fondului european de dezvoltare regională, un procent minim de finanțare va fi direcționat către tranziția către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon în toate sectoarele, însă utilizarea tuturor acestor fonduri pentru eficiența energetică a clădirilor diferă foarte mult între statele membre. Există orientări interpretative clare, dar este necesar ca recurgerea la o astfel de finanțare să fie încurajată în continuare.
- Sprijin pentru formare tehnică relevantă în renovarea clădirilor, în special în rândul IMM-urilor, care constituie peste 90 % din întreprinderile europene din sectorul construcțiilor.

4.19. Comitetul ia notă de faptul că se preconizează ca în perioada de programare 2014-2020, fondurile structurale și de investiții europene (fondurile ESI) și, în special, fondurile politicii de coeziune să joace un rol major în ceea ce privește renovarea și construcția de clădiri. În prezent, există numeroase obstacole de depășit, în special accesul limitat la finanțare, costurile inițiale mari, perioadele de amortizare relativ lungi, riscul de credit perceput ca fiind mai ridicat în cazul investițiilor în energia durabilă, precum și prioritățile concurente ale proprietarilor, etc. (Comisia Europeană: Orientări tehnice – Finanțarea renovării energetice a clădirilor prin fonduri acordate în cadrul politicii de coeziune). Inițiativa „Finanțare inteligentă pentru clădiri inteligente” reprezintă un pas înainte pentru depășirea unora dintre aceste probleme, existând posibilitatea de corelare cu obiectivele ambițioase ale Planului Juncker în vederea mobilizării mai multor investiții în acest domeniu.

4.20. Ca atare, stabilirea priorităților adecvate și a responsabilităților administrației locale este esențială pentru a garanta că utilizarea resurselor disponibile în cadrul programului obține efectul maxim pentru a depăși cerințele minime (de exemplu, cerințele de performanță energetică, auditurile energetice, etc.), stabilite la nivelul statelor membre, iar nivelul finanțării furnizate ar trebui să crească proporțional cu nivelul de ambiție.

4.21. CESE observă în special potențialul Convenției primarilor în acest sens. În prezent, cu peste 7 000 de primării implicate, semnatarii se angajează să ia măsuri privind eficiența energetică și energia din surse regenerabile prin adoptarea unor „planuri de acțiune privind energia durabilă” (PAED). Mobilizarea orașelor, unde se află cea mai mare parte a mediului construit, este o inițiativă la nivel local cu impact la nivel global.

4.22. Intențiile manifestate în directivă au fost, în general, salutate de către majoritatea părților interesate din sectorul construcțiilor și de către reprezentanții proprietarilor și chiriașilor de spații comerciale și rezidențiale. Cu toate acestea, va fi nevoie de spirit de cooperare, de dialog și de o implicare activă pentru ca la progresele deja înregistrate în materie de eficiență energetică să se poată adăuga și altele.

Bruxelles, 26 aprilie 2017.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile (reformare)

[COM(2016) 767 final – 2016/0382/(COD)]

(2017/C 246/09)

Raportor: **domnul Lutz RIBBE**Coraportor: **domnul Stefan BACK**

Sesizare	Parlamentul European, 1.3.2017 Consiliul European, 6.3.2017
Temei juridic	Articolul 194 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională
Data adoptării în secțiune	11.4.2017
Data adoptării în sesiunea plenară	26.4.2017
Sesiunea plenară nr.	525
Rezultatul votului (voturi pentru/voturi împotriva/abțineri)	108/1/2

1. Concluzii și recomandări

1.1. Comitetul Economic și Social European (CESE) salută publicarea directivei revizuite privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile. Împreună cu alte propuneri din așa-numitul „pachet de iarnă”, propunerea privind extinderea surselor regenerabile de energie (SRE) are un rol decisiv în realizarea obiectivelor uniunii energetice europene, a obiectivelor UE în domeniul climei, precum și a obiectivului ca UE să redevină lider mondial în domeniul surselor regenerabile de energie. Până în 2030, energia din surse regenerabile ar trebui să aibă o pondere de 27 % din totalul consumului de energie.

1.2. Obiectivul de 27 % are doar o semnificație limitată, atât pentru atingerea obiectivelor din domeniul climei, cât și pentru reducerea dependenței de importuri. Obiectivul de 27 % trebuie privit în legătură cu alte măsuri de reducere a emisiilor de CO₂ (de exemplu, îmbunătățirea eficienței) și, prin urmare, ar putea fi, într-adevăr, suficient, în special în cazul în care legislația în materie de guvernanta ar determina statele membre să adopte, după caz, măsuri suplimentare. Dacă obiectivul este privit din perspectiva intenției de a ocupa poziția de lider la nivel mondial în sectorul energiei din surse regenerabile și dacă în 2030 se va ajunge fără revizuirea directivei la o pondere de 24,7 % energie din surse regenerabile din consumul total de energie, se pune în mod legitim întrebarea dacă obiectivul este suficient de ambițios.

1.3. În ciuda dispozițiilor privind planificarea și monitorizarea din sistemul propus de guvernanta a uniunii energetice, CESE își exprimă încă o dată regretul pentru absența unor obiective naționale obligatorii.

1.4. CESE este de acord, în general, cu obiectivul ca energia din surse regenerabile să fie introdusă pe piață. Indiferent dacă este vorba despre combustibili fosili, materiale nucleare sau surse regenerabile, subvenționarea permanentă nu este o opțiune, din mai multe motive.

1.5. Introducerea surselor regenerabile pe piețele energiei electrice poate funcționa doar dacă vor fi create condiții de concurență echitabile pentru toate sursele de energie. Faptul că energia din surse regenerabile are în continuare nevoie de subvenții de stat este explicabil, în mare parte, prin nivelul înalt al subvenționării producției de energie electrică din surse convenționale. Prin urmare, este esențială eliminarea denaturărilor din prezent, care afectează energia produsă din surse

regenerabile, de exemplu, prin instituirea unei combinații între impozitarea energiei și schema de comercializare a certificatelor de emisii, care să acopere toate costurile externe (a se vedea și avizul CESE „Revizuirea Directivei privind performanța energetică a clădirilor”, nepublicat încă în Jurnalul Oficial). CESE subliniază că acest lucru poate și trebuie să conducă la cel mai scăzut cu putință cost suplimentar pentru consumatori și întreprinderi.

1.6. Noua politică energetică ar trebui să se concentreze asupra celor trei „D”: descentralizare, digitalizare și democratizare. De asemenea, sursele regenerabile de energie necesită punerea în aplicare a unei noi organizări a pieței, care să se alinieze cu structurile descentralizate de producere a energiei electrice din surse regenerabile.

1.7. CESE sprijină dezvoltarea unor structuri de piață descentralizate și inteligente, propusă de către Comisie, însă cheamă la o punere în aplicare mult mai eficientă a cerinței Comisiei de a plasa consumatorii și cetățenii în centrul politicii energetice europene. Dezvoltarea unor noi structuri de piață inteligente ar putea debloca potențialul „revoluționar” pe care îl are, potrivit Comisiei, tranziția energetică, într-un mod care să maximizeze beneficiile sociale și regionale.

1.8. CESE salută recunoașterea prosumatorului ca actor important pe noua piață energetică, care marchează un pas spre „democrația energetică” prin consolidarea rolului activ al consumatorilor – mari și mici – și al cetățenilor. Oportunitățile care le sunt oferite în propunere reprezintă, într-adevăr, un anumit progres, dar nu sunt deloc suficiente, de exemplu, în ceea ce privește un drept exercitabil de a avea acces la rețeaua de utilități publice/rețelele de electricitate și de a le utiliza. Din păcate, propunerea poate fi deci văzută doar ca un prim pas pe drumul lung către atingerea potențialului social, economic și regional real al piețelor orientate spre prosumatori.

1.9. CESE subliniază importanța creării și dezvoltării rapide a rețelelor inteligente, ca mijloc de a asigura o aprovizionare stabilă și sigură și interconectarea sectoarelor energetice prin integrarea sistemelor de transformare a energiei electrice în energie termică, a celor de transformare a energiei electrice în gaze și a vehiculelor electrice în rețea, inclusiv la nivel microeconomic, precum și de a permite tranzacții „*inter pares*” eficiente, pentru o participare deplină a prosumatorilor la piața energiei electrice, pe picior de egalitate.

1.10. Digitalizarea ar putea să le ofere prosumatorilor posibilitatea de a participa nu numai la generarea de energie electrică din surse regenerabile, ci și la comercializarea acesteia. În consecință, CESE recomandă călduros instituirea unui drept pozitiv în acest sens.

1.11. Deși în considerente este menționat potențialul surselor regenerabile de energie, printre altele al biocarburanților (inclusiv al combustibililor alternativi), pentru economia regională, acesta nu este luat în considerare în textul legislativ propriu-zis. Se remarcă lipsa unei strategii corespunzătoare de conectare a surselor regenerabile de energie cu dezvoltarea economică regională. De asemenea, textul nu menționează importanța regiunilor, orașelor și comunelor și nici a IMM-urilor, ca forțe motrice ale tranziției către energia din surse regenerabile.

1.12. Legătura care se poate face între noua politică energetică și dezvoltarea regională nu are semnificație doar pentru economia regională. Pentru sporirea nivelului de acceptare de către opinia publică, este importantă implicarea părților interesate de la nivel local în proiectele privind producția descentralizată de energie: faptul că un parc eolian este deținut de un fond internațional cu capital privat sau de actori locali ar putea să nu conteze din punct de vedere climatic sau al securității energetice, însă acest aspect este esențial pentru acceptarea de către public a parcului eolian.

1.13. Sărăcia energetică este o problemă socială, care trebuie abordată în cadrul politicii sociale. Totuși, CESE atrage atenția asupra potențialului – neexploatat până în prezent – pe care îl presupun producerea combinată de energie electrică și energie termică din surse regenerabile, economisirea energiei, deplasarea sarcinii și prosumerismul și care poate reprezenta o modalitate de a aborda această problemă. Aceasta presupune găsirea unor soluții adecvate de finanțare a investițiilor inițiale, cum ar fi fondurile sociale sau facilitățile de investiții, precum și depășirea barierelor din calea accesului la capital printr-o abordare politică sistematică. Orice cetățean și consumator din Uniune ar trebui să aibă posibilitatea de a deveni producător-consumator („prosumator”).

1.14. Titlul propunerii de directivă face referire la „promovarea” utilizării surselor regenerabile de energie, dar textul nu include niciun instrument specific de promovare. Pentru a garanta securitatea investițiilor sunt însă indispensabile norme corespunzătoare clare. Prin urmare, trebuie să existe un mecanism de sprijin dedicat, clar și precis pentru comunitățile energetice și prosumatori. În consecință, CESE solicită ca actualele norme de aplicare a ajutoarelor de stat să fie actualizate în vederea obținerii maximumului de securitate juridică, pentru a atrage investiții.

1.15. CESE salută obiectivul de promovare a biocarburanților și a carburanților alternativi, însă regretă că propunerea include la acest punct dispoziții care nu sunt suficient de flexibile pentru a face posibilă o utilizare adaptată la circumstanțele locale a materiilor prime și a reziduurilor. În cazul eliminării treptate a biocombustibililor nedurabili, este necesar să se evite crearea de active depreciate (*sunken assets*).

2. Observații generale privind promovarea energiei din surse regenerabile

2.1. În opinia CESE, există patru avantaje esențiale pe care le poate aduce energia din surse regenerabile Uniunii Europene. În propunerea sa de directivă, Comisia a abordat numai două, și pe acestea prea vag uneori.

(a) *Atenuarea schimbărilor climatice*

2.2. Sursele regenerabile de energie joacă un rol decisiv în atingerea obiectivului de a obține o decarbonizare mai mult sau mai puțin completă a sistemul energetic european. Totuși, aceasta impune îndeplinirea a două condiții:

— este nevoie să se realizeze progrese semnificative privind eficiența energetică (a se vedea avizul CESE „Revizuirea Directivei privind eficiența energetică”);

— sectorul transporturilor și sectorul încălzirii și răcirii joacă un rol important în reducerea emisiilor de GES. Utilizarea energiei electrice generate 100 % din surse regenerabile va reprezenta un factor esențial în transformarea sectoarelor încălzirii și transporturilor în sectoare mai durabile. Propunerile privind racordarea la rețeaua electrică a vehiculelor electrice, reglementarea sistemelor de transformare a energiei electrice în energie termică și a celor de transformare a energiei electrice în gaze, precum și dezvoltarea de rețele inteligente sunt la fel de importante în acest context ⁽¹⁾.

(b) *Securitatea aprovizionării*

2.3. Sursele regenerabile de energie vor avea o contribuție indispensabilă la securitatea aprovizionării și vor reduce dependența de energia importată, cu condiția ca producția, utilizarea și ajustarea cererii să fie coordonate. Totuși, sunt necesare stimulente specifice în acest sens. CESE se îndoieste că schemele de sprijin pentru energia din surse regenerabile prevăzute în propunerile de organizare a pieței energiei electrice sunt suficiente. Cel mai probabil, vor fi necesare măsuri suplimentare din cauza „problemei costului marginal zero” al energiei din surse regenerabile.

(c) *Abordarea problemei sărăciei energetice*

2.4. Curba costurilor energiei din surse regenerabile este constant descendentă; energia este acum mai ieftină decât oricând și atât de rentabilă, încât ar putea avea deja o contribuție constructivă la atenuarea sărăciei energetice. În acest sens, dezvoltarea prosumerismului este o opțiune deosebit de semnificativă. De exemplu, un studiu efectuat de Centrul Comun de Cercetare (*JRC Scientific and policy reports – Cost Maps for Unsubsidised Photovoltaic Electricity*) arată că, încă din 2014, energia electrică autogenerată din energia solară era mai ieftină decât energia electrică provenită din rețea pentru 80 % dintre europeni. Însă Comisia nu a elaborat încă o strategie adecvată pentru a utiliza această opțiune (a se vedea TEN/598).

2.5. Accesul la capital este extrem de important pentru categoriile cu venituri mai mici, cărora trebuie să li se ofere sprijinul adecvat. Nici acest aspect social nu este abordat în prezenta directivă sau la nivelul întregului „pachetului de iarnă”, deși are relevanță pentru obiectivul Comisiei de a plasa cetățenii în centrul politicii energetice, în conformitate cu articolele 17 și 21 din propunere.

⁽¹⁾ JO C 34, 2.2.2017, p. 151.

2.6. În acest context, CESE consideră că este oportun să examineze toate opțiunile posibile, pentru ca, în măsura în care este cu putință, să ofere tuturor cetățenilor posibilitatea de a se implica activ în „economia de energie”, ca participanți egali pe piață. Aceasta include, de asemenea, punerea la dispoziție a finanțării prin Fondul european pentru investiții strategice (FEIS) sau prin orice altă facilitare de investiții creată special pentru instalații mici și microinstalații. În cazul în care ar avea acces la capital pentru instalații descentralizate de energie din surse regenerabile, consumatorii cu venituri mici ar putea deveni prosumatori. Prin contorizarea netă, astfel cum se practică în unele state membre, printre care și Italia, Țările de Jos, Belgia (Valonia), Polonia sau Slovenia, este posibilă acordarea unei înlesniri financiare directe, care ar putea ameliora problema sărăciei energetice.

(d) *Valoarea adăugată regională*

2.7. Sursele regenerabile sunt, prin natura lor, resurse regionale pe care, în prezent, din punct de vedere tehnic, le poate utiliza oricine. Acest lucru este deosebit de important în regiunile cu infrastructuri deficitare, unde trebuie dezvoltate oportunități noi de creare a valorii adăugate, iar Comisia menționează acest avantaj, pe bună dreptate, în mai multe rânduri, în cadrul considerentelor.

2.8. Crearea de valoare adăugată la nivel regional înseamnă însă ca părțile interesate de la nivel local și regional să fie incluse cu bună știință, în mod strategic, în procesele economice și să li se ofere posibilitatea de a le modela și, prin urmare, de a participa la evoluțiile economice. Un efect secundar pozitiv al acestui demers îl reprezintă nu numai nivelul mai ridicat de acceptare a infrastructurii necesare, dar și cofinanțarea acesteia.

2.9. Cu toate acestea, Comitetul regretă lipsa unei strategii clare cu privire la corelarea dezvoltării regionale cu cea a surselor regenerabile de energie. Statele membre ar fi trebuit să elaboreze astfel de strategii în urma adoptării vechii directive, dar acest lucru nu s-a întâmplat.

3. **Observații generale cu privire la propunerea de directivă**

3.1. CESE a salutat în mod constant eforturile Comisiei de a încerca să readucă UE în poziția de lider mondial în domeniul energiilor din surse regenerabile. Într-adevăr, multe propuneri merg în direcția cea bună (cum ar fi previzibilitatea schemelor de sprijin, inclusiv excluderea măsurilor retroactive); există însă riscul ca următoarele trei deficiențe fundamentale să interfereze în continuare cu dezvoltarea energiei din surse regenerabile.

(a) *Caracterul adecvat al instrumentelor de sprijin*

3.2. Directiva propusă se bazează pe obiectivele stabilite în cadrul Consiliului European din octombrie 2014 și actualizează vechiul obiectiv de a se obține un consum final de 20 %, până în 2020, ridicându-l la 27 % până în 2030, adică o creștere de mai puțin de un punct procentual pe an. Fără revizuirea directivei, ponderea energiei din surse regenerabile va reprezenta în 2030 24,7 % din consumul total, așa încât se va urmări generarea unui plus de 2,3 %.

3.3. Acest ritm de creștere lent ar putea însemna însă că, între 2030 și 2050, ar fi necesară o creștere exponențială a utilizării surselor regenerabile, dacă se dorește îndeplinirea obiectivelor din Perspectiva energetică 2050 [COM(2011) 885 final]. Măsurile necesare ar putea include costuri economice suplimentare. În orice caz, dezvoltarea surselor de energie regenerabile ar trebui monitorizată îndeaproape, pentru a se putea interveni cu măsuri corective cât mai timpuriu și în modul cel mai eficient din punctul de vedere al costurilor.

3.4. În evaluarea impactului care însoțește propunerea [SWD(2016) 418 final] s-a ajuns la concluzia că, cel puțin până în 2030, sunt necesare scheme de sprijin într-un cadru de reglementare stabil. Prin urmare, CESE consideră că propunerea de directivă ar trebui, de asemenea, să definească o schemă de sprijin clară, care să fie implementată rapid și eficient. Dar această schemă lipsește.

3.5. Sistemul de „implementare” a schemelor de sprijin este de responsabilitatea statelor membre, care trebuie să acționeze în conformitate cu normele UE privind ajutoarele de stat. Cu toate acestea, actuala legislație a UE privind ajutoarele de stat este extrem de restrictivă, fiind urgent necesar să fie modificată.

3.6. Actuala legislație a UE privind ajutoarele de stat a condus, printre altele, la reducerea drastică a unor instrumente de sprijin care s-au dovedit a fi eficiente în trecut, cum ar fi accesul prioritar la rețea și contorizarea netă, instrumente utilizate intens de către participanții mici și noi de pe piață. Noi instrumente, cum ar fi procedurile de ofertare, reprezintă uneori obstacole aproape insurmontabile pentru prosumatori, comunități energetice și alți actori de pe piață.

3.7. Schemele de sprijin prevăzute în propunere sunt în principal legate de structura pieței și de unele dispoziții generale privind necesitatea unor „măsuri de sprijin stabile în conformitate cu normele privind ajutoarele de stat”. Însă aceste măsuri nu sunt suficiente. CESE consideră important să se revizuiască în regim de urgență: (a) Regulamentul general de exceptare pe categorii de ajutoare al Comisiei [Regulamentul (CE) nr. 800/2008]; și (b) orientările actuale privind ajutoarele de stat pentru protecția mediului și energie pentru perioada 2014-2020, pentru a se asigura compatibilitatea cu obiectivele propunerii, în special în ceea ce privește nevoile prosumatorilor și ale IMM-urilor.

3.8. Astfel, trebuie să fie extinsă, de exemplu, derogarea pentru proiecte mici (punctele 125 și 127 din Orientările privind ajutoarele de stat pentru protecția mediului și energie), iar valorile corespunzătoare – să fie menționate în Directiva privind energia din surse regenerabile, cu scopul de a se asigura claritate absolută.

3.9. CESE are îndoieli cu privire la eficiența introducerii cotelor legate de accesul la schemele de sprijin pentru instalațiile din alte state membre, în special în contextul obiectivului de a promova energia regenerabilă descentralizată și dezvoltarea economică regională.

(b) Denaturările pieței împiedică utilizarea surselor regenerabile de energie

3.10. Mesajul „pachetului de iarnă”, în ansamblu, nu putea fi mai clar: filosofia Comisiei este că, de acum înainte, va trebui ca sursele regenerabile de energie să se adapteze condițiilor pieței cât mai repede cu putință. Aceasta este o abordare bine-venită în esență, dar problematică, atât timp cât nu sunt corectate două denaturări fundamentale ale pieței. În primul rând, există încă: (a) ajutoare de stat directe pentru centralele care produc energie electrică pe bază de combustibili fosili; în plus, (b) internalizarea costurilor externe este absolut insuficientă. Prin urmare, energia electrică generată în centrale pe bază de combustibili fosili și alte forme de energie obținute din resurse fosile sunt favorizate în mod sistematic în raport cu energia din surse regenerabile, care generează costuri externe foarte mici sau nule. Fondul Monetar Internațional estimează că subvențiile globale pentru energie „murdară” se ridică la 5,3 mii de miliarde USD pe an; cifra calculată pentru UE este de 330 de miliarde USD pe an.

3.11. Deși denaturările pieței, care afectează energia din surse regenerabile, sunt cunoscute de ani de zile și în pofida promisiunilor de a pune capăt acestor condiții inegale, măsurile luate în acest sens sunt insuficiente; acesta este cel mai mare neajuns cu care se confruntă energia din surse regenerabile și care trebuie îndreptat!

3.12. Pe de altă parte, în mod ciudat, au existat recent critici potrivit cărora presupusele denaturări ale pieței ar fi cauzate de sprijinul acordat energiei din surse regenerabile. Aceste afirmații sunt inexacte. Necesitatea de a sprijini în continuare producția de energie din surse regenerabile este în mare măsură o consecință a subvenționării producției de energie convențională. Cu alte cuvinte, dacă nu s-ar mai acorda subvenții pentru generarea de energie în centrale pe bază de combustibili fosili, asigurându-se astfel un mediu concurențial echitabil real, o mare parte a sprijinului acordat pentru energia din surse regenerabile ar deveni inutilă. CESE își reafirmă poziția că trebuie create condiții de concurență echitabile, inclusiv cu ajutorul unor instrumente de piață, pentru a reduce denaturarea pieței și a nu mai dezavantaja energia din surse regenerabile (a se vedea avizul CESE „Revizuirea Directivei privind performanța energetică a clădirilor”).

(c) Piața actuală a energiei electrice este inadecvată pentru sursele regenerabile de energie

3.13. Vechea industrie energetică se caracterizează printr-un număr relativ mic de unități de generare, fiecare având o capacitate mare. În schimb, un sistem energetic modelat de energia din surse regenerabile se caracterizează prin capacități de producție mai reduse și descentralizate.

3.14. CESE și-a exprimat deja punctul de vedere cu privire la posibilele concepte noi pentru organizarea tranzacționării energiei electrice în sisteme descentralizate, inclusiv prin „abordarea celulară”⁽²⁾. Acestea se bazează pe principiul conform căruia și participanții de mici dimensiuni de pe piață ar trebui să poată comunica direct între ei și să tranzacționeze energie. Prin urmare, este vorba nu numai despre îmbunătățirea opțiunilor de producție, ci și despre participarea la tranzacțiile comerciale.

3.15. Astfel de tranzacții „*inter pares*” ar permite participarea unor segmente largi ale societății, nu numai la generare și autoconsum, ci și la gestionarea activă a unităților de producere a energiei de dimensiuni mai mici și de nivel regional, deschizând calea unor noi oportunități de a genera valoare adăugată. Aceasta include și interconectarea sectoarelor, deoarece, în numeroase cazuri, energia termică și cea necesară pentru mobilitate sunt mărfuri de origine locală, produse și consumate în cantități mici.

3.16. CESE subliniază că, din cauza obstacolelor administrative și a lacunelor de reglementare în general, în multe state membre nu sunt posibile în prezent tranzacțiile „*inter pares*”. Situația ar trebui să se schimbe odată cu prezenta propunere de directivă și cu propunerea privind organizarea pieței energiei electrice, dar CESE consideră că există încă deficiențe majore în ambele propuneri.

3.17. Deschiderea piețelor energiei electrice către tranzacțiile „*inter pares*” în întreaga UE ar contribui la deblocarea potențialului social și economic enorm al surselor regenerabile de energie. Neacordând atenție acestui punct și neținând seama de obstacolele practice cum ar fi limitele aplicabile comerțului cu energie, Comisia pierde o mare șansă de a plasa în special cetățenii, prosumatorii mari și mici și IMM-urile din UE pe o poziție mult mai bună pe piața energiei electrice, de a permite entităților mai mari să exporte „soluții energetice” către piețe din afara Europei și, în general, de a îmbunătăți în mod clar gradul de acceptare a tranziției energetice de către societate.

4. Observații specifice referitoare la textul directivei

(a) Absența obiectivelor naționale obligatorii

4.1. Comitetul își reiterează criticile⁽³⁾ potrivit cărora, spre deosebire de directiva din 2009, noua directivă nu prevede niciun obiectiv național cu caracter obligatoriu. CESE are în continuare îndoieli cu privire la capacitatea procesului de guvernare planificat de a „motiva” acele state membre care se opun caracterului obligatoriu al obiectivelor naționale, astfel încât să devină mai proactive. Propunerea nu include nicio dispoziție privind crearea unui instrument concret, care să intervină în cazul în care nu s-ar atinge obiectivul de 27 % (a se vedea avizul CESE „Guvernanța uniunii energetice”). Pe de altă parte, CESE recunoaște responsabilitatea colectivă stabilită la articolul 3 din propunere întrucât, în conformitate cu regulamentul de guvernare propus, sunt prevăzute sancțiuni financiare dacă aceste obiective nu sunt îndeplinite în mod colectiv în planurile energetice și climatice naționale. Rămâne totuși neclar modul în care ar putea fi realizat acest lucru.

(b) Absența strategiilor pentru dezvoltare regională

4.2. În opinia CESE, Comisia nu recunoaște importanța participării active a părților interesate de la nivel local și regional, atât din perspectiva acceptării politicilor puse în aplicare, cât și a consecințele economice regionale. Creșterea prognozată a e-mobilității, chiar neînsoțită de alte măsuri, va deschide oportunități uriașe pentru economia regională, cu condiția ca dezvoltarea necesară a infrastructurii de generare și de distribuție să se axeze constant pe modele de operare descentralizate⁽⁴⁾.

4.3. Acest lucru ar promova în continuare obiectivul de a ieftini cât mai mult posibil utilizarea surselor regenerabile de energie pentru contribuabili și consumatori. Totuși, aceasta trebuie să se bazeze nu numai pe prețurile energiei electrice, ci și pe o perspectivă economică națională și regională globală. De exemplu, ar trebui să fie luat în considerare aspectul creării de noi locuri de muncă la nivel regional (a se vedea considerentul 49). Comitetul subliniază tendința multor state membre, de până în prezent: (a) de a impune sarcini inutile și nejustificate asupra energiei generate și consumate la nivel local; și (b) de a nu lua în considerare deloc aspectele regionale.

4.4. Mai mult decât atât, în cea mai mare parte a reglementărilor statelor membre nu se ține seama de costurile de rețea și de sistem. CESE are convingerea că soluțiile descentralizate reduc în cele din urmă costurile de rețea și de sistem, și, în acest context, este de acord cu punctul de vedere exprimat de Comisie în considerentul 52.

⁽²⁾ JO C 82, 3.3.2016, p. 13 și JO C 34, 2.2.2017, p. 78.

⁽³⁾ JO C 291, 4.9.2015, p. 8.

⁽⁴⁾ JO C 34, 2.2.2017, p. 78.

4.5. Considerentul a fost preluat din Directiva 2009/28/CE, fără ca aceasta să determine în ultimii ani statele membre să elaboreze strategii regionale specifice corespunzătoare. CESE a constatat (a se vedea studiul Schimbarea viitorului energetic: societatea civilă ca actor principal în producția de energie – Rolul societății civile în punerea în aplicare a Directivei UE privind energia din surse regenerabile) că regulamentele și programele de sprijin din multe state membre nu fac referire la aspectele locale și regionale și că multe guverne și administrații naționale chiar citează legislația europeană pentru a justifica acest lucru. Prin urmare, este necesar un grad mai mare de specificitate în acest sens. Deși creează condiții formale pentru descentralizare și dezvoltare regională, propunerea nu conține nicio obligație de a pune în aplicare o strategie coerentă în acest sens. În opinia CESE, enunțarea unor principii fără temei juridic suficient nu reprezintă un mod eficient de a legisla.

4.6. Pentru a clarifica mai bine considerentul 49, Comisia ar trebui să precizeze în textul legislativ ce se înțelege prin afirmația „prin urmare, Comisia și statele membre ar trebui să sprijine măsurile de dezvoltare naționale și regionale [...] și să promoveze utilizarea fondurilor structurale în acest domeniu”. Rămâne vag și conținutul considerentului 50, în care se afirmă: „[...] este necesar să se țină cont de impactul pozitiv asupra posibilităților de dezvoltare regionale și locale, asupra posibilităților de export, asupra coeziunii sociale și încadrării în muncă, în special în privința întreprinderilor mici și mijlocii, precum și a producătorilor de energie independenți.” În sfârșit, la considerentul 52 „[...] să se permită dezvoltarea tehnologiilor descentralizate în domeniul energiei din surse regenerabile în condiții nediscriminatorii și fără a împiedica finanțarea investițiilor în infrastructură”, CESE salută promovarea conceptului descentralizării, dar consideră că și aici este nevoie în continuare de clarificări și formulări mai concrete.

(c) Necesitatea de a se stabili norme mai clare pentru drepturile „prosumatorilor” și ale consumatorilor

4.7. Un aspect pozitiv este acela că noțiuni precum „încălzire centralizată”, „consumator autonom de energie din surse regenerabile”, „autoconsum de energie din surse regenerabile”, „IMM” și „energie produsă în cadrul comunității” (articolul 21) sunt măcar parțial definite și, prin urmare, recunoscute ca noțiuni juridice relevante pentru politica energetică și pentru reglementare. În trecut, lipsa de claritate a terminologiei a condus la incertitudini semnificative pentru investiții. Există însă două probleme. Pe de o parte, nu există încă o definiție clară a prosumerismului și definițiile propuse în „pachetul de iarnă” nu sunt aplicate în mod consecvent. Pe de altă parte, substanța juridică a directivei nu este în măsură să permită punerea efectivă în aplicare a acestor concepte. Efectul acestor norme depinde de o punere în aplicare eficace. CESE regretă faptul că Comisia nu propune o orientare clară privind punerea în aplicare.

4.8. În ceea ce privește problema consumatorilor propriei energii din surse regenerabile:

- CESE salută dispozițiile privind consumatorii autonomi de la articolul 21 alineatele (1)-(3). Totuși, aceste reglementări ar putea rămâne ineficace în cazul în care articolul nu explică pe larg sensul afirmației potrivit căreia consumatorii „au dreptul să folosească pentru consumul propriu și să vândă [...] excesul producției de energie electrică din surse regenerabile fără a face obiectul unor proceduri și taxe disproporționate care nu reflectă costurile”. Trimiterea la drepturile acestora în calitate de consumatori ar trebui să fie completată de o trimitere la capitolul III din directiva propusă privind piața internă a energiei electrice, în care să se prevadă în mod concret drepturile specifice ale consumatorilor de energie care consumă producția proprie de energie electrică și modul în care aceștia le pot exercita, inclusiv dreptul de a se angaja în tranzacții *inter pares*.
- Comisia ar trebui, de exemplu, să clarifice și condițiile și situațiile în care autoconsumul de energie electrică fără utilizarea infrastructurii este prevăzut a fi scutit de taxe și impozite, așa cum se întâmplă în cazul autoconsumului de căldură.
- Dispoziția potrivit căreia, în anumite condiții, consumatorii autonomi nu ar trebui tratați la fel ca furnizorii de energie convențională merge în direcția bună, însă trebuie să fie clarificată. Mai întâi, „autoconsumul” și „furnizarea” sunt două lucruri diferite. Propunerea de directivă stabilește limite prea reduse. Pe baza unor modele de afaceri reale – coroborate cu dispozițiile pentru proiecte mici de la punctele 125 și 127 din normele actuale privind ajutoarele de stat – limitele adecvate ar fi de 20 MWh (6 000 MWh în cazul energiei eoliene) pentru gospodării și 1 000 MWh (36 000 MWh în cazul energiei eoliene) – pentru persoanele juridice.
- Dispoziția potrivit căreia consumatorii propriei energii ar trebui să fie remunerați la valoarea pieței pentru energia electrică pe care o introduc în rețea presupune o definiție a termenului „valoare de piață”. Nu este adecvat ca aceasta să fie stabilită pe baza nivelului de preț de pe piața angro, atât timp cât piața este denaturată de subvențiile pentru producția de energie pe bază de combustibili fosili. În plus, remunerarea ar trebui să țină seama de situația sistemului în general (inclusiv gradul de utilizare a rețelei), astfel încât să stimuleze consumatorii autonomi să stocheze în mod sistematic energia sau să deplaseze sarcina.

CESE salută propunerea de la alineatul (2), care reglementează alimentarea clădirilor individuale, întrucât ar elimina o nedreptate profundă, ce a existat ani de zile.

4.9. În ceea ce privește autorizațiile și cerințele administrative, CESE remarcă faptul că, la articolele 15 și 16, intenția este, în esență, corectă, însă textul propus prezintă o serie de probleme. În primul rând, expresia „dispozitive descentralizate” de la articolul 15 alineatul (1) litera (d) este prea vagă și trebuie să fie mai precis definită. Pe de altă parte, statele membre nu reușesc de regulă să pună pe picior de egalitate producătorii de energie de tip cetățenesc și marii actori de pe piață, iar aceasta – din cauza modului în care interpretează normele privind ajutoarele de stat. Prin urmare, această poziție de egalitate nu va fi atinsă până când normele privind proiectele mici, consumul autonom și prosumerismul nu sunt clarificate. Comisia trebuie să ia urgent măsuri în acest sens. În al treilea rând, propunerile de la articolele 15 și 16 se referă numai la producție. Pentru a avea acces deplin la piață și, mai presus de toate, pentru a fi în măsură să efectueze tranzacții *inter pares*, jucătorii mici de pe piață, cum ar fi comunitățile energetice, au nevoie de proceduri simplificate pentru stocarea, tranzacționarea și consumul autonom de energie electrică.

4.10. În ceea ce privește garanțiile de origine (GO), articolul 19 din propunere nu reflectă în mod adecvat eșecul pieței existente. Deși propunerea dorește ca alegerea consumatorului să stimuleze dezvoltarea capacităților energetice bazate pe surse regenerabile, legislația europeană actuală permite apariția unor oferte înșelătoare de „energie electrică ecologică”. Furnizorii pot utiliza GO pentru a construi o fațadă ecologică, în timp ce continuă să genereze, să cumpere și să vândă energie electrică din surse neregenerabile. Legislația viitoare a UE ar trebui să impună autorităților naționale de reglementare să stabilească cerințe obligatorii pentru toți participanții de pe piață care oferă tarife pentru „energia electrică ecologică”. Furnizorii ar trebui să justifice beneficiul suplimentar, din punctul de vedere al mediului, al acestor tarife. Cu toate acestea, propunerea Comisiei ar putea spori confuzia consumatorilor, iar oferta excedentară de GO ar crește. În plus, cooperativele prosumatorilor care vând energia electrică direct ar trebui exceptate de la obligația de a indica originea, întrucât locul de origine poate fi identificat în mod clar din statutul său de energie de tip cetățenesc sau generată în contextul prosumerismului.

(d) Obiective mai ambițioase și mai multă flexibilitate pentru combustibilii de origine biologică și combustibilii alternativi

Biocombustibilii

4.11. CESE consideră că abordarea privind biocarburanții prezentată în propunere este prea rigidă. Obiectivul de a nu afecta producția de alimente trebuie respectat, dar totodată este important să se permită utilizarea optimă a resurselor disponibile. Prin urmare, CESE își menține punctul de vedere potrivit căruia trebuie dezvoltați biocarburanți care să nu provină din produse agricole sau dintr-o utilizare a terenului care să afecteze producția de alimente, ci din alte surse, cum ar fi produsele reziduale, produsele secundare și deșeurile, inclusiv din silvicultură (a se vedea avizul CESE „Decarbonizarea transporturilor”) ⁽⁵⁾. De asemenea, CESE subliniază că toate măsurile de eliminare treptată ar trebui aplicate astfel încât să se evite activele depreciate.

4.12. În avizul său „Schimbarea indirectă a utilizării terenurilor (ILUC)/Biocombustibili” ⁽⁶⁾ din 17 aprilie 2013, CESE a întrebat care ar fi contribuția cantitativă a „biocarburanților avansați” și care ar fi costurile. Încă nu s-a primit niciun răspuns la aceste întrebări.

4.13. De asemenea, CESE a subliniat faptul că o creștere a gradului de cultivare și de utilizare a plantelor oleaginoase, ca parte a unei agriculturi deosebit de durabile (și anume, culturi mixte), ar putea conduce la apariția unor aplicații foarte utile, cum ar fi utilizarea de utilaje agricole și forestiere. Totuși, acesta este un alt domeniu pentru care Comisia nu pare să aibă deocamdată o strategie adecvată; propunerea de directivă nu rezolvă problema.

4.14. CESE consideră că este important să existe o anumită flexibilitate în gestionarea reducerii consumului de biocombustibili, combustibili lichizi de origine biologică, inclusiv din biomasă, obținuți din culturi alimentare sau furajere, cu condiția ca acestea să îndeplinească criteriile de durabilitate prevăzute la articolul 27 din propunere.

4.15. CESE sprijină cu fermitate cerințele prevăzute la articolul 26 alineatul (5), astfel încât să se asigure exploatarea durabilă a pădurilor. CESE recomandă ca definiția „permisului de recoltare” de la articolul 2 litera (jj) să fie reformulată, pentru a include toate formele de autorizații legal valabile de recoltare a biomasei forestiere.

⁽⁵⁾ JO C 198, 10.7.2013, p. 56.

⁽⁶⁾ JO C 198, 10.7.2013, p. 56.

Electromobilitatea

4.16. Cotele stabilite în directivă pentru carburanții alternativi nu țin seama în mod adecvat de potențialul major de creștere a electromobilității. Având în vedere creșterea rapidă a ponderii energiei din surse regenerabile în producția de energie electrică, electromobilitatea devine necesară și pentru că oferă flexibilitate și, dacă este pusă în aplicare în mod corespunzător din punct de vedere strategic, poate juca un rol major în dezvoltarea structurilor de prosumatori.

4.17. În afară de cota stabilită pentru carburanții alternativi, inclusiv din motive de politică industrială și regională și cu scopul de a pune capăt dependenței energetice a Europei, pentru ponderea electromobilității care utilizează energie electrică produsă din surse regenerabile, ar putea fi posibil un obiectiv de 10-20 % până în 2030. De asemenea, este important ca criteriile de durabilitate prevăzute la articolul 27, referitoare la ponderea maximă a energiei din surse regenerabile în consumul final de energie, să se aplice și sectorului transporturilor, pentru a se evita restricțiile excesive asupra utilizării biocarburanților în acest sector.

(e) Noi impulsuri pentru energia din surse regenerabile în sectorul termoficării și al încălzirii centralizate*Gaze și energie termică*

4.18. Propunerea de la articolul 23, de a crește ponderea surselor regenerabile de energie în sectorul încălzirii și răcirii cu cel puțin un punct procentual în fiecare stat membru, este insuficientă. Pentru a atinge obiectivele climatice, trebuie propuse valori semnificativ mai mari.

4.19. Cerința de la articolul 20 alineatul (1) de evaluare a necesității de a extinde infrastructura rețelei de gaze pentru a facilita integrarea gazelor provenite din surse regenerabile de energie este logică, dar trebuie să se țină seama de faptul că gazul este, de asemenea, un combustibil fosil finit. Se face referire, în această privință, la avizul „Securitatea aprovizionării cu gaze naturale” (7). La momentul stabilirii criteriilor de evaluare, trebuie să se asigure că aspectul interconectării sectoarelor este luat în considerare.

4.20. Comitetul salută propunerea de consolidare a conceptelor de încălzire centralizată, de la articolul 20 alineatul (3) și de la articolul 24, deoarece acestea sunt metode importante de dezvoltare a interconectării sectoarelor, de abordare a sărăciei energetice și de stimulare a economiei regionale. În același timp, CESE constată că, în contextul legislației UE în vigoare, soluțiile urbane și regionale integrate eșuează de multe ori din cauza reglementărilor naționale.

Bruxelles, 26 aprilie 2017.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

---

(7) JO C 487, 28.12.2016, p. 70.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind „Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European, Comitetul Regiunilor și Banca Europeană de Investiții – Energie curată pentru toți europenii”

[COM(2016) 860 final]

(2017/C 246/10)

Raportor: **Ulrich SAMM**

Coraportor: **Toni VIDAN**

Sesizare	Comisia Europeană, 17.2.2017
Temei juridic	Articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională
Data adoptării în secțiune	11.4.2017
Data adoptării în sesiunea plenară	26.4.2017
Sesiunea plenară nr.	525
Rezultatul votului	136/0/2
(voturi pentru/voturi împotriva/abțineri)	

1. Concluzii și recomandări

1.1. CESE salută pachetul „Energie curată”, care are ca scop accelerarea, transformarea și consolidarea tranziției economiei UE către o energie curată, concomitent cu păstrarea importanțelor obiective referitoare la creșterea economică și la crearea de locuri de muncă.

1.2. Conform acestui pachet legislativ, cetățenii vor fi în centrul atenției uniunii energetice, ceea ce presupune, pe de o parte, implicarea lor activă în procesul de tranziție și, pe de altă parte, în special existența unor condiții-cadru politice care asigură costuri ale energiei accesibile pentru toate grupurile sociale, inclusiv pentru consumatorii vulnerabili. CESE își însușește aceste principii, dar – în același timp – se teme că propunerile de reglementare nu sunt destul de specifice pentru a duce la aplicarea lor.

1.3. CESE ar dori să sublinieze că „energia curată” prezintă beneficii nu doar pentru clima globală, ci și, mai ales, pentru calitatea aerului la nivel local, asigurând astfel un mediu mai bun și mai sănătos pentru toți.

1.4. Pachetul este o componentă a acțiunilor menite să îndeplinească angajamentele asumate de UE ca urmare a Acordului de la Paris din 2015 privind atenuarea schimbărilor climatice. Tehnologiile legate de energia din surse regenerabile și eficiența energetică vor fi esențiale, dat fiind că suntem încă departe de condițiile de concurență echitabile în care sursele regenerabile de energie ar putea supraviețui fără a mai beneficia de sprijin specific.

1.5. CESE apreciază diversele componente ale pachetului, care abordează încălzirea și răcirea clădirilor, proiectarea ecologică, piața și transportul energiei electrice, considerându-le a fi măsuri în direcția potrivită. Cu toate acestea, deși pachetul reprezintă un important progres, este încă nevoie de eforturi uriașe pentru a realiza un cadru concurențial echitabil pentru toți participanții pe piața energiei și, în același timp, pentru a asigura evoluția către o economie fără emisii de carbon.

1.6. CESE apreciază prognoza optimistă indusă de acest pachet, cu unele prezumții mai degrabă favorabile legate de creșterea producției industriale în domeniul tehnologiilor pentru energia din surse regenerabile și al tehnologiilor eficiente din punct de vedere energetic, precum și de numărul de locuri de muncă care ar putea fi create. Cu toate acestea, CESE ar dori să sublinieze, de asemenea, că există riscuri și pericole grave, în special în cazul în care procesul de tranziție este prea rapid ori prea lent sau nu beneficiază de o planificare integrată. Atât oportunitățile, cât și riscurile trebuie să fie luate în considerare în mod adecvat.

1.7. În mod specific, sarcina uriașă pe care o presupune transformarea economiei regiunilor care în prezent se bazează în principal pe industria cărbunului merită o atenție mai mare decât cea acordată în cadrul pachetului aflat în discuție.

1.8. Consiliul European a stabilit un obiectiv de minimum 27 % pentru ponderea energiei din surse regenerabile consumate în UE în 2030. Acest obiectiv minim este obligatoriu la nivelul UE, însă nu va fi tradus în obiective obligatorii naționale. CESE regretă că, în acest moment, între statele membre nu există un consens referitor la o politică energetică comună și, în special, la obiectivele naționale. Comisia dorește să soluționeze această problemă prin introducerea unui sistem de guvernare a planurilor energetice și climatice naționale integrate, prin care statele membre își vor asuma contribuțiile aferente.

1.9. CESE consideră că propunerea privind sistemul de guvernare este cea mai dificilă și mai importantă parte din pachetul „Energie curată” și este profund îngrijorat în legătură cu propunerea de regulament. Conținutul final al planurilor naționale ale statelor membre și contribuțiile lor depind de încheierea unui acord satisfăcător cu Comisia, ceea ce se realizează prin consultări, poziția și influența opiniei publice și prin presiunea *inter pares*. În special, nu există o descriere detaliată a „măsurilor” la care poate recurge Comisia în cazul în care obiectivele generale nu sunt îndeplinite (cum ar fi platforma de finanțare).

1.10. „Plasarea eficienței energetice pe primul loc” este un principiu-cheie al propunerii, pe care CESE îl susține pe deplin. Cu toate acestea, eficiența energetică este un instrument de modernizare a economiei Europei, nu un mijloc de atenuare a sărăciei energetice. A sugera contrariul înseamnă a induce în eroare, deoarece eficiența energetică presupune investiții pe care consumatorii vulnerabili nu pot să le facă.

1.11. CESE salută înființarea Observatorului sărăciei energetice, inițiată de Comisie, așa cum CESE a propus încă din 2013. Un astfel de observator ar putea fi esențial pentru o abordare pe deplin coordonată a sărăciei energetice prin diverse măsuri, precum aplicarea unor tarife sociale, măsuri de atenuare a sărăciei, consilierea consumatorilor sau măsuri ce vizează eficiența energetică.

1.12. CESE este preocupat de fundamentarea financiară a pachetului, în condițiile în care în întreaga UE există un climat de austeritate publică și de creștere economică scăzută, iar mijloacele UE avute în vedere (și efectul lor de pârghie) ar putea să nu fie suficiente pentru atingerea obiectivelor.

2. Introducere

2.1. Prezentul avis se referă la pachetul „Energie curată pentru toți europenii” în ansamblu său, în timp ce o serie de alte avize (TEN/617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 625 și NAT/702) abordează părți specifice ale acestuia, referitoare la diferite propuneri legislative care acoperă eficiența energetică, energia din surse regenerabile, organizarea pieței energiei electrice, securitatea aprovizionării și regulile de guvernare pentru uniunea energetică.

2.2. Inițial, pachetul „Energie curată” nu a fost gândit ca un pachet, ci ca o secvență de propuneri. Cu toate acestea, având în vedere interconexiunile dintre aceste propuneri, CESE apreciază, pe de o parte, că s-a decis regruparea lor într-un singur pachet, criticând, pe de altă parte, amploarea acestuia, întrucât pachetul însumează o mie de pagini, ceea ce complică participarea societății civile la examinarea și discutarea în detaliu a propunerii.

2.3. Este important să se rețină că proiectul uniunii energetice se derulează de câțiva timp și că au fost publicate deja o serie de pachete anterioare (de exemplu, în materie de securitate a aprovizionării cu gaze naturale) – stimulate puternic de principalele preocupări legate de schimbările climatice și de securitatea aprovizionării cu combustibil.

2.4. Pachetul „Energie curată” vizează toate cele cinci dimensiuni-cheie ale uniunii energetice europene, și anume:

- securitatea energetică;
- piața internă a energiei;
- eficiența energetică;
- decarbonizarea;
- cercetarea, inovarea și competitivitatea.

2.5. Comunicarea „Energie curată pentru toți europenii” are, de asemenea, rolul de a oferi o viziune sau o descriere pentru uniunea energetică.

3. Observații generale

3.1. Pachetul își propune să accelereze tranziția către energia curată, concomitent cu păstrarea importantelor obiective de creștere economică și de creare de locuri de muncă în Europa. Principale motive care au determinat elaborarea pachetului sunt următoarele:

- primul acord global (Paris 2015) privind atenuarea schimbărilor climatice, care a intrat în vigoare la 4 noiembrie 2016. Punerea în aplicare a angajamentelor ambițioase ale UE depinde în mare măsură de succesul trecerii la un sistem de energie curată;
- sectorul energetic este un element esențial pentru dezvoltarea economiei europene. Prin urmare, eficiența energetică joacă un rol esențial pentru dinamizarea altor sectoare ale economiei. Dezvoltarea tehnologiilor bazate pe energie din surse regenerabile și a produselor și serviciilor eficiente din punct de vedere energetic a dus la crearea de noi întreprinderi, în timp ce alte modele de activități din domeniul energetic întâmpină dificultăți din ce în ce mai mari. Este crucial ca politica UE să ducă la o creare netă de locuri de muncă noi și de înaltă calitate și să sprijine succesul întreprinderilor UE;
- asigurarea tranziției către un sistem de energie curată, cu un impact pozitiv asupra cetățenilor Europei, este un alt obiectiv-cheie și, totodată, o provocare dificilă, având în vedere discrepanțele mari dintre statele membre și necesitatea de a acoperi toate grupurile sociale, inclusiv cele vulnerabile.

3.2. CESE sprijină această strategie, așa cum reiese din mai multe avize anterioare cu privire la aceste aspecte ⁽¹⁾.

3.3. CESE salută acest pachet de propuneri de reglementare și măsuri de facilitare care urmărește să accelereze, să transforme și să consolideze tranziția economiei UE către o energie curată. În special, este îmbucurător că sectoare precum încălzirea, răcirea și transportul dețin în prezent aceeași pondere ca sectorul producției de energie electrică.

3.4. Comunicarea Comisiei „Energie curată pentru toți europenii” descrie un scenariu optimist, cu prezumții mai degrabă favorabile legate de creșterea producției industriale și de numărul de locuri de muncă care ar putea fi create. CESE este de acord cu acest aspect, considerând că este foarte util să se transmită astfel de semnale pozitive pentru a menține impulsul necesar, în contextul a ceea ce unele voci consideră a fi un proces de tranziție dificil.

3.5. Cu toate acestea, CESE ar dori, de asemenea, să sublinieze că tranziția energetică este o provocare importantă pentru Europa, care implică riscuri și pericole grave, în special dacă procesul se derulează prea rapid sau prea lent și nu beneficiază de o planificare integrată. Discrepanțele – economice și politice – mari dintre statele membre, preconizate a fi abordate de noul regulament privind guvernanța, sunt un motiv de preocupare deosebită. CESE are convingerea că tranziția energetică poate reuși doar dacă atât oportunitățile, cât și riscurile sunt analizate în mod corespunzător.

4. Guvernanța uniunii energetice europene este un aspect-cheie

4.1. În timp ce statele membre și-au asumat anumite contribuții naționale la eficiența energetică și energia din surse regenerabile până în 2020, pentru 2030 nu există valori de referință orientative echivalente.

4.2. Consiliul European a stabilit un obiectiv de minimum 27 % pentru ponderea energiei din surse regenerabile consumate în UE în 2030. Deși acest obiectiv minim este obligatoriu la nivelul UE, el nu va fi tradus imediat în obiective obligatorii naționale. CESE solicită luarea de măsuri ferme pentru a susține statele membre cu cele mai ambițioase obiective.

4.3. În prezent, propunerea de **Regulament privind guvernanța uniunii energetice** (a se vedea TEN/617) stabilește atât cerințele privind planurile naționale integrate privind energia și clima, înlocuind planurile separate în materie de eficiență energetică și surse regenerabile, cât și un proces simplificat de elaborare și supraveghere a acestora. Guvernanța – cu implicațiile sale privind cerințele obligatorii pentru acțiunea suverană națională – este un domeniu sensibil, nu în ultimul rând în domeniul energetic, în contextul în care condițiile din statele membre și pozițiile politice ale acestora diferă semnificativ.

⁽¹⁾ JO C 383, 17.11.2015, p. 84; JO C 264, 20.7.2016, p. 117; JO C 291, 4.9.2015, p. 8; JO C 82, 3.3.2016, p. 13; JO C 82, 3.3.2016, p. 22; JO C 487, 28.12.2016, p. 75; JO C 303, 19.8.2016, p. 1.

4.4. CESE este profund îngrijorat cu privire la capacitatea procesului de guvernare de a impune și produce rezultate concrete. Se contează într-o măsură prea mare pe consultări și pe presiunea *inter pares*, în loc să se privilegieze normele clare. Sunt necesare clarificări suplimentare cu privire la modul în care Comisia poate impune statelor membre să ia „măsurile necesare” în cazul în care constată că ar putea exista un decalaj, atât la nivelul de ambiție, cât și în punerea în aplicare, în special în ceea ce privește energia din surse regenerabile și eficiența energetică. În special, este necesar să se ofere clarificări suplimentare cu privire la natura și la modul de funcționare a „platformei de finanțare”, ca formă de sancțiune în cazul apariției unui deficit în furnizarea de energie din surse regenerabile.

4.5. În special, CESE este dezamăgit să constate că regulamentul prevede o „consultare publică” cu caracter general și nu reușește să țină seama de propunerea Comitetului referitoare la dialogul european extins privind energia. Pentru a câștiga încrederea și implicarea cetățenilor, un astfel de dialog ar trebui să fie independent de guvernare și de procesul planurilor naționale integrate privind energia și clima. El ar trebui să se axeze pe informarea consumatorilor, să îi ajute pe furnizorii de energie să se implice și să își câștige încrederea publicului și să asigure un canal de exprimare a numeroaselor preocupări ale diferitelor grupuri cu privire la securitatea energetică, accesibilitate și durabilitate.

4.6. În conformitate cu principiul subsidiarității și pentru a beneficia pe deplin de natura descentralizată și flexibilă a tehnologiilor bazate pe eficiența energetică și pe energia din surse regenerabile, o parte din ce în ce mai mare a politicii energetice și a procesului decizional ar trebui să fie transferată de la nivelul statelor membre la nivelul autorităților publice locale și regionale. UE, statele membre și autoritățile locale și regionale, în cooperare cu societatea civilă organizată, care asigură o puternică implicare a cetățenilor și a comunității, ar trebui să faciliteze acest transfer și să se asigure că este accelerat și pus în aplicare într-un mod coordonat, oferind un maximum de beneficii pentru consumatori și comunități.

5. Eficiența energetică prezintă un potențial uriaș pentru economisirea energiei

5.1. Îmbunătățirea eficienței energetice în toate domeniile (producție de energie, industria prelucrătoare și transporturi, energie electrică, încălzire, răcire și mobilitate) are o importanță capitală pentru viitorul sistem energetic al Europei. Pentru CESE, este îmbucurător că eficiența energetică se va bucura de o mai mare atenție în cadrul politicilor UE și că noile inițiative includ acum și aspectele legate de încălzire, răcire și transport, pentru că aceste aspecte ar fi trebuit deja să fie abordate de mult timp (a se vedea și avizul TEN/618 referitor la **Directiva privind eficiența energetică**).

5.2. Problemele legate de energie care implică schimbările climatice, securitatea aprovizionării sau sărăcia nu pot fi rezolvate doar prin îmbunătățirea, chiar și până la cel mai ambițios nivel, a eficienței energetice. Totuși, aceasta poate fi un mijloc important de atenuare a problemelor. Un nivel superior de eficiență poate să ducă la reducerea consumului de energie și, astfel, să amortizeze sau să inverseze tendința de creștere a costurilor energiei, chiar și în condițiile majorării prețurilor la energie.

5.3. Este important de reținut că creșterea nivelului eficienței energetice depinde întotdeauna de investiții. În consecință, creșterea eficienței nu determină în mod obligatoriu scăderea costurilor pentru consumatori sau industrie, așa cum se afirmă de mai multe ori în comunicare. Desigur, aceasta determină întotdeauna reducerea consumului de energie și, prin urmare, are un efect pozitiv în ceea ce privește clima. Totuși, elementul crucial de care depinde efectul pozitiv asupra costurilor este echilibrul dintre investiții și valoarea economiilor de energie. CESE ar dori o analiză mai realistă și mai critică a acestui aspect.

5.4. CESE salută modificarea **Directivei privind performanța energetică a clădirilor** (TEN/620). Încălzirea și răcirea clădirilor sunt extrem de importante, reprezentând, în momentul de față, 40 % din consumul total de energie. Economii de energie în acest domeniu se realizează prin renovare și construirea de clădiri noi. În ambele cazuri, sunt necesare investiții semnificative. Cu toate acestea, având în vedere că rata anuală de renovare/construire a parcului imobiliar este de numai 0,4 %-1,2 %, este evident că aceste procese trebuie să fie accelerate.

5.5. Statele membre sunt obligate să elaboreze o foaie de parcurs cu etape și măsuri clare în vederea realizării obiectivului pe termen lung (pentru 2050) privind decarbonizarea parcului lor imobiliar național, cu repere specifice pentru 2030.

5.6. CESE este dezamăgit de alegerea unei opțiuni de politică mai puțin ambițioasă, cu mai puține economii de energie decât este posibil. Comitetul este conștient că voința politică a statelor membre de a obține rezultate mai bune în acest domeniu nu poate fi garantată, cu toate că eficiența energetică a clădirilor reprezintă cea mai mare oportunitate identificabilă.

5.7. CESE salută diversitatea considerabilă a noilor instrumente financiare propuse de Comisie. Disponibilitatea instrumentelor financiare necesare renovării este esențială, în special pentru a stimula asociațiile de proprietari de locuințe sociale private și nemunicipale să investească în renovarea clădirilor mai vechi.

5.8. Proprietarii sau chiriașii clădirilor noi sau renovate beneficiază nu doar de un consum de energie mai redus, ci și de un confort sporit și de o calitate mai bună a vieții. Din nefericire, în anumite cazuri, aceasta duce la un efect de recul, iar nivelul mai ridicat al chiriilor pentru locuințele renovate poate să depășească cu ușurință valoarea energiei economisite. Pe de altă parte, comunicarea exprimă o părere mai degrabă optimistă în legătură cu valoarea economiilor. CESE recomandă o analiză mai critică a acestei probleme și aplicarea unor criterii economice și sociale în acest context. În caz contrar, în rândul generațiilor mai în vârstă va apărea o nouă formă de sărăcie.

5.9. CESE salută inițiativa enunțată în directivă, de a impune instalarea de puncte de reîncărcare cu energie electrică pentru automobilele electrice în cazul unui număr semnificativ de clădiri noi. Este important să se sublinieze că, totuși, creșterea cererii de energie electrică pe viitor necesită planificare și coordonare cu furnizorii de energie electrică, întrucât vor fi necesare investiții prealabile suplimentare în transformatoare de mare putere în apropierea zonelor rezidențiale.

5.10. CESE are convingerea că îmbunătățirea eficienței sistemelor de transport al energiei, ca urmare a actualelor evoluții tehnologice, și dezvoltarea **sistemelor de transport inteligente cooperative** vor contribui în mod semnificativ la eforturile europene în direcția economisirii energiei (TEN/621). Noul **plan de lucru și Regulamentul privind proiectarea ecologică** (NAT/702) oferă un element important pentru piața comună europeană, asigurând produse de înaltă eficiență și sprijinind economia circulară.

6. Consumatorii, element central al uniunii energetice

6.1. Comisia dorește să îi plaseze pe consumatori în centrul uniunii energetice, lucru pe care CESE îl apreciază. În viața modernă, toți cetățenii au nevoie de un anumit minim de energie pentru transport, locuință, comunicații și consumul general. Prin urmare, energia nu trebuie să devină un bun de lux. Cu toate acestea, fenomenul adesea menționat al sărăciei energetice – chiar dacă nu este bine definit – indică o tendință în legătură cu care cetățenii vulnerabili întâmpină din ce în ce mai multe dificultăți în a obține minimul de servicii energetice de care au nevoie. CESE solicită combaterea acestei tendințe și adaptarea în consecință a politicii energetice.

6.2. În ultimii ani, progresul tehnologic a determinat scăderea costurilor de producție a energiei electrice. Consumatorii nu au beneficiat de această scădere deoarece ea a fost anulată de foarte multe ori de impozite, de costuri de rețea și de alți factori. Aceasta constituie o problemă gravă, pentru că are impact negativ asupra sărăciei energetice.

6.3. CESE nu este de acord cu afirmația că „eficiența energetică este una dintre cele mai bune modalități de a aborda cauzele profunde ale sărăciei energetice”. Termenul „sărăcie energetică” a apărut atunci când prețurile la energie au început să crească în mod semnificativ. Acest lucru înseamnă că prețurile mari sunt cauza profundă a acestei categorii specifice de sărăcie și că ele ar trebui să fie obiectivul principal al oricărei măsuri care vine în ajutorul consumatorilor vulnerabili. Desigur, creșterea eficienței are o contribuție pozitivă, dar ea depinde în mod inevitabil de realizarea unor investiții semnificative, pe care consumatorii vulnerabili nu le pot întreprinde (a se vedea TEN/518).

6.4. CESE salută înființarea Observatorului sărăciei energetice, inițiată de Comisie, așa cum CESE a propus încă din 2013, în cadrul Avizului TEN/516 privind sărăcia energetică. Principala sa misiune ar trebui să fie, în primul rând, definirea unor indicatori europeni ai sărăciei energetice. Un astfel de observator ar putea fi esențial pentru ca statele membre să adopte o abordare pe deplin coordonată a sărăciei energetice, inclusiv o înțelegere a rolului și eficacității diverselor instrumente, cum ar fi tarifele sociale, măsurile de atenuare a sărăciei, consilierea consumatorilor sau creșterea eficienței energetice.

6.5. CESE ar dori să sublinieze că, pe lângă aspectele menționate în comunicare (securitatea energetică, eficiența energetică și decarbonizarea), energia curată implică, de asemenea, beneficii semnificative pentru sănătatea tuturor cetățenilor.

6.6. Pachetul nu le atribuie cetățenilor decât un rol limitat în ceea ce privește influențarea directă a deciziilor care le vor afecta viața de zi cu zi și mijloacele de trai. Nu este clar dacă principiile unui dialog privind energia, având ca rezultat o participare semnificativă, sunt – și vor fi – aplicate în întreaga Uniune (a se vedea și TEN/617). Acest dialog necesită crearea unor condiții egale, inclusiv la nivel instituțional.

6.7. CESE salută recunoașterea rolului din ce în ce mai important al cetățenilor care participă la piața energiei electrice în calitate de prosumatori. Aceștia au nevoie de un nou mecanism de piață, care să fie compatibil cu structurile descentralizate ale producției de energie electrică din surse regenerabile și care să-i plaseze în mod efectiv pe consumatori și cetățeni în centrul politicii energetice europene.

6.8. CESE încurajează conceptul de energie comunitară, care se referă la un model de afaceri în cadrul căruia cetățenii dețin și participă în comun la proiecte privind energia din surse regenerabile sau eficiența energetică în zona în care locuiesc. Dispozițiile legislative din noul pachet ar trebui să permită și să încurajeze astfel de inițiative ori de câte ori este posibil.

7. Surse de energie regenerabile pe o piață nouă

7.1. În general, CESE sprijină obiectivul **Directivei privind energia din surse regenerabile** (TEN 622) de a susține puternic o mai mare integrare pe piață a furnizorilor de energie din surse regenerabile, ca urmare a reducerii costurilor aferente surselor regenerabile de energie.

7.2. Cu toate acestea, CESE este preocupat și de situația actuală, aflată încă departe de un mediu concurențial echitabil în care sursele de energie regenerabile ar putea supraviețui fără sprijin special. Mai sunt încă multe de făcut pentru a elimina denaturările uriașe existente pe actualele piețe ale energiei electrice, ca urmare a subvențiilor, a limitelor structurale și a lipsei unei contabilizări clare a costurilor externe.

7.3. CESE salută recentul raport al Agenției Europene de Mediu (AEM), intitulat *Transforming the EU power sector: avoiding a carbon lock-in* (Transformarea sectorului energetic al UE: evitarea dependenței excesive de carbon). Combustibilii fosili contribuie încă la aproximativ jumătate din volumul de energie electrică generat în Europa. Studiul efectuat de AEM compară actualele tendințe de pe piețele energiei electrice cu obiectivele climatice ale UE pentru 2030 și pentru perioada ulterioară. Abandonarea surselor de energie cu emisii ridicate de dioxid de carbon necesită investiții sporite în surse alternative și cadre de politici care să o susțină.

7.4. CESE este preocupat de lipsa detaliilor în ceea ce privește măsurile specifice și instrumentele de sprijin, situație care ar putea pune în pericol promovarea în continuare a surselor regenerabile de energie.

7.5. CESE ar dori să sublinieze că securitatea energetică trebuie să facă obiectul unei reexaminări atunci când mixul energetic se modifică radical, acest aspect nefiind abordat în mod suficient în cadrul pachetului.

8. Oportunități pentru economie și locuri de muncă

8.1. Tranziția energetică este o mare provocare pentru Europa, cu oportunități de noi locuri de muncă, creștere economică și bunăstare pentru toți cetățenii. Având în vedere riscurile și pericolele generate de o astfel de tranziție, este de maximă importanță să se elaboreze o politică bine echilibrată, care să prevadă măsuri adecvate pentru a se evita orice prejudiciu pentru societatea în care trăim, de exemplu pentru angajați (șomaj și calitate scăzută a locurilor de muncă), consumatori și IMM-uri. Acest lucru poate fi realizat numai prin implicarea părților interesate în toate etapele acestui proces de tranziție, iar CESE, în calitate de partener relevant și util, este una dintre ele.

8.2. Poziția de lider mondial în domeniul tehnologiilor curate presupune și exportarea acestor tehnologii, ceea ce prezintă beneficii atât din punct de vedere economic, cât și din punctul de vedere al mediului (NAT/690).

8.3. Cercetarea și inovarea sunt esențiale pentru susținerea competitivității și a poziției de lider a Europei la nivel global în domeniul tehnologiilor energetice avansate și al soluțiilor în materie de eficiență energetică. Strategia dedicată privind **accelerarea inovării în domeniul energiei curate** (TEN/619) ar trebui să aducă o ierarhizare mai bună a priorităților și acțiuni concrete prin care să se asigure implementarea pe o scară mai largă și introducerea mai rapidă pe piață a inovațiilor destinate să elimine treptat tehnologiile bazate pe carbon. CESE critică faptul că se face doar o referire minimă la cercetarea de bază și la contribuția pe care o poate avea aceasta. Planul SET este menționat pe scurt, dar – din nefericire – doar din perspectivă industrială.

8.4. Pachetul se referă în repetate rânduri la industrie, locuri de muncă și creștere economică ca elemente ale definiției inovării, însă inovarea înseamnă mai mult decât atât. Bunăstarea oamenilor și natura sunt de asemenea elemente importante, pe lângă aspectele specifice industriei.

8.5. CESE salută propunerea Comisiei de a stabili un „forum industrial în materie de energie curată”, care ar putea deveni parte a conceptului mai larg de dialog cu societatea civilă și cu alte părți interesate, în cadrul unui proces ascendent. El subliniază importanța unui sprijin echilibrat în favoarea lanțului de cercetare și inovare, de la cercetarea de bază până la cercetarea aplicată și la dezvoltarea unor produse noi.

8.6. Având în vedere sarcina uriașă pe care o presupune transformarea economiei acelor regiuni care în prezent se bazează în principal pe industria cărbunelui, CESE consideră că această chestiune merită o atenție mult mai mare decât cea acordată în cadrul pachetului aflat în discuție.

8.7. În ce privește noile investiții în energia din surse regenerabile și în eficiența energetică, costurile de capital variază semnificativ între statele membre. CESE consideră că este nevoie de măsuri fiscale și instituționale solide pentru a pune capăt acestor condiții discriminatorii pentru consumatori și investitori sau pentru a le reduce la minimum.

8.8. Europa de Sud-Est posedă nu numai un vast potențial în materie de surse regenerabile de energie, ci și o forță de muncă calificată, ambele fiind, până în prezent, în mare parte neexploatate. CESE solicită un sprijin semnificativ mai mare pentru părțile interesate care urmăresc atingerea obiectivelor uniunii energetice în această regiune. Aceasta le va oferi consumatorilor și investitorilor locali oportunități de dezvoltare uriașe, în conformitate cu obiectivele pachetului examinat.

Bruxelles, 26 aprilie 2017.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Propunere pentru un nou Consens european privind dezvoltarea – Lumea noastră, demnitatea noastră, viitorul nostru”

[COM(2016) 740 final]

(2017/C 246/11)

Raportor: **domnul Ionuț SIBIAN**

Coraportor: **domnul Mihai MANOLIU**

Sesizare	Comisia Europeană, 27.1.2017
Temei juridic	Articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Decizia Adunării Plenare	26.4.2017
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru relații externe
Data adoptării în secțiune	4.4.2017
Data adoptării în sesiunea plenară	26.4.2017
Sesiunea plenară nr.	525
Rezultatul votului	166/1/3
(voturi pentru/voturi împotriva/abțineri)	

1. Concluzii și recomandări

1.1. CESE salută Propunerea CE pentru un nou Consens european privind dezvoltarea – Lumea noastră, demnitatea noastră, viitorul nostru. Aceasta răspunde recomandărilor cuprinse în Avizul CESE REX/461 „Agenda 2030 – O Uniune Europeană angajată să sprijine dezvoltarea durabilă la nivel mondial”, prin care se afirmă că „[p]entru a se stabili o bază solidă pentru viitoarele acțiuni politice, instituțiile UE și statele membre trebuie să convină de urgență și la cel mai înalt nivel politic cu privire la calea de urmat, prin intermediul unui acord interinstituțional încheiat între Comisie, Consiliu și Parlament. Acest acord privind punerea în aplicare a obiectivelor de dezvoltare durabilă ar trebui să reprezinte baza unei strategii generale de integrare a Agendei 2030, cu scopul de a transforma UE într-o uniune a dezvoltării durabile.” Același aviz recomandă Comisiei „să integreze și să utilizeze pe deplin Agenda 2030 în cadrul Consensului european privind dezvoltarea”.

1.2. CESE recunoaște importanța pe care a avut-o Consensul european privind dezvoltarea din 2006 pentru politica de cooperare pentru dezvoltare a Uniunii Europene și a statelor sale membre ⁽¹⁾. Valoarea adăugată a consensului a fost în mod fundamental aceea de a asigura o viziune stabilită de comun acord pentru UE și statele membre, precum și un cadru de punere în aplicare la nivelul UE, care au fost transpuse ulterior într-un număr de documente, politici și acțiuni de orientare, atât la nivelul UE, cât și la nivelul statelor membre. Se anticipează că noul consens va continua să joace un rol similar.

1.3. CESE salută angajamentul explicit al consensului față de obiectivul general de eradicare a sărăciei, în virtutea unei abordări bazate pe drepturi față de cooperarea pentru dezvoltare și cu privire la egalitatea de gen, asigurându-se că Agenda 2030 nu exclude pe nimeni, indiferent de regiunea în care locuiește și indiferent de etnie, sex, vârstă, handicap, religie sau convingere, orientare sexuală, statutul de migrant sau alt statut.

1.4. Prin referirea la Agenda 2030 și prin menținerea eradicării sărăciei ca punct central, consensul conferă recunoașterea cuvenită acestui aspect și crește profilul cooperării pentru dezvoltare ca domeniu de politică separat al Uniunii Europene. În timp ce politica de dezvoltare trebuie să fie considerată drept unul dintre pilonii acțiunii externe a UE, consensul ar trebui considerat o garanție a faptului că dezvoltarea se află pe picior de egalitate cu alte domenii de politică ale Uniunii și că nu poate fi subordonată acestora (securitate, comerț, justiție și afaceri interne etc.).

⁽¹⁾ Document de lucru al serviciilor Comisiei. Evaluarea Consensului european privind dezvoltarea din 2005, care însoțește inițiativa „Propunere pentru un nou Consens privind dezvoltarea”.

1.5. Revizuirea consensului vine într-un moment foarte dificil, când valorile și principiile europene (articolul 2 din Tratatul privind Uniunea Europeană) și însăși existența UE sunt supuse unor atacuri repetate. Crize multiple afectează capacitatea și dorința guvernelor de a aloca resursele necesare pentru punerea în aplicare a Agendei 2030. Prin urmare, este extrem de important ca toate statele membre ale UE, precum și instituțiile sale, să se angajeze pe deplin în punerea în aplicare și în respectarea unui consens privind dezvoltarea, inclusiv în ceea ce privește implicațiile sale financiare.

1.6. Consensul ar trebui să încerce să definească rolurile Comisiei și ale statelor membre, ținând cont de avantajele lor comparative specifice în domeniul dezvoltării. Acest lucru a devenit chiar mai relevant, întrucât se anticipează că UE și statele sale membre vor reduce bugetul total alocat pentru dezvoltare în urma Brexitului și într-un mediu politic intern aflat în schimbare. Conform unui raport solicitat de Comisia pentru dezvoltare a Parlamentului European în 2013 ⁽²⁾, costul economic al lipsei unei coordonări eficiente a ajutorului pentru dezvoltare între statele membre și Comisia Europeană a fost evaluat la aproximativ 800 de milioane de euro. Această sumă ar putea fi economisită anual în ceea ce privește costurile de tranzacție dacă donatorii și-ar concentra eforturile de ajutor pe mai puține țări și activități. De asemenea, s-a estimat că, în plus, s-ar putea realiza economii anuale de 8,4 miliarde de euro prin intermediul unor modele mai bune de alocare la nivelul mai multor țări.

1.7. UE și statele sale membre nu ar trebui să utilizeze ajutorul pentru dezvoltare ca pârghie pentru a impune cooperarea partenerilor de cooperare pentru dezvoltare în ceea ce privește obiectivele de politică economică și externă, securitatea statului și controlul migrației. În schimb, cooperarea pentru dezvoltare ar trebui să rămână concentrată pe obiectivul său principal de eradicare a sărăciei, de garantare a egalității de șanse și a demnității pentru toți și de asigurare a durabilității mediului.

1.8. CESE atrage atenția în special asupra rolului agriculturii în cadrul politicii de dezvoltare. Consolidarea condițiilor care permit producția locală de alimente, îmbunătățirea situației femeilor din zonele rurale, înființarea de asociații de fermieri și cooperarea dintre acestea reprezintă factori importanți pentru eliminarea sărăciei și realizarea obiectivelor de dezvoltare durabilă în țările cele mai sărace ale lumii.

1.9. Consensul recunoaște rolul partenerilor sociali și al organizațiilor societății civile atât în ceea ce privește promovarea Agendei 2030, cât și prin contribuția lor la implementarea acesteia. Pe lângă acordarea unui sprijin politic ferm pentru asigurarea unui cadru favorabil, în care aceștia să își joace pe deplin rolul, este necesar ca UE să ofere recunoaștere, sprijin și protecție organizațiilor pentru drepturile omului, organizațiilor de tip *watchdog* și sindicatelor care funcționează în context nefavorabil. De asemenea, UE ar trebui să depună eforturi în scopul dezvoltării unor mecanisme financiare mai bine adaptate, care să susțină o mai mare varietate de organizații ale societății civile, pentru a asigura accesul unor organizații locale mai mici și mai numeroase la programele UE. CESE a formulat o serie de recomandări importante în această privință prin intermediul Avizului REX/461 „Agenda 2030 – O Uniune Europeană angajată să sprijine dezvoltarea durabilă la nivel mondial”.

1.10. Dialogul social trebuie recunoscut ca instrument de implementare a agendei de dezvoltare. Acesta necesită un mediu favorabil și un cadru instituțional eficient. Respectarea libertății de asociere și a dreptului de negociere colectivă reprezintă elemente de bază în acest sens. UE ar trebui să colaboreze cu organizațiile independente ale angajatorilor și ale lucrătorilor (partenerii sociali), cu scopul de a promova practici sănătoase în relațiile de muncă și o bună funcționare a administrațiilor care gestionează forța de muncă.

1.11. Deși reprezintă un instrument potențial pozitiv, nu există suficiente studii care să demonstreze că fondurile fiduciare ale UE (EUTF) sunt adaptate pentru a răspunde nevoilor în materie de asumare a responsabilității și aliniere ale țărilor în curs de dezvoltare. Întrucât jumătate din statele membre ale UE cresc alocările de AOD pentru sectorul privat, investițiile din sectorul comercial cu bani publici rămân în mare măsură netransparente și nesupravegheate ⁽³⁾. Partenerii sociali și organizațiile societății civile ar trebui sprijiniți și autorizați să supravegheze alocările de fonduri publice pentru dezvoltare, inclusiv cele pentru sectorul privat. Acestea ar trebui să fie implicate în mod semnificativ în formularea, punerea în aplicare, monitorizarea și evaluarea programelor de dezvoltare, astfel încât ele să răspundă nevoilor reale ale unui număr cât mai mare de persoane.

⁽²⁾ Costurile non-Europei în domeniul politicii de dezvoltare: sporirea coordonării între donatorii din UE (*The Cost of Non-Europe in Development Policy: Increasing Coordination between EU Donors*), Parlamentul European (2013).

⁽³⁾ Raportul AidWatch, Concord (2016).

1.12. Crearea de locuri de muncă reprezintă o provocare importantă în țările în curs de dezvoltare, iar sectorul privat trebuie să joace un rol important. Avizul CESE REX/386 „Participarea sectorului privat la cadrul de dezvoltare post-2015” subliniază importanța mediului de afaceri în combaterea sărăciei globale, prin rolul său de a crea locuri de muncă, de a furniza bunuri și servicii, de a genera venituri și profit și, prin plata taxelor, de a contribui la susținerea cheltuielilor publice. Totuși, crearea de locuri de muncă nu ar trebui să fie un scop în sine, cu excepția cazului în care asigură standarde de muncă și de mediu și condiții decente de muncă, în special pentru femei și tineri, în acord cu Agenda pentru muncă decentă a Organizației Internaționale a Muncii (OIM), cu standardele de muncă ale OIM și cu alte documente internaționale (de exemplu, Principiile directoare ale ONU privind afacerile și drepturile omului și Ghidul OCDE pentru întreprinderi multinaționale).

1.13. CESE consideră că fundamentul pentru incluziune și durabilitate este reprezentat de locuri de muncă decente și stabile, în special pentru femei și tineri, care generează venituri suficiente și lanțuri de valori durabile pentru o întreagă serie de servicii publice consolidate. Trebuie să se promoveze noi modele de producție și consum în cadrul economiei circulare. Grupurile vulnerabile vor fi mai bine protejate și vor avea acces la servicii financiare, iar un sector de afaceri decent, just și durabil va dezvolta noi modele de afaceri (întreprinderi sociale care furnizează servicii locale) și IMM-uri noi, reglementate în mod adecvat.

2. Context

2.1. Politica de dezvoltare este o parte esențială a acțiunii externe a UE, astfel cum se prevede la articolul 21 alineatul (2) litera (d) din Tratatul privind Uniunea Europeană (Tratatul UE), menită să promoveze dezvoltarea durabilă pe plan economic, social și de mediu a țărilor în curs de dezvoltare, cu scopul primordial de a eradica sărăcia, astfel cum este prevăzut la articolul 208 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE).

2.2. Scopul noului Consens european propus privind dezvoltarea este acela de a oferi cadrul pentru o abordare comună a politicii de cooperare pentru dezvoltare, care va fi aplicat de UE și de statele sale membre.

2.3. În același timp, consensul reprezintă o declarație fermă în fața întregii lumi, subliniind hotărârea UE de a rămâne un actor global credibil, angajat și responsabil, care conduce prin puterea exemplului. Acesta stabilește principiile și prioritățile Uniunii în legătură cu problemele mondiale serioase, precum și modalitățile de îndeplinire a angajamentelor UE prevăzute în Agenda 2030 și în Acordul de la Paris.

2.4. CESE observă că revizuirea Consensului european privind dezvoltarea este oportună și extrem de semnificativă în noul context, întrucât vizează atât orientarea angajamentului UE și al statelor sale membre în direcția punerii în aplicare a Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă, cât și aducerea unei contribuții la realizarea priorităților acțiunii externe a UE, astfel cum sunt prevăzute în Strategia globală pentru politica externă și de securitate a UE.

2.5. Criza economică de durată, Brexitul, schimbările politice din Statele Unite ale Americii, perturbările în creștere din Est, conflictul din Siria și consecințele sale umanitare, creșterea populismului și a xenofobiei în statele membre, impactul economic al schimbărilor climatice, toate se combină pentru a crea cea mai serioasă provocare cu care s-a confruntat UE în peste o jumătate de secol.

2.6. Astfel cum a subliniat noua Strategie globală pentru politica externă și de securitate a Uniunii Europene (Viziune comună, acțiune comună: o Europă mai puternică) (2016), noul context intern și mondial a adus mai multă instabilitate și nesiguranță. În consecință, în fața amenințărilor existențiale tot mai mari, UE trebuie să fie mai puternică și mai unită decât oricând.

2.7. UE se angajează în mod colectiv să aloce 0,7 % din venitul național brut (VNB) ca asistență oficială pentru dezvoltare (AOD) în termenul prevăzut în Agenda 2030. Pentru ca ambițiile consensului să fie îndeplinite, UE și statele sale membre ar trebui să își realizeze obiectivele în materie de ajutor. În prezent, având în vedere contextul politic din Europa, există îngrijorări serioase cu privire la dorința guvernelor prezente și viitoare de a susține acest nivel de angajament financiar. Evoluțiile politice din statele membre ale UE ar putea pune în pericol angajamentele de cooperare pentru dezvoltare ale guvernelor naționale, deoarece există o cerere fermă din partea mișcărilor politice populiste în sensul scăderii solidarității la nivel mondial și a cheltuielilor cu AOD.

2.8. Întrucât Regatul Unit a fost cea mai importantă sursă de ajutor pentru dezvoltare în cadrul UE (cu peste 14 miliarde de euro în 2015), Brexitul va avea deja un impact direct asupra poziției și capacității UE în acest domeniu de politică specific, limitând resursele pe care a preconizat că le va aloca pentru punerea în aplicare a obiectivelor de dezvoltare durabilă. Se estimează că, pe lângă capacitate de natură nefinanciară, prin Brexit, UE va pierde aproximativ 15 % din bugetul său pentru ajutor. Este cu atât mai important ca statele membre ale UE să strângă rândurile și să își îndeplinească obiectivele în materie de ajutor.

2.9. UE ar trebui să se asigure că punctul central al AOD continuă să fie reducerea sărăciei în țările în curs de dezvoltare, că fondurile sunt cheltuite în mod eficient în beneficiul real al acestora și că este urmărită coerența politicilor europene cu impact asupra dezvoltării (PCD). Raportul AidWatch din 2016 realizat de Concord relevă faptul că, încă din 2015, 17 % din asistența UE nu a reflectat un transfer real de resurse către țările în curs de dezvoltare, întrucât a fost utilizată pentru cheltuieli ale donatorilor cu refugiații, pentru scutirea de datorii, pentru costurile legate de studenți, pentru ajutorul condiționat și pentru plata dobânzilor. Anumite state membre ale UE și-au crescut ajutoarele raportate aproape în întregime prin cheltuieli cu refugiații în propriile țări, devenind astfel propriii beneficiari principali ai acestora.

2.10. Prin propria sa natură și prin motivele care au stat la baza creării sale, UE este obligată să promoveze și să apere multilateralismul, o ordine mondială bazată pe reguli, pacea globală și drepturile omului. De-a lungul timpului, UE a devenit actorul global necesar, responsabil și principial, care a abordat cauzele primare ale conflictelor și sărăciei, a promovat drepturile universale ale omului, a dat un exemplu și și-a utilizat competența necoercitivă pentru a produce schimbări pozitive în întreaga lume.

2.11. Angajamentul UE, împreună cu statele sale membre, în calitate de actor global care deține poziția de lider în domeniul cooperării pentru dezvoltare, a devenit parte a identității Uniunii și a proiecției externe.

2.12. UE este cea mai deschisă piață din lume, oferind reduceri tarifare generoase țărilor în curs de dezvoltare care pun în aplicare și ratifică convențiile internaționale de bază legate de drepturile omului și de drepturile de muncă, de mediu și de buna guvernare.

2.13. Dincolo de fluxurile financiare, UE este un partener politic esențial pentru țările în curs de dezvoltare, susținând schimbările politice și sociale pozitive, precum și participarea mai corectă și mai amplă a acestora la procesele politice și economice mondiale.

2.14. UE a jucat un rol important în formularea și punerea în aplicare a obiectivelor de dezvoltare ale mileniului (ODM) (2005-2015) și a fost o forță motrice majoră pentru adoptarea obiectivelor de dezvoltare durabilă (ODD) (2016-2030), aducând o contribuție decisivă la includerea valorilor UE, cum ar fi drepturile omului, democrația, statul de drept și justiția socială, în noua agendă de dezvoltare globală.

2.15. UE este un actor global de prim rang, care a impulsionat agenda privind schimbările climatice și a avut un rol important în crearea unei coaliții extinse a țărilor dezvoltate și în curs de dezvoltare care au contribuit la adoptarea Acordului de la Paris în decembrie 2015. UE s-a angajat să aloce 20 % din bugetul său acțiunilor în domeniul climatic, atât de atenuare, cât și de adaptare, pentru a sprijini Acordul de la Paris.

2.16. Potrivit sondajului Eurobarometru al UE privind cooperarea și dezvoltarea internațională, lansat în februarie 2016, aproape nouă din 10 cetățeni ai Uniunii susțin dezvoltarea (89 % – o creștere de patru puncte procentuale față de 2014). În statele membre noi, cifrele tind să fie ușor mai scăzute decât în statele membre mai vechi. Cifrele arată creșterea numărului de persoane care cred că lupta împotriva sărăciei în țările în curs de dezvoltare ar trebui să reprezinte una dintre principalele priorități ale UE (cu cinci puncte procentuale, până la 69 %) și a guvernelor naționale (cu cinci puncte procentuale, până la 50 %). Aproape șapte din 10 respondenți au susținut o creștere a ajutorului pentru dezvoltare acordat de UE (68 %) – un procent mai mare decât în ultimii ani. Aproape trei sferturi dintre cei care au participat la sondaj au fost de acord că ajutorul pentru dezvoltare este o modalitate eficientă de combatere a migrației ilegale (73 %), iar 80 % dintre europeni consideră că dezvoltarea este în interesul propriu al UE. 52 % consideră că UE ar trebui să își îndeplinească promisiunea de a crește ajutorul acordat țărilor în curs de dezvoltare.

3. Observații

3.1. Interconectivitatea reprezintă pilonul central al Agendei 2030, un cadru de acțiune pentru elaborarea de strategii naționale cuprinzătoare privind dezvoltarea durabilă, care va integra într-un mod echilibrat dimensiunile economică, socială și de mediu pentru a obține efecte pozitive în domeniul interconectate, luând în considerare în același timp factori transversali: egalitatea între femei și bărbați, tineretul, mobilitatea, migrația, investițiile și energia durabilă. Prioritățile definite de Agenda 2030 sunt structurate în jurul următoarelor elemente: populație, planetă, prosperitate, pace, parteneriat.

3.2. Deși numărul celor care trăiesc în condiții de sărăcie extremă a scăzut cu peste jumătate între 1990 și 2015, peste 800 de milioane de persoane încă trăiesc cu mai puțin de 1,25 USD pe zi, iar 80 % dintre acestea trăiesc în Africa Subsahariană și în Asia de Sud. Consensul se concentrează asupra necesității de a eradicarea sărăciei în țările foarte sărace, instabile sau afectate de conflicte și de a consolida reziliența, în special a populațiilor vulnerabile, în fața șocurilor ecologice și economice, a dezastrelor naturale sau provocate de om, precum și a amenințărilor globale la adresa sănătății.

3.3. Până în 2030, populația săracă va fi concentrată în țările instabile, predispuse la efectele conflictelor care creează mai multă sărăcie. În aceste condiții, pentru a-i putea ajuta pe cei săraci, sunt necesare abordări diferite. În pofida unui număr mai mare de persoane care ies din sărăcia extremă, inegalitatea a crescut între țări și în interiorul acestora. În afară de sărăcie, conflicte și schimbări climatice, inegalitatea a devenit principala sursă de instabilitate în cea mai mare parte a lumii.

3.4. În centrul politicii de cooperare pentru dezvoltare vor fi prezente elemente definitorii: problematica discriminării și a inegalităților, dorința ca nimeni să nu fie exclus, punerea accentului pe eradicarea sărăciei, elemente care constituie baza dezvoltării durabile. Astfel, se vor înregistra progrese pe linia demnității umane: eradicarea foametei, accesul universal la educație și formare, sisteme de asigurări de sănătate, muncă decentă pentru toți, tranziția de la economia informală la cea formală, protecție socială corectă și adecvată, un mediu sănătos. Aceste obiective se pot pune în practică printr-o guvernare bazată pe politici consolidate și adecvate la nivel național și printr-un pilon de protecție a persoanelor vulnerabile.

3.5. Acțiunea comună de durată va aduce beneficii populațiilor în condiții de sărăcie cronică, va genera creștere economică, va reduce inegalitățile și va transforma oportunitățile în rezultate. Va trebui ca realizările economice concrete să fie însoțite de politici de redistribuire a cheltuielilor publice, consolidând accesul la servicii de calitate, în special accesul la educație, servicii de sănătate și salubritate.

3.6. Totodată, se vor genera servicii de protecție socială sustenabile, corecte, echitabile și legate prin solidaritate de munca generatoare de venituri. Un serviciu de bază poate fi și garantarea venitului de bază (ca nou instrument) necesar rezilienței, pentru a nu se mai ajunge din nou la sărăcia extremă. Trebuie consolidate structurile sociale pe termen mediu și lung.

3.7. Deși consensul nu menționează în mod explicit acest lucru, se anticipează că va fi menținut angajamentul prevăzut de Agenda pentru schimbare, referitor la un sprijin continuu de cel puțin 20 % din asistența UE pentru incluziunea socială și dezvoltarea umană.

3.8. Un element fundamental este protecția și exercitarea drepturilor femeilor și fetelor și sănătatea sexuală și reproductivă și drepturile aferente (SRHR), factor esențial al dezvoltării umane. În același timp, trebuie consolidată reziliența populațiilor vulnerabile în fața șocurilor economice și de mediu, inclusiv a dezastrelor naturale sau antropice. Este necesar un sistem coerent și integrat pentru furnizarea de ajutor umanitar persoanelor strămutate (cu acordarea unei atenții speciale minorilor și altor persoane vulnerabile), consolidând accesul la educație și la locuri de muncă decente.

3.9. Capacitatea vitală umană se realizează prin acces la alimente variate și suficiente, hrănitore, sigure și accesibile. Este necesar un sprijin al comunităților sărace pentru a avea acces la resurse funciare, apă – inclusiv potabilă –, salubritate, precum și la surse de energie curate, continue, la un preț corect și echitabil, cu efecte minime asupra mediului. Accesul va reduce formele de malnutriție și subnutriție, retardul în creșterea și emanciparea copiilor și va contribui la sănătatea lor mintală. Astfel, accesul la servicii îmbunătățite (progres tehnologic și inovare digitală) va crește calitatea vieții populațiilor rurale și urbane în explozie demografică, contribuind la o populație mai sănătoasă, mai prosperă și mai demnă și răspunzând nevoilor acesteia.

3.10. Reziliența și durabilitatea sunt elemente esențiale, indispensabile pentru identificarea unei soluții viabile în contextul global actual complex, dinamic și imprevizibil. Vulnerabilitatea agravează efectele acute ale sărăciei, în timp ce fragilitatea extremă de durată, corelată cu crize structurale recurente, continuă să genereze urgențe umanitare, împiedicând dezvoltarea comunităților. Persistența conflictelor depășește resursele, împiedică realizarea drepturilor fundamentale ale omului și determină creșterea numărului de refugiați și de persoane strămutate. Progresul este subminat de provocările recurente la adresa sănătății publice.

3.11. Accesul la servicii energetice accesibile și durabile (generarea de energie din surse regenerabile, combaterea sărăciei energetice) rămâne limitat și reprezintă un obstacol în calea creșterii economice și a industrializării corecte și eficiente, adaptată la condițiile, nevoile și posibilitățile locale (în conformitate cu protecția mediului). Accesul la resurse naturale este limitat, deoarece acestea sunt epuizate prin exploatare nedurabilă.

3.12. Agricultură durabilă, sistemele alimentare raționale și pescuitul durabil generează produse care pot satisface în mod eficient nevoile populațiilor, cu o creștere exponențială atunci când există o presiune limitată asupra mediului. Stresul hidric și cererea (nedurabilă) de apă afectează schimbările climatice.

3.13. Consensul își propune să acorde o atenție deosebită dividendului demografic al tinerilor din țările în curs de dezvoltare, precum și exploatării potențialului de 1,3 miliarde de persoane, ca forță motrice pentru o creștere favorabilă incluziunii și pentru dezvoltarea durabilă, prin crearea de noi locuri de muncă de calitate și prin sprijinirea responsabilizării și a participării tinerilor la economiile, societățile și procesul decizional de la nivel local, precum și la desfășurarea afacerilor publice.

3.14. Este necesară o transformare către o economie circulară care să permită utilizarea eficientă a resurselor disponibile și sprijinirea procesului extins de dezvoltare corectă și durabilă. Există un potențial real ca actorii noi din sectorul privat să propună parteneriate și soluții inovatoare, precum și mecanisme financiare eficiente, viabile și etice, care pot deveni modele de progres. Cooperarea și tehnologiile informației și comunicațiilor (rețele și infrastructuri rezistente și eficiente) sunt cheia succesului, atât timp cât resursele și investițiile sunt realiniate către realizarea obiectivelor de dezvoltare durabilă, pentru a genera progrese ca răspuns la provocările globale.

3.15. Eradicarea sărăciei și dezvoltarea durabilă necesită durabilitatea mediului, un climat stabil și șanse pentru segmente sociale vulnerabile. Procesele economice dezechilibrate pot pune în pericol stabilitatea și pacea, generând migrație la scară largă. Aspectele de mediu trebuie integrate pentru acțiuni preventive, inclusiv consolidarea aplicării principiului „poluatorul plătește”. Un rol esențial poate să-l aibă un sector privat responsabil, prin promovarea utilizării eficiente a resurselor, a consumului și producției durabile, elemente care pot decupla creșterea economică de degradarea mediului în cadrul tranziției către economia circulară.

3.16. Rolul sectorului privat în implementarea Agendei 2030 ar trebui să fie evaluat pe baza capacității sale de a contribui la realizarea obiectivelor de dezvoltare pentru țările beneficiare și pornind de la principiile Parteneriatului Global pentru Eficacitatea Cooperării pentru Dezvoltare. Deși instrumentele noi de finanțare care implică actori privați pot reprezenta unelte eficiente de generare de dezvoltare economică, ocupare a forței de muncă și venituri la bugetul public, este important ca acestea să facă obiectul aceluiași condiții de transparență și de evaluare ca și finanțarea publică. UE și statele sale membre ar trebui să finanțeze evaluări transparente, independente, care să permită părților interesate, inclusiv la nivel local, să evalueze raportul cost-eficacitate și impactul activităților de finanțare a dezvoltării din sectorul privat și din cel comercial. UE și statele sale membre ar trebui să convină asupra unui discurs coerent privind rolul sectorului privat în cadrul dezvoltării, pentru a se asigura că nicio regiune sau țară aflată în dificultate nu este lăsată în urmă. Mecanismele inovatoare de finanțare a dezvoltării, cum ar fi parteneriatele public-privat (PPP), ar trebui evaluate în raport cu principiile dezvoltării și eficacității din punctul de vedere al costurilor, pentru a se evita ajutorul condiționat și pentru a se asigura un cadru de reglementare care să permită guvernelor să organizeze serviciile publice.

3.17. Uniunea Europeană ar trebui să promoveze instrumente internaționale puternice în domeniul economiei responsabile, pentru a încuraja practici de afaceri și lanțuri de aprovizionare responsabile. Având în vedere interesul tot mai mare pentru sectorul privat ca actor al dezvoltării, instrumentele existente pentru un comportament responsabil al întreprinderilor ar trebui să capete mai multă importanță. Respectarea și punerea în aplicare a orientărilor și principiilor recunoscute la nivel internațional privind comportamentul întreprinderilor și instrumentele lor în materie de responsabilitate ar trebui să devină condiții esențiale pentru acordarea de sprijin sectorului privat în contextul cooperării pentru dezvoltare. Eligibilitatea ar trebui să fie condiționată de conformitate, iar în caz de încălcări, ar trebui să existe un sistem adecvat de monitorizare care să ducă la reevaluarea sprijinului financiar.

3.18. Sunt necesare o susținere fermă a practicilor de afaceri responsabile, integrarea drepturilor omului și ale lucrătorilor, precum și condiții decente de muncă (în conformitate cu Convenția Organizației Internaționale a Muncii și cu alte orientări și principii recunoscute la nivel internațional privind comportamentul întreprinderilor), responsabilitatea socială a întreprinderilor (în ceea ce privește standardele în domeniul muncii și condițiile decente de muncă), integritatea financiară, anticorupția și standardele de mediu. Astfel, se vor evita abuzurile și corupția și se va genera o tranziție a economiei informale către economia formală.

3.19. CESE consideră că o condiție fundamentală pentru dezvoltarea durabilă este accesul nediscriminatoriu la învățarea de calitate pe tot parcursul vieții, garantându-se că fiecare cetățean va poseda cunoștințele și abilitățile necesare. O viață mai bună, mai demnă, mai angajată, corelată cu capacitățile individuale, va defini drepturi și adulți mai buni și mai responsabili într-o societate corectă, bazată pe bunăstare economică și socială.

3.20. Un alt factor esențial în dezvoltarea durabilă îl va reprezenta proiectarea, construirea, punerea în funcțiune și exploatarea infrastructurii urbane eficiente: rețele de transport durabile, interconectate și sigure, precum și alte infrastructuri reziliente. Orașele trebuie să devină centre de creștere și inovare care să favorizeze incluziunea, având în jur comunități rurale cu servicii de bază decente. Aceste deziderate sunt cuprinse în cadrul conceptului de amenajare a teritoriului, concept susținut de gestionarea echitabilă a piețelor financiare și de mobilitatea urbană.

3.21. Inegalitatea, absența statului de drept, excluderea și încălcarea drepturilor și nevoilor omului sunt cauze primare ale sărăciei, fragilității și conflictelor generatoare de strămutare forțată. Guvernanța democratică este garanția exercitării drepturilor civile, politice, economice, sociale și culturale (diversitate culturală), precum și religioase. Dialogul politic este elementul generator de acțiune, iar reforma justiției, accesul tuturor la actul de justiție și o justiție independentă, deschisă, responsabilă și eficientă vor ușura povara care apasă asupra grupurilor sociale vulnerabile. Sunt necesare consolidarea statului de drept, combaterea violenței și criminalității urbane, maximizarea securității populației, consolidarea capacităților statului, răspunderea, transparența și prevenirea conflictelor. Se va dezvolta încrederea între guvern și populație.

3.22. Dezvoltarea durabilă are nevoie de societăți care să favorizeze incluziunea și de instituții democratice care să promoveze valorile universale: buna guvernare pe mai multe niveluri, statul de drept, transparența în procesul decizional, inițiativele de combatere a corupției, drepturile omului, o societate deschisă, liberă și corectă și o societate civilă favorabilă incluziunii și transparentă, rezistentă la șocurile interne și externe.

3.23. În cadrul viitoarei Strategii a UE pentru relații culturale internaționale (JOIN 2016/029 și Avizul REX 480, încă în curs de elaborare), CESE evidențiază importanța care trebuie acordată culturii ca al patrulea pilon al agendei pentru dezvoltare și, în consecință, recomandă ca aceasta să fie inclusă printre prioritățile noului Consens european privind dezvoltarea.

3.24. În Avizul SOC/268 (2007) „Imigrație și cooperare pentru dezvoltare”, CESE nota că „migrațiile sunt benefice atât pentru țările de origine, cât și pentru țările-gazdă”. Totuși, trebuie subliniat că o migrație gestionată defectuos poate nega drepturile omului și accesul la educație și sănătate. Migranții pot deveni victime ale traficului de persoane și ale muncii forțate. Se impun reacții și acțiuni rapide, ferme, atât în țările de origine și în cele de tranzit, cât și la destinațiile finale. Este necesară o coordonare sistematică, structurată și sinergică pentru maximizarea efectelor pozitive și reducerea migrației ilegale. Această coordonare trebuie corelată cu ajutorul umanitar. Soluția este o politică de dezvoltare durabilă și un efort continuu în țările generatoare de migrație. Dialogul politic este o componentă de politică externă europeană și un levier propice pentru limitarea migrației.

3.25. Conform sondajului Eurobarometru al UE privind cooperarea și dezvoltarea internațională, lansat în februarie 2016, peste o treime (36 %) dintre cetățenii UE au auzit cel puțin de obiectivele de dezvoltare durabilă, dar numai unul din 10 știe ce reprezintă acestea (10 %). Cetățenii din zonele nordice și centrale sunt cei mai susceptibili de a fi auzit sau citit despre obiectivele de dezvoltare durabilă. Este evident că UE ar trebui să depună mai multe eforturi pentru a informa și a educa cetățenii UE cu privire la cooperarea pentru dezvoltare, cu un accent deosebit pe statele membre sudice și estice. Este o recomandare pe care CESE a făcut-o și prin intermediul Avizului REX/461 „Agenda 2030 – O Uniune Europeană angajată să sprijine dezvoltarea durabilă la nivel mondial”: „Comisia Europeană ar trebui să organizeze și să desfășoare activități și campanii de sensibilizare pentru a transforma Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă într-o agendă europeană. Comisia Europeană ar trebui să efectueze periodic sondaje Eurobarometru pentru a măsura gradul de sensibilizare și de înțelegere a obiectivelor de dezvoltare durabilă în rândul cetățenilor UE. Organizațiile societății civile joacă un rol esențial în acest proces.”

3.26. UE are potențialul și se află în poziția de a juca un rol principal pentru ODD, prin capacitatea sa de solidaritate, prin politicile sociale și prin parteneriatele economice și comerciale cu toți actorii interesați care împărtășesc aceleași valori. Rețeaua sa diplomatică extinsă asigură coerența, consistența, o credibilitate și o legitimitate sporite, precum și o valoare adăugată cu un impact pozitiv. Varietatea de experiențe europene, abordările diferite, valoarea adăugată și unitatea în diversitate sunt elemente specifice ale acțiunii externe europene și un avantaj competitiv pentru UE.

Bruxelles, 26 aprilie 2017.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

ISSN 1977-1029 (ediție electronică)
ISSN 1830-3668 (ediție tipărită)

Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene
2985 Luxemburg
LUXEMBURG

RO